

Kozsár Zsuzsanna

Harminchárom
apokrif

Kozsár Zsuzsanna
Harminchárom
apokrif

NAP Kiadó
Dunaszerdahely

A könyv megjelenését a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma (Pozsony) támogatta.
Publikácia vyšla s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR.
A szerző a könyv írásának idején a Szlovák Irodalmi Alap (Slovenský literárny fond) ösztöndíjában
részesült.

Kiadta a NAP Kiadó, Dunaszerdahely, 2005

P. O. Box 72. 929 01 Dunajská Streda

Felelős kiadó: Barak László

Szerkesztette: Csanda Gábor

Első kiadás. Oldalszám 136.

Borító: NAP Kiadó,

Dunajská Streda – Dunaszerdahely

Nyomdai előkészítés: NAP Kiadó

Nyomta: Valeur Kft., Dunaszerdahely

ISBN 80-89032-56-7

© Kozsár Zsuzsanna, 2005

Illustration © Fecsó Szilárd, 2005

KILENC HÓNAP

Egy

Itt motoszkál bennem az a néhány szó, nem enged szabadon többé. Ó, végzetes jövendölés, hát be kell teljesülnöd? Bennem ölt alakot a legnagyobb erő? Éppen az én bensőmből táplálkozik?

Miért vagyok én idegen vágyak célpontja?

Ahogy bejött az a lény, az a jelenség, tömör fényből volt a teste, és ajkáról égzengésként zúgtak a szavak, és kimondta az ítéletet, és nem volt menekvés. Rettegtem tőle. Most is remegek, ha rágondolok. Hogy újra visszatér. Hogy titokban most is ellenőriz. Rajtam a szeme. Ki tudja, hány évig figyelik majd minden lépésemet...

Nem volt rosszindulatú. Mondhatnám azt is, nyájas volt, ha lehetne ezt a szót használni egy ilyen erejű jelenésre. De ahogy egyetlen mozdulattal a hatalma alá hajtotta a testem, ahogy engedelmeskednem kellett az akaratának, mintha bábu lennék, puha rongybaba... Ahogy leigázott...

Szót fogadtam neki, ő, nem úgy, mint az idomított tigris, ostortól rettegve, és megvetve közben az idomárt, hogy erejéhez, adottságaihoz nem méltó munkára kényszeríti. Nem, tőlem a gondolat szabadságát is elvették, velem elhitették, hogy önként és szívesen végzem el a rám róttat.

Ezért rettegek annyira. Hogy bármire rávehetnek újra.

Mert a hitet, hogy szívesen tettem, elfelejtették táplálni bennem. S mikor feleszméltem, és rádöbbsentem a valóságra, már nem volt visszaút. Itt növekszik bennem egy ide-

gen akarat. Miért nem hagytak engem a félálom, félöntudatlanság homályában? Akkor tán még örülni is tudnék. Akár boldog is lehetnék, hogy én vagyok, akit kiszemeltek. Így csak a sötétség terjed bennem, és fogva tartanak azok a rettenetes szavak.

Kettő

Gyakran vagyok rosszul, főleg reggelente. Émelygéssel és fejfájással kezdődik. Aztán egyre erősödik a hányinger. A testem eszelősen küzd a betolakodó ellen. De hiába. Vesztes marad.

Amikor könnyíték magamon, mintha tűzhányó törne föl bensőmben, és nemcsak a megemésztetlen étel, hanem a nehéz gondolatok is kilökődnek belőlem. Utána üres vagyok. A következő rosszulletig.

Valamelyik nap itt járt a jegyesem: nagyon megrémült, hogy gyengélkedem. Erős gyomorrontásra gyanakodott, és saját készítésű pirítóssal próbált kikúrálni. Hálásan elfogadtam a gondoskodást. Szegény, előbb-utóbb úgyis rájön, és az idillnek menten vége szakad.

Három

Farkasétvágyam van. Nyugodt vagyok. Majdnem jókedvű.

Négy

Anyám vizsla szemmel méreget mostanában. Azt mondja, meghíztam, pedig alig eszem, igazán érdekes, hogy mégis egyre szélesebb vagyok. Látom a szemén, hogy tudja. Csak arra vár, hogy én rukkoljak elő az igazsággal. De én hallgatok. Mit mondjak neki? Meséljem el a jelenést? Az anyagtalan erőszakot? Az érzékelhetetlen megfogantatást?

Nem hinné el. Nem Mózes idejét éljük. Akkor még tele volt a világ csodákkal. Most már nincsenek. Csak a csoda álcája alatt használt ki engem valami félelmetes ismeretlen. S ezzel eldőlt a sorsom. Ha már látható lesz a másállapot, a dühödtt falu megkövez paráznaságért.

Gyűlölöm ezt a magzatot, ahogy egyre jobban elfészkelődik bennem, és ki tudja, milyen rettenetes erők hordozója! Halálangyal, így nevezem csak veszttem okozóját.

Öt

Furcsa, de anyám hisz nekem. Sűrűn fohászkodik, és közben azon töri a fejét, miért ért minket ez a megtiszteltetés. Éppen minket.

Azt találta ki, hogy messzire küld, olyan vidékre, ahol nem ismernek engem. Van egy távoli rokonunk, elkel neki egy kis segítség a ház körül. Ott biztonságban leszek, ott senki sem ítélné el paráznaságért, ha József még az utazás alatt feleségül vesz.

József! Fél éve jegyzett el, anyám erőltette rám. Mostanáig még reméltem, hogy találok kibúvót, hogy elküldhetem, hogy megszabadulhatok tőle. De már nincs menekvés. Nem fiatal már, valaha anyám körül legyeskedett. Őt kellett volna feleségül vennie.

Holnap indulok a hegyekbe. Mintha száműzetésbe mennék, idegenek közé. Istennem, miért velem történik? Miért a hontalanság és a halál között kell választanom? Mit vétettem?

Már csak egy reményem van: hátha az a gyermek nem is marad életben.

Hat

József utánam jött, és még az utazás alatt beért. Lelkes volt, szemében idegen tűz lobogott, hangjában furcsa rajongás. Hogy milyen boldog. Hogy én vagyok az

ég kiválasztottja. És általam most már ő is különb a többenél. Mert neki adatik meg, hogy felnevelje a leendő megváltót. Aki majd a zsidók ügyeit elboronálja. Hogy mindez benne van a jövődölésekben. A próféták már rég megírták. Minden egybevág. Édes, egyetlen kis feleségének nevezett, ölelgetett, és szemében nem akart szűnni a tűz. Teljesen megvadult az én jámbor Józsefem.

Az esküvőt egy kis faluban tartottuk. Nem akarom leírni a nevét. Sosem akarom azt a helyet viszontlátni. Igyekeztem lelkes arcot vágni, hogy higgyék, örülök a házasságnak, szívem szerint való, jól végezte munkáját a házasságközvetítő. Árgus szemekkel lestek minket, de szerencsére itt mindenki bő ruhát hord, nem vették észre a domborodó hasamat.

Mikor elvonultunk a nászházba, már nagyon fáradt voltam az egész napos színjátéktól. József óvatosan, de jogai biztos tudatában közeledett felém, hogy most már a férjem, neki is jár, ami másnak, ér ő annyit, mint az a csodalény! Sikoltottam: ha közelebb jön, a szemét kaparom ki, ne merjen hozzám nyúlni, undorodom tőle, bűzlik, kanzaga van, és ugyan hogy haragíthatná magára az égi küldöttet, halálra sújthatja őt, ha csak hozzám ér... Elhitte. Megsértődött, behúzódott a sarokba.

Most itt vagyunk nénémnél, Erzsébetnél, aki szintén várandós, pedig benne van már a korban. Amiket az állapotáról mesélt, azt józan ésszel megkérdőjelezném, de rég sutba vágтам már a józan eszemet. Egyfolytában furcsa dolgok történnek körülöttem, most már biztos vagyok benne, hogy nem esik bántódásom, hogy ép-ségben megszületik a gyermek, mert felső erők védik őt, és általa engem is. Rettentő kíváncsi vagyok, milyen lesz majd. Rendkívülinek kell lennie. Talán foggal születik, vagy beszélni is tud rögvést. Istent fogok szülni, így mondta József.

Hét

Világra jött Erzsébet fia.

Meg vagyok döbbenve. Hogy képzei bárki is, hogy én ennyi fájdalmat álljak ki valakiért, akinek a jöttét nem akartam, akihez semmi közöm, aki belém költözött, és egyre terjeszkedik, szívja az erőmet, élősködik rajtam! Hogy jövök én ahhoz, hogy megszenvedjek ezért az idegenért?

Szépecske a kisiú, az Erzsébet fia. Minden olyan apró rajta, de arányos, a keze, a füle, a lábujjai. Olyan nagyon kicsi és tehetetlen. Dédelgetésre szoruló. Kár, hogy az én gyermekem valami emberfeletti lesz. Jobb szeretném, ha olyan lenne, mint egy rendes csecsemő.

Mit is beszélek! Hogy is gondolhatok rá úgy, mint gyermekemre! Hiszen biztos eljön érte az a fényességes jelenés, és magával viszi, csak arra vár, hogy megszűlessen, ember módra, aztán elragadja tőlem, hogy ne élvezhessem szenvedésem gyümölcsét.

Nem engedem elvinni!

Nem gondoltam komolyan, hogy idegen. Az enyém. Jogom van hozzá. Az én testemben nőtt fel. Csak a félelem mondatta velem az előbb... Szívesen megszenvedek érte! Csak maradjon az enyém. Kérem...

Nyolc

El kell mennünk. Éppen most, amikor már egyre közelebb az órák. Uralkodói rendelkezés: számba veszik a népet. Mint József családjának, vele kell tartanunk, mennünk kell, ahová rendelték. Zötyögni a számaron a nagy hasammal – ha csak belegondolok, a hideg kiráz. Most bezzeg nincs sehol a pártfogó, a fénylény, az égi küldött! Pedig megkímélhetne néhány kellemetlenségtől. Amikor a testemet akarta felhasználni, akkor persze serénykedett. Haragos vagyok, mert félek. Félttem a gyermeket. Csak visszaérjünk épségben.

Kilenc

Hát mégis itt, Betlehemben fog megszületni, ezen már nem lehet változtatni. József, ez az élhetetlen, még szállást sem tudott szerezni, egy pajtába húzódtunk be, itt kell világra jönnie a csodagyermeknek.

Már semmire sem tudok gondolni. Idegen erők mozgatják a testem, idegen ritmusban. Rettenetesen félek...

ÁTVIRRASZTOTT ÉJJEL

Fáradtan dőlt le a szalmára. Más körülmények között undorodott volna ettől a helytől, mindig utálta az istállószagot, ha módja volt rá, széles ívben elkerülte még a jószág környékét is. De most kimerült volt a többnapos úttól, a hevenyészett pihenőtől, a rendszertelen étkezéstől, mely csak növelte éhségét, ahelyett hogy csillapította volna. Átkozta magában ezt a keményfejű, konok férfit, aki magával hozta erre az útra, mert betű szerint vette a törvényt, a parancsokat. Isten barma. Amilyen engedelmes, bárki rángathatja kedve szerint, és azt tehet vele, amit akar. Még a kútba is begurik, ha az kell, nincs benne semmi tartás, semmi önállóság.

Elnyúlt a szalmán, igyekezett elhessegetni a bosszantó gondolatokat. Ami megtörtént, azon már nem lehet változtatni. Ebben a városban még úgysem járt, ha idejéből futja, körülnéz. De most pihennie kell, ha aludni tudna egy keveset, biztos jobban érezné magát.

A férfi ott motoszkált körülötte, aggodalmaskodó gondoskodással igazgatta el rajta a durva pokrócot, kedve lett volna ellökni, törődjön inkább a maga dolgával, hagyja őt békén. Bűntudata lehet, azért rendezgeti körülötte a szalmát ilyen odaadással.

– Aludj egyet, szívem, jól fog tenni.

– Ugyan hogy alhatnék, ha itt sertepertélsz körülöttem! – csattant fel az egész út visszafojtott dühével.

A férfi ijedten vonult vissza, lekuporodott egy sarokban, nem szólt, nem is mozgott többet.

Elbóbiskolhatott, mert közben félhomályossá sötétült az istálló, a levegő is lehűlt. Nem a hidegtől ébredt, az álom riasztotta fel, álmában nyakig hideg vízbe nyomták, sikoltva ébredt, attól riadozott, hogy az erőszakos kezek víz alá kényszerítik teljesen, s fejét elfedi a mocskos, zavaros lé. Meglepődve észlelte, hogy körülötte nedves a szalma, hogy valami langyos folyik végig a lábán. Hát megkezdődött! Undorodott saját magától, és ettől a helyzettől is, nem akart sötét istállóban életet adni a gyermeknek, sőt egyáltalán nem kívánta, hogy világra jöjjön, most se, semmikor se, minek is fogant meg voltaképpen? Félt a rá váró éjszakától, mikor nem lesz ura a testének.

Egyelőre nem történt semmi, csak a magzatvíz csörgedezett lassan végig a lábán, áztatta alatta a szalmát, de ő nem szólt, csöndben feküdt, nem bánta, hogy egyre lucskosabb. A férfi horkolását hallgatta, s eljátszadozott a gondolattal, milyen rémült képet vágna az a mafla, ha most sikoltozni kezdene. Az előbb ugyan kiáltott, de talán álmodta mégis a sikolyt, s a valóságban el sem hangzott, hiszen a férfi csak hortyog békésen átellenben. Persze ő elégedett. Neki csak az a fontos, hogy fedél legyen a feje felett.

Órák teltek el így, némán tépelődve, vagy legalábbis óráknak érezte, nem tudta megítélni. Néha horkantott egy ló, de különben csend volt, minden változatlan, monoton.

Várta, hogy történjen valami.

Semmi nem történt.

A nyomorult magzatja, meddig várjon még rá!

A gyermek válaszolt: indulatra indulattal; megfordult, vadul helyet változtatott a méhben, egy pillanatra kidudorodott a feje jobboldalt, akkora volt a kitüremkedés, mint egy narancs. Ez fáj, ez a hirtelen mozdulás. De aztán elnyugodott a kicsi test, nem jelzett, nem forgolódott a gyermek.

Mást érzett most, eddig nem tapasztalt hasonlót, mintha a csontjai tolódnának széjjelebb, ott lent, annál a bizonyos, nagyon szűknek tűnő nyílásnál.

Kellemetlen érzés volt. Nem volt fájdalmas, de nem tudta befolyásolni, és ez bosszantotta.

Akkor mozdult valami, megfeszült benne egy súlyos, tüzes kő, egy meteor, egy istencsapása, megfeszült, égetett, szét akarta szakítani, aztán... Aztán hirtelen vége lett.

Föltápaszkodott, félkönyékre.

Nem változott semmi. A hasa ugyanolyan terjedelmes, a magzat benne még, ebben biztos volt. Mi végre volt hát a gyilkos roham?

Most először remegett meg arra a gondolatra, hogy talán jóval tovább tart az egész, mint sejtette.

Igazából még sosem látott szülést teljes egészében, csak azt a végső, visítós fázisát, azt a néhány perceset, azt is csak egyszer, gondolta, annyit ő is kibír, s most nem értette, miért nem szabadult a magzattól az előbb, mikor –

Újra megfeszült benne az a tüzes kő, vagy tán hevített ólom volt, mert a lélegzete is elállt tőle, de most is ugyanolyan hirtelen lett vége, előzmény nélkül.

Uramisten, hányszor még?

Ahogy múlt az idő, egyre fáradtabb lett, s fásultabb is, kihunytak benne az indulatok, már nem haragudott senkire, már csak túl akarta élni. Két támadás között még valami felszínes boldogságot is érzett, hálás volt a nyugalomért, a pillanatnyi enyhületért. Pontos időközönként feszült meg a hasa, tudta, húszig-huszonötig kell számolnia, aztán lazul a vasabroncs, mely belülről akarja szétlökni a testét.

A férfi még mindig aludt, mint egy fejbekólintott, mint egy agyonvert, nem érdekelte semmi ezen a világon. Tán növel álmodott, izgatót, kéjeset, vagy nem is álmodott egyáltalán, csak belemerült a süket, sötét semmibe. Föl nem kelti, az kell még csak, hogy a kezét tördelve hajlongjon fölötte. Talán még sápítozna is, hogy épp itt esik meg velük ez a szerencsétlenség. Aludjon csak a nyavalyás.

Uramisten, meddig még?

Odakint már derengett, s ő nem tudta, az átvirrasztott éjszakától olyan kimerült, vagy a magánytól és szorongástól.

Órák óta tarthatott már a harc közte és a magzat között.

A lovak kapáltak, nyugtalanul, és mozdult végre a férfi is. Megdörzsölte a szemét, az álom utolsó cseppjét dörgölte ki belőle, kielégülten, pihenten. Aztán eszébe jutott, hogy este ráförmедtek, s félve pislogott az istálló túlsó sarkába. Meglátta a nő feszülő izmait, a hatalmas, felmeredő hasat, a véres-lucskos szalmát. Felugrasztotta fektéből a félelem. Ó, miért is kellett éppen most jönniük ide, zötyögtetni ezt a szegény asszonyt számárháton, faluról falura! Miért követel tőle az Istene annyi teljesíthetetlen dolgot! Mit csináljon most? Mihez fogjon? Hiszen látott ő már tehenet elleni, ott is volt dolga elég, az is segítségre szorult, a szegény pára, ahogy most ez a nő, akit a szerencséje lökött elé néhány hónapja. De hogy menjen oda hozzá, hogy segítsen neki, mikor olyan fiatal még, s azt sem tudja, hogyan fogant meg?

Elfordította a fejét. Nem teheti meg, nem hozhatja kínos helyzetbe. Nem megy oda. Az Isten gyámolította eddig is, megsegíti, ha akarja.

– Szomjas vagyok – jött a pajta túlsó végéből a hang, félúton elfulladt, ő mégis felfogta, de megkeményítette magát.

– Ott a vödör a közeledben – csattant fel, és érezte, most visszavágott a tegnapért. – Járok egyet odakint – adta még meg a kegyelemdöfést, és határozott léptekkel ment ki: még véletlenül sem nézett arrafelé.

Maga maradt hát, és felfogta: senkire sem számíthat. Egyedül kell végigcsinálnia. Egyedül kell megküzdenie az egyre erősödő és egyre gyakoribb tolófájásokkal.

Hangosan zihált, és közben számolt: tizenkilenc, húsz, huszonegy, huszonkettő – végre lefelé ívelt a fájdalomgörbe. Megpróbált feltápászkodni, négykézlábra, aztán elvonszolta magát a vödörig, mohón ivott, nagy kortyokban, hosszú haja belelógott a vízbe, észre sem vette. Lefetyelt, mint egy állat, mikor újra –

A tüzes kő vagy ólom vagy meteor megint átjárta zsigereit, s ő visszaöklendezte, amit megivott.

Most már valóban tisztátalannak érezte magát, ragacsosnak, szennyesnek. Mosakodni akart, letisztogatni magáról mindent, még a másállapot emlékét is, de nem tudott mozdulni –

Méhét iszonyatos erő szorította görcsbe, a nyomás már tűrhetetlenné vált, de még fokozódott, még mindig fokozódott, s görcsben fetrengve is meglepődve észlelte, mennyi fájdalmat képes elviselni, még most is él, zihálva, fújtatva és rettegve, s valahol dolgozik benne a kíváncsiság is, mi lesz ebből, meddig még, elhagyja-e végre ez a könyörtelen magzat a testét?

A gyermek elakadhatott a szülőcsatornában, nem mozdult se föl, se le, s ő riadtan nyögdecselt, megpróbált odafigyelni öntörvényű teste ritmikus rángásaira. Végre aztán továbbindult, néhány örökkévalóságnak tetsző perc után, s olyan erővel löködött ki belőle, akár a feltörő láva a tűzhányóból. Hisz az volt az ő teste is, haragos, eleven vulkán, kiszámíthatatlan őserő.

Vér volt körülötte mindenütt, s a földön egy nagy fejű, gilisztalábú lény, vörös, hámoló bőrrel, fején pihéssel, a köldökzsínor még lüktetett mellette, s a méhlepény olyan volt, mint egy nagy darab nyers máj, amit a kutyáknak vet oda a mészároslegény alkonyatkor, ha bezár a mészárszék...

És fölsírt a gyermek.

ISTENGYERMEK, LÉGY HOZZÁNK IRGALOMMAL

A nap komótosan húzódott a hegyoldal mögé, vörös derengést hagyva maga után, mely halványan emlékeztette Józsefet a véres reggelre. Szerencsére mindketten jól voltak, túl az életveszélyen, pedig délelőtt harcoltak még, az asszony is, a gyermek is, végzetükkal. De most már jól voltak, kegyelmes volt velük az Isten.

Az ajtófélfának támaszkodott, egy fűszálat rágcsált, és megpróbálta elképzelni, hogyan lesz tovább. Osztoznia kell majd az asszonyon az új jövevénnel? Nem látszott rajta semmi gyengédség, muszájból szoptatta meg a kicsit délelőtt is. Igaz, vele szemben sem mutatott soha gyengédséget, semmi olyan érzelmet, melyre vágyott és igényt tartott. Ilyen volt, ilyen zárkózott, megközelíthetetlen, más volt, mint a többi asszony. Nem e világból való.

Benézett a pajtába. Aludtak mindketten, de az asszony nem ölelte a gyermeket, elhúzódott tőle, nem vállalt vele semmi közösséget, nem óvta, nem melengette. Szalmából, rongyokból meleg fészket készített a kisedednek. Az asszony nem ébredt fel, meg sem neszelte a mozgást. Kimeríthette az előző éjszaka, a válságos reggel. Pihent, s álmában talán azt remélte, mégsem lett édesanya. József elnézte a szuszogó kis lényt. Már nem volt olyan vörös és ráncos, mint reggel, arcvonásai kisimultak, inkább sápadt volt, kicsit sárgás, s a hüvelykujját szopogatta rendületlenül, megrebbenő álmában és ködös ébrenlétében egyaránt. Nagyon apró volt rajta minden, csak a feje volt nagy, és a feje búbja lüktetett. Megérintette a kezét, csak leheletnyire, fel ne ébressze a szendergésből. Meleg. Akkor hát nem fázik.

A gyermek nyivákolni kezdett. Az asszony elcsigázottan fordult oda, mellbimbóját belenyomta a fogatlan szájba. Csak cuppogás hallatszott, más nem, mégsem volt békés a csend, inkább feszült, baljós. József nem ilyennek képzelte a szoptató anyákat. Nem ilyen közönyösnek. Nem ilyen szótlannak. Nem ilyen boldogtalannak. Mire számíthat ettől az idegen fiatal nőtől, aki a törvény előtt a felesége? Miért nem örül a csecsemőjének, mint más édesanyák?

Az asszony suta mozdulatokkal tisztába tette a gyermeket, betakarta, aztán hátat fordított neki. Szinte azonnal lehunyta a szemét újra.

- Enned kéne valamit. Teljesen legyengülsz - szólította meg.

- Nem kívánom. Aludni szeretnék - jött a válasz olyan halkán és szelíden, hogy József reménykedni kezdett megint. Nézte asszonyát, szorosra zárt szempilláit, sima homlokát, követte lélegzetvételét. Szinte kislány még, arca üde. Milyen család lesz így belőlük? Hogy fognak élni? Mennyire fogják tudni elviselni egymást? Nem tudta elképzelni.

Esteledett. Nem gyűjtött még gyertyát, ritka kincs az, takarékosan kell bánni vele, egyébként éjjel sincs koromsötét, besüt a hold. Ez már a negyedik éjszákjuk lesz itt, s még mindig nem akad szállás a faluban. Rövidesen persze hazaindul mindenki, akkor talán jobb körülmények közt tölthetnek még néhány napot. Mihelyt erőre kapnak, tovább kell állniuk, az út hosszú, s az élelemből alig futja már.

Sötétedett, de a táj megélénkült, hangokkal, kolompszóval lett tele, szokatlan nyüzsgéssel. Népünnepély készül? Valami menet jön, tán fáklyákkal, mert világosságot hoznak magukkal, s egyre közelednek. Táguljanak innen minél hamarabb, az ő családjának pihennie kell.

Mikor a menet karnyújtásnyira ért, József rettegéssel vegyes áhítattal észlelte, hogy nem fáklyák adják a fényt, hanem az égből jön, elárasztja a pajta környékét. A végítélet napja - villant át az agyán, s buzgón lelkiismeretét kezdte vizsgálni, vajon megérdemli-e, hogy jobb világra jusson a halál után.

- Egy újszülöttet keresünk - mondta valaki a menetből, olyan pásztorféle, és megakasztotta Józsefet a gondolkodásban.

- Mit akartok tőlünk?

Úgy nézett rájuk, mintha egy különleges kivégzőosztag tagjai volnának.

- Hódolnunk kell a kisdednek. Ajándékot is hoztunk. Nem is keveset.

A kíváncsiság győzött az óvatosság és aggodalom fölött, József a pajta felé mutatott, s a tucatnyi idegen után ő maga is belépett.

Mindketten ébren voltak már, az asszony karjában tartotta a gyermeket, rázogatta, az meg ordított, a gyomra fájt, nehezen emésztette az anyatejet. A furcsa küldöttség áhítatosan térdre ereszkedett, de ez a mozdulat nem hatotta meg se az anyát, se a gyermeket, mindkettőjüket lekötötte a maga problémája.

A pásztorok türelmesen kibőjtölték, amíg csitul a bőgés, aztán vezérük kis szóinklatot rögtönzött.

- Kedves Istengyermek, aki lejöttél hozzánk az égből, hogy itt a földön boldogíts minket, légy hozzánk irgalommal. Hódolni jöttünk, ahogy az angyal parancsolt. Megjelent nekünk a hegyen nagy fényességben, és azt mondta: találtok egy jászolt, benne egy gyermeket, ő a ti uratok, a királyotok. Menjete, és köszöntsétek. Így mondta az angyal. Ő küldött minket ide.

József szórakozottan, mosolyogva hallgatta a beszédet, és gyanútlanul nézett az anyára. Annak mintha villám vágott volna át az arcán, ilyennek sose látta, ennyire vadnak, indulatosnak s egyszerre rémültnek, rettegőnek.

- Menjete innen! - kiáltotta hevesen. - Takarodjatok! Nem adom. Nem adom senkinek. Az enyém. Én szenvedtem érte. Mit tudjátok ti, mit kellett átélnem. Ne menjete hozzányúl. Mondjátok meg annak, aki küldött, hogy nem adom. Nem adom senkinek. Az én fiam. Nem az Istené. Egyedül csak az enyém. Az én tulajdonom.

Hogy a néhány órás gyermek különös tisztelői mikor és hogyan kotródtak el, arra József nem emlékezett. Akkor már semmi mást nem érzékelt, teljes valójával rátapadt arra a megváltozott női arcra. Azokban a máskor távoli, magányos, elutasító

szemekben most könnyek csillogtak, ettől emberi lett, ismerős, megejtő. És egy hang, egy édes és gyöngéd ezt suttogta:

– Kisfiam!

József csak nézte, nézte a fiatal anyát, ahogy szorítja magához a gyermeket, benne öleli a világmindenséget, egyre potyog a könnye a kicsi feje búbjára, és mégis lassan kivirul szája szegletében a mosoly.

A HATALOM MINDENNAPJAI

Nyugtalanok voltak az éjszakái. Kínoztta egy visszatérő álom, több napja már, talán egy hete is, minden éjjel ugyanazt látta. Egy nagy fénylő gömböt, egyre közeledőben, vakított, nem lehetett belenézni, mégis bele kellett nézni, rá kellett meredni, akár egy hipnotizőrré, ellenállás nélkül és indulat nélkül. A gömb perzselt, sugarai leégették fejről a koronát, az olvadt arany, a hatalom megsemmisült jelképe végigfolyt a testén, és hozzátapasztotta a talajhoz. Nem tudott mozdulni többé, állt, belegyökerezve a földbe, kiszolgáltatva a fénylő gömbnek, mely már majdnem bemászott, a zsigereit követelte. Erre riadt fel, minden éjjel, verejtékezve, a levegőt kapkodva. Belsejében érezte még a hőt, kellemetlen érzés volt.

Kínjában álmfejtőhöz fordult.

– A hatalom emberén kifoghat egy ilyen semmiség? – kérdezte csúfondárosan a hajlott hátú, görbe orrú és bibircsókös öreg, akinek elől két foga hiányzott.

– Mondd meg gyorsan, mit jelent az álom, ne húzd az időt! – förmedt rá ingerülten. Már az is mérgesítette, hogy az öreg nem volt hajlandó házhoz jönni. De hogy gúnyolódik rajta, az már mindennek a teteje!

– Te a hatalom embere vagy – ismételte patetikusan az öreg. Élvezte, hogy a nagy lélekűvált játszatja. Majd bolond lesz elkapkodni. – De én erősebb vagyok nálad. Én hozom neked a könnyebbedést. Vagy a rontást. Mit kívánsz tőlem?

– Szabadíts meg ettől az álomtól. Nyugtalanok az éjszakáim.

– Beszél hozzád az Úristen álmodban. Ki vagyok én, hogy vitába szálljak övele?

– Szabadíts meg az álomtól!

- Legyen, ahogy kívánod - bólintott az öreg. - A koronádat veszélyezteti egy betolakodó.

Legyintett. Ez nem komoly magyarázat. Évente adódik néhány trónbitorló, könnyűszerrel elbánik mindegyikkel. Ettől még nem lesznek álmatlanok az éjszakái.

- Jöttét csillag jelzi.

- A fénylő gömb... - suttogta, és kezdte magát rosszul érezni.

- Nagy veszélyben vagy. Ő a zsidók királya - dobta oda az öreg a nagy szavakat, és várta a hatást.

- A zsidók királya én vagyok.

- Csak hiszed magadról. A te jöttödet nem jelezte semmi. Fölötted nem ragyog csillag. Nem vagy elég - provokálta tovább.

- Te! Lecsukatlak! A fejedet csapatom le, nyomorult! A heréidet disznók elé vettem, testeden dögevők fognak lakmározni!

- Ezt mind megteheted, uram - mondta az öreg megjátszott egykedvűséggel, valójában remekül szórakozva. - De akkor sem vagy elég.

- Hatalmam van!

- Nem vagy elég... messiásnak! Nem téged várt a nép!

- Engem ne várjon senki! - toporzékolt. - Engem az Isten rendelt erre a helyre! Az ő törvényét akarod te megingatni? Te istentelen!

- Ezt a figyelmeztetést az Úr küldi neked, nem én - emelte fel a hangját az öreg. - Jön a messiás. Csillag áll fölötte, és ő megváltást hoz a zsidóknak. Négy arany lesz, uram.

- Négy arany... mi? - meredt rá bambán.

- A bérem. Az álomfejtés díja. Fizess, és menj békével.

Egy pillanatilag erős kísértést érzett, hogy megszorítsa a vénember nyakát, vasmarokkal tartsa, míg az a bibircsókarc meg nem kékül, s a test el nem ernyed. Felugrott, de a következő mozdulata már félbemaradt. Lenézett az összeaszott vajákosra, és elszégyellte magát.

- Nesze - dobott oda egy félmaréknyi érmét, és nem várta meg, míg az öreg kiguberálja, mennyit is lökött oda neki valójában. Kilépett a homályos kunyhóból, gyors léptekkel távolodott ettől a megalázóan szegényes helytől, egész idegesség benne volt mozgásában. Ismételtette magában az öreg szavait, de nem látott összefüggést, értelmet bennük. Kusza fogalmak voltak - megváltást hoz, csillag áll fölötte... Hülyeség. Hülyeség az egész! Azért nagyon remélte, nem dobta ki a marék aprót hiába, és megszűnnek végre a lidérces álmok.

Este úgy feküdt le az ágyba, mint aki hosszú hetek után végre átadhatja lelkét a pihenésnek. Végigaludta az éjszakát. Hajnalban ugyan látott valami tűzgolyófélt, de távol, s nem sugárzott már annyira, olyan volt csak, mint egy emlék, elmúlóféltben. Nem gyökerezett a földbe tőle. Csak arra nem emlékezett - s ez módfelett bosszantotta -, hogy a fején volt-e a korona. Ez a számára rendkívül fontos részlet beleveszett az álom homályába.

Tartott az udvarában néhány léhűtőt, köztük egy csillagászt is. Nem volt rá semmi szüksége, nem érdekelték az égbolt titkai. A csillagok túl messze voltak, hogy veszélyeztessék, és túl kicsik ahhoz, hogy figyelmét felkeltsék. Most hívatta a fontoskodó kis tudóst, éjjelre hatórás szolgálatot rendelt el neki, hogy idejében értesüljön az új csillag felbukkanásáról. Nem hitte ugyan az álomfejtő szavait, de elég régen volt király ahhoz, hogy óvatos legyen. Nem szerette a váratlan meglepetéseket.

A csillagász minden reggel ugyanazt jelentette, még a szavait se cserélte hozzá.

- Felséges uram, az égbolton minden rendben, nem változott semmi.

Olyan büszkeséggel ejtette ki a szavakat minden alkalommal, mintha az ég rendjére személyesen felügyelne, s egyedül ő lenne hivatott változtatni az örök törvényen. Ahogy tekintete megpihent az uralkodón, akitől ezt az egyhangú, álmosító megbízást kapta, a visszautasítás legcsekélyebb lehetősége nélkül, szemében ben-

ne volt az a fajta hatalom, az a fajta erő, amit csak a dolgok megingathatatlan tudása képes előhozni egy különben átlagos ember unott nézéséből.

- Csapjátok le a fejét - szólt könnyedén, és a kimondott szavai nyomán végre-hajtott cselekedetet nem is érezte többnek egy kellemetlenkedő szúnyog falra kenésénél. Az is mindig egyformán zümmög, aztán egy óvatlan pillanatban kiszívja a vérét az embernek.

A szerencsétlen alattvaló halálordításának momentumában ugyan eszébe ötlött, hogy ezentúl nincs, aki jelezze a csillagveszélyt, de elhessegette magától az aggodalmat. Csillag! Az a hantás vénember is csak a pénzét akarta, azért mondott cifrákat, ért is az álmokhoz, persze, mint tyúk az ábécéhez.

Különben is: hetek óta nem álmodik semmit.

Újabban másféle bajok gyötörték: étvágytalanság, hascsikarás, felfúvódás, sőt hasmenés is, egyszóval az összes létező gyomorpanasz, egyszerre és szabályszerűen pontos időtartamokban.

- Pszichoszomatikus tünetek - legyintett háziorvosa nagyképpén.

Nem tudta, a kimondott diagnózis halálos betegséget jelent-e vajon vagy csak egyszerű megfázást, de nem kérdezősködött, nem szerette az orvosi műszavakat. Gyógyszert kért, aztán elzavarta a kuruzslót azzal, hogy ne merje azt a tudálékos képét a palotába dugni, s kitépeti a nyelvét, ha még egyszer rá mer zendíteni az okos mondókájára. A doki, aki hetek óta sóvárgott már egy kiadósabb jutalom után, csalódottan hátrált ki, és remélte, a pszichoszomatikus tünetek alaposan elrontják a drága király éjszakáit. Megérdemli. A minap is kivégeztette azt a szerencsétlen csillagászt, csak mert olyan kedve volt, pedig az a jóember nem ártott a légynek se. Igaz, nem értett semmihez, de ez önmagában talán mégsem akkora bűn.

- Még mindig itt vagy?! - rivallt rá. - Dugjátok egy napra a dutyiba, kenyér és víz nélkül, majd legközelebb jobban iparkodik!

Az orvost erős markok ragadták meg, durván taszigálták kifelé, s hamarosan egy áporodott odúban találta magát.

Fokozatosan tünetmentessé vált, s kajánul gondolt arra, hogy megint átrázta a sort. Mert hát, ugye, két év is eltelt már a furcsa álom óta, és mi történt? Az égvilágon semmi. Még hogy messiás! Az az álomfejtő se lehetett normális. Biztos el is patkolt már.

Amióta kegyesebb kedvében volt, megszaporodtak körülte a naplopók meg a távolról jött vándorok, akik tudósnak, világfinak álcázták magukat. Naponta tömegesen jelentkeztek hódoló látogatásra, ahogy előkelően nevezték ezeket a délelőtti-estébe nyúló délutánokat, mikor is éhes falkaként, farkcsóválva lesték az odavetett koncot, s igyekeztek bizonygatni, mennyire rendkívüliek, mennyire megérdemlik a király kegyét. El is terjedt a vidéken, hogy a kegyes uruk igencsak jószívű, bőkezű és művészpárti. Csak a hóhér unatkozott erősen.

Így került elé az a három furcsa figura is. Messziről jöhettek, meglátszott ruhájukon, mely a ráakódott porréteg alatt is finom kelmének tetszett, s a szövése más volt, mint amit az itteniek ismertek. Otthon, saját földjükön talán magas rangúnak számítottak, itt csak különcök voltak, gyanúsak, talán valamilyen egzotikus betegség hordozói. Persze mindenki figyelmét felkeltették az udvarban, szemmel kellett őket tartani, az ember sose tudhatja, min múlik a birodalom biztonsága. Beszédjük is habókos volt, valami messiást akartak megnézni, e szó az örök számára semmit nem jelentett, azt sem tudták hirtelen, tárgyról vagy állatról van-e szó. A három alak azon erősködött, hogy emberre, mégpedig igencsak nevezetes emberre kíváncsiak, mire az illetékesek úgy döntöttek, egyetlen nevezetes emberi látnivaló van csupán a városban, maga a király. Kellő motozás után odataszigálták hát őket a nagy ember elé, aki épp a hetvennyolcadik álcázott csavargóval végzett aznap, és több dolga nem lévén, vissza akart vonulni. A három maskara formájú azonban maradni készítette, mi több, nevetésre ingerelte.

- Hát ti miféle szerzetek vagytok? - kérdezte két hahota között.
- Bölcsek vagyunk - mondta az egyik nyikorgó hangon, mintha ritkán ejtene szót, s megerőltetés lenne számára a beszéd.

- Bölcsek, persze. Azért öltöztök ilyen tarkabarka hacukába - csipkelődött. - Megfelelnétek udvari bolondnak.

- Erre, sajnos, nincs időnk - szólt megint az a nyikorgó, mintha társai némák volnának. - A zsidók újszülött királyát kell megkeresnünk. Nyilván a fiad az. Szeretnénk hódolni neki.

- Nekem nincs fiam - morogta kelletlenül az uralkodó, akit kilenc leánygyermekkel áldott meg a mindenható. - Rajtam kívül nincs itt semmiféle király, se újszülött, se másmilyen.

- A csillag errefelé vezetett - makacskodott a hármak szószólója, kipislantva az ablakon, a kora esti eget vizslatva. - És megállt itt, a palota fölött...

- Továbbmegy! - kiáltott közbe az egyik néma. - Odanézz! Meglódult!

- Mennünk kell! - rikoltotta a másik néma, és már iszkoltak is kifelé, az udvari nép ámulatba dermedt sorfala előtt.

Nem üldöztette őket, a kémek hívatva be, a tapasztalt vén rókát, a minden hájjal megkent csirkefogót, kövesse őket, szaglássza ki, hova tartanak, mit fedeztek fel, aztán jelentse sürgősen a dolgot, de ne merjen ám késlekedni egy percet se.

A gömb aznap éjjel újra megjelent álmában.

Másnap kivégeztette az orvost, és parancsot adott az álomfejtő elfogatására is, de nem járt sikerrel. Az öreget elnyelte a föld.

- Majd én megmutatom! - sziszegte, és ökölbe szorult a keze.

- Megtalálták, amit kerestek, uram. Újszülött fiúgyermek, jászolban. A környékbeli pásztorok a zsidók királyának szólították. Az angyalok is lejöttek az égből, hogy üdvözöljék.

- Napszúrást kaptál, vén hülye? - förmedt rá a kémre. - Még hogy angyalok! Meg zsidók királya! Azt sem tudod, mit beszélsz!

- Én még sosem tévedtem, uram - hajolt meg a kém hidegen, és távozott.

Igazat mondott? Nem lehet. Tények vannak csak. Néha egy-egy véletlen. Csodák nincsenek!

Az a három lüke nem tért vissza a városba. Ez tény. Elűntek ők is, mint a vajákos vénember. Varázslat védi őket, ez is tény. A pásztorok egy vadidegen csecsemőt imádnak, ez is tény! Nem a királyukhoz jöttek, hogy dicsőítsék, nem, azt a nyavalyás csecsemőt éltetik. Hát nem! Majd én megmutatom!

- Menjetek, és öljetek meg az országban minden fiúgyermeket két éves korig - mondta a katonáknak, és még csak föl sem emelte a hangját.

S amikor az elképedt tisztek sorakozót fújattak, hozzátette:

- A lányokat se kíméljétek. Sosem lehet tudni.

MÁS, MINT A TÖBBI

Kődarab csapódott a kapunak:

– Menj vissza a házádba, mocskos zsidó!

József fejszét ragadott, kiment, de addigra már eltűntek.

Szinte naponta ismétlődött ez. Ténylegesen sosem támadták meg, de házát gyakran megdobálták a forrófejű egyiptomiak, és kiabáltak is neki mindenfélét. Egy ideig rá se hederített, majd elunják, csak megszokják egyszer, hogy köztük él a családjával. De nem maradt abba a zaklatás. Elege volt belőlük, közülük akart csapni, de mindig felszívódtak. A gyáva kukacok. A nyomorult férgek. Szemtől szembe nem mernek kiállni.

– Megint senki? – kérdezte odabent a felesége.

Rábólintott, a szokásos piszkálódás, a kemetieknek ez jelentheti a szórakozást.

– Naponta gyaláznak minket! Nincs egy nyugodt percünk! – tört ki az asszonyból. – És mindez a kölyök miatt! Mért is született erre a keserves világra!

– Ne beszélj így – morgott József. – Nincs igazad.

– Hogy nincs igazam? Hát ki miatt kellett elmenekülnünk Izráelből? Ki miatt vagyunk hontalanok? Ki miatt vesz körül minket megvetés?

– Nagyobb a gyűlölet benned, mint egész Egyiptomban. Elhallgass végre!

A gyerek, a kis vézna ott állt tágra nyílt szemmel a küszöbön.

– Gyere, fiam, sétálunk egyet – szólította József, és bátorítón a vállára tette a kezét. A fiú kiszakította magát, elrohant. – Ezt megcsináltad – bosszankodott. – Amilyen érzékeny, bevackolja magát valami félreeső zugba, és estig elő se jön.

– Majd az éhség hazazavarja.

- Nem ő választotta ki, hova szülessen!
- Ő van a szemem előtt - csapkodta a nő az edényeket a tűzhelyen. - Kire haragudjak, ha nem őrá? És egyébként is: miért nem olyan, amilyennek lennie kell? Nyápic, nyughatalatlan, félénk, minden zajra összerezzzen. Minden gyerek különb nála, erősebb, virgoncabb, beszédesebb. Ő csak gubbaszt, mint egy beteg galamb, réveteg tekintettel, hogy gyakran attól félek, nem is épelméjű.

- Csak más, mint a többi. Ezért még nem kell acsarkodnod.

- A fene vinné el azt a béketűrő természetedet! Neked mindig minden jó úgy, ahogy van. Elegem van belőled is, a fiadból is.

József kiment. Nem volt kedve vacsorázni. Végigpásztázta tekintetével az udvart, a kertet, hátul az egyik fa ágai mozogtak. Odament.

- Jézus! - szólt föl. - Mit csinálsz ott?

- Keresem, hol lakik a szél - kiabált le a gyerek. - Mindig ez a fa susog vihar-kor legjobban, hát itt kell, hogy legyen a szél háza.

- Nyugodtan lejöhetsz. Ott úgysem találod.

Csend. Huppanás: a fiú földet ér.

- Hát akkor honnan jön a szél?

- Nem tudni, honnan jön és hová megy. Csak fúj, ha kedve tartja.

- Olyan akarok lenni én is, mint a szél. Legalább nem lennék anyám szeme előtt.

- Eredj vissza Izráelbe, szemét zsidó! Nincs itt semmi keresnivalód!

- Mi az? Mi történt? - riadt fel az asszony. Sötét éjszaka volt, vaksin tapogató-zott, hogy világot gyűjtson.

Akkor lobbant valami, s egy pillanat alatt lángra kapott a tető.

Úgy rohantak ki, egy szál hálórúhában mindketten, s zavarodott szemmel néztek egymásra, álmodnak talán még most is. A ház recsegett-ropogott, szikrák pat-tantak ki az égő gerendákból.

- A gyerek! - kapott észbe József. - A gyerek bent maradt!

- Ne menj vissza! Őrütség! - sikította az asszony, de visszatartani nem bírta. Akkor már az égig csaptak a lángok, szórták a pernyét szét a világba, énekelték a maguk dalát: tűz, te gyönyörű, te mindent megemésztő, mindent megtisztító tűz, égesd el a földi gyarlóságot, tűz!

Nyaldosták a lángok a falakat, zúgott, harsogott a tűz, József most támolygott ki, szakállába belekapott a láng, ruhája is égett, még így is óvta a gyermeket, annak minden porcikája épen maradt.

Aztán összedőlt a ház, robaja ott dübörgött a fülükben. Köhögtette őket a füst, perzselt a hőség, messzebb vonszolták magukat, ólmos fáradtsággal, csüggedten, szárnyaszegetten. Semmijük sem maradt.

Az összeégett férfi három napig viaskodott a halállal. Mikor a halál ott lebegett már mellette, és várta őt, még odafordult Máriához.

- Szerettelek. Áldom a gyermeket, hogy összekötötte a sorsunkat. Most szabad leszel újra. Hallod? Szabad.

Ő csak bámult maga elé mereven, szorította a haldokló kezét, nem engedte el egy pillanatra sem, akkor sem, amikor már csak hörgögni tudott, beszélni nem, és lát-szott a szemén, hogy kiszakadt már a föld vonzásából, nem érzékel semmit maga körül, más tartományban jár.

Szegény öregember, szerette őt. És meg kellett halnia anélkül, hogy csak egy percre is érezte volna, viszontszeretik. Most szabad. Ugyan mit kezdjen vele? Nem tud ő már szeretni senkit. Kőszikla van a szíve helyén. Már csak egy feladata van: felnevelni ezt az akaratán kívül kapott gyermeket, papot nevelni belőle az Isten szolgálatára. De ahhoz haza kell jutniuk minél előbb.

Lefejtette magáról a halott merev ujjait, lezárta a szemét, elkezdte mondani a kad-dist a távozó lélekért.

Aztán megkereste a fiút.

- A temetés után hazamegyünk őseink földjére - jelentette ki határozottan, és úgy megszorította a vállát, hogy Jézusnak könny szökött a szemébe a fájdalomtól.

A hajóról visszanéztek még egyszer Kemet tájaira, hosszú pillantással búcsúztak az országtól, ahol melléjük szegődött a balsors. Álltak egymás mellett, a fejletlen gyermek és a gyászruhás asszony, nézték ezt a termékeny földet, amely mindenkiket elvette. És fülükbe csendült újra a kiáltás:

- Menj vissza a hazádba, mocskos zsidó!

TAVASZ

Tavaszzilat terjengett a jeruzsálemi utcákon, húsvét volt. Tisztára mosakodott az ég, a tereket betöltötte a kereskedők zsvaja. A templom körül volt legnagyobb a zsongás, zarándokok tömege tolakodott áldozati állatért vagy pénzt váltani.

Ott lépkedtek a tömegben ők ketten is. Jézus ugyanolyan sovány volt, mint kiskorában, de magas, tizenkét évéhez képest hajszállal alacsonyabb csupán az anyjánál. Hangja is elmélyült, lába kezdett szőrösödni, és már nem engedte, hogy rányissanak mosdás közben. Most először járt Jeruzsálemben. Nem is feltételezte, hogy ennyien vannak ők, zsidók, s hogy ilyen hatalmas település is létezik a világon. Maga a templom szédületes volt ragyogó kupolájával, masszív falaival, meg volt róla győződve, ha bemegy, meglátja Istent. Anyja pontosan elmagyarázta, hova kell majd állnia, hogyan kell viselkednie. Kicsit lámpalázás volt, de alig várta, kezdődjön már az ünnep.

Mindig ez volt a vágya, hogy meglássa a jeruzsálemi templomot, népe büszkeségét. Elfogódottan állt a sok férfi között, először a fejét sem merte felemelni. Aztán végre felnézett, hogy megkeresse az Istent, de csak rácsokat látott maga körül, sűrű rácsokat, melyek mögött a nők sorakoztak. Nagyot nyelt, lehajtotta a fejét, a földet bámulta. Olyanok voltak a rácsok, mint egy zárkában, Isten így szereti választott népét – ketrecben? Felnézett újra, bár nem illett bámészkodnia ima közben, valami titokzatos erő vonzotta.

Ott állt ő.

Barna szeme volt, és a legszebb, leghosszabb szempillája, amit valaha látott.

Nézték egymást, úgy nézték, mint akik az idők kezdetétől ismerik egymást, és most találkozniuk kellett végre.

Nézték egymást a bizonyosság örömeivel.

A két tekintet összefonódott, s mintha körben szét pattantak volna a rácsok.

Aztán szédülni kezdett, hiszen egész nap böjtölt, az előírások szerint. Egy idősebb, szürke szakállú férfi kitámogatta őt az udvarba. Pihenjen csak, hosszú még a nap, majd később visszajön, nem lesz semmi baj.

Lehunyta a szemét: megint az a kedves barna szempár, s az ajkak körül kis mosoly. Melegít, mint a napsugár, éltet, vigasztal.

Hűvöset érzett, valaki árnyékot vetett rá. Fölnézett: ki zavarja, mikor újra felidézi magában azt a gyönyörűséget, amiben része volt, amire rátalált, amikor Istent kereste? Ő volt: az a tekintet, az a mosoly.

- Debora vagyok - suttogetta. - Kijöttem utánad. Jól vagy?

- Nagyon tetszel nekem - mondta. - Kár, hogy nem találkozhatunk többet.

- Szentelen vagy!

- Nem, dehogy. Nem akartalak megbántani. Csak nem vagyok idevalósi. Jézus vagyok, Názáretből. És holnap hazamegyünk.

- Én holnap is itt leszek, a templomban - mondta Debora titokzatos arccal. - Apámat holnapra osztották be, hogy felolvasson a Tórából.

Könnyedén végigsimította az arcát, és lehelethalkan azt kérdezte:

- Addigra meggyógyulsz, ugye?

Már szaladt is vissza, mint egy riadt gazella.

Jézus mosolygott. Megtalálta, amit keresett.

Úgy surrantak ki a templomból, mint a tolvajok, s olyan összhangban, mint akiket közös akarat mozgat.

Ültek egymás mellett hallgatagon az egyik oszlop tövében, nem volt szükségük szavakra, nem volt szükségük semmire. A kezük összeért. A kislány a vállára hajtotta fejét, és ő azt érezte, felnőtt végre, hisz olyasmit művel, amit csak igazi férfiak szok-

tak. Szeretne mindig itt maradni. Védelmezné ezt a törékeny lányt. Életében először lehet jó, olyan jó, mint az angyalok. Ez a szerelem?

Csordultig tele a szíve valami nagy-nagy örömmel, eltörpül mellette a templom, a húsvét, csak azok a percek számítanak, mikor újra és újra belenézhet a gyönyörű sötét szemekbe, és láthatja saját boldog arcát a másik pupillájában. Jeruzsálem, ó, csodálatos Jeruzsálem, sosem fogja elfelejteni ezeket az órákat.

- Máskor is eljössz, ugye, el? - kérdi Debora vágyakozva, mert már mennie kell, de nem mehet el búcsú nélkül, remény nélkül.

- El - mondja magabiztosan. - Jövőre, ha elközeleg az ünnep.

Tudják, mit kellene most tenniük, mindketten félnek tőle, de azért engedelmesen egymás felé hajlik a fejük, a puszi gyors, riadt, úgy rezzennek össze tőle, mintha fájna, hogy ajkuk összeért.

A tenyerébe temeti arcát, nem akarja látni, ahogy elmegy, távolodik, belevész a messzeségbe. Sosem volt még ennyire egyedül.

Türelmetlen léptek kopognak az udvar kövén, nem néz fel, nem érdeklik az ide-tévedt járókelők, a kislányra gondol.

- Hát itt vagy? Mennyit kerestelek! - szól hozzá egy hang, az a hang, amelyet nem szeret hallani, amelytől mindig büntudata támad, hogy meg mert születni, és nem pusztul el erről a világról.

- Hogy képzeled, hogy csak úgy elmaradsz a csoporttól? Tűvé tettem érted a várost!

A hang ingerült.

Feláll, igyekszik engedelmes, jó fiú lenni.

- Csak Istent kerestem.

- Megbízhatatlan csavargó vagy. Többször nem hozlak magammal. Nem érdemled meg, te tisztelen. Még az Úr nevét is a szádra veszed mentségül.

Hallgat, visszafojtja könnyeit, nem fog sírni, nem, majd ha egyedül lesz. Abban a barna szempárban igenis megtalálta az Istent.

ÜNNEP

- Igyekezz már, még elkésünk miattad – szólta az anyja, közben gondosan megigazította fekete kendőjét.

- Csak nem gondolja komolyan, anyám, hogy feketében megy az esküvőre! Elriasztja a fiatalok szerencséjét.

- Ne károgj, vészmadár. Az özvegyek színe a fekete. Majd épp két mohó fiatal miatt öltözöm cicomába!

Szegény ifjú pár! Hogy gyűlöli őket, már a pusztá létezésükért is. Mintha tehetnének róla, hogy az ő házassága boldogtalan volt. Egész belekövesedett már a gyűlölködésbe, zavarja mások boldogsága. Nem illik távolmaradniuk pedig, a menyasszony közeli rokonuk.

- Mozdulj már, te anyaszomorító! Mennünk kell!

Megy már, megy; bárcsak egyszer megtapasztalhatná, hogy szépen beszélnek vele! Megy némán az anyja mellett, nemigen szólnak egymáshoz, csoda, hogy el nem felejtett még beszélni. Szerencsére nemcsak ők tartanak a templom felé, a fél falu hivatalos a szertartásra, itt szegről-végről mindenki rokon, ezért olyan marakodók az emberek. A szokványos kérdések-válaszok azért elhangzanak, hát nem feltűnő, ha az anyja meg őközötte feszül a csend.

Annyian vannak a templomban, hogy egy tűt se lehetne elejteni. A szent sátor alatt az ifjú pár: szépek és éretlenek mindketten. Arcukon holdvilágragyogás. Monoton hangon mondják a szent esküt, mintha nem értenék, mi történik velük, leperegnek róluk a szavak. Tégy engem mint egy pecsétet a te szívedre, mint egy pecsétet

a te karodra, mert erős a szeretet, mint a halál, kemény, mint a sír, a buzgó szerelem; lángjai tűznek lángjai, az Úrnak lángjai. Sok vizek el nem olthatnák e szeretetet, a folyóvizek sem boríthatnák azt el.

Véletlenül téved tekintete az anyjára, arca dült, szeme könnyes, nyilván a múltban jár most, látja magát, a saját esküvőjét, a sátor alatt a vőlegényt őszülő szakállával és régimódi nézeteivel, újraéli a kétségbeesést, hogy nem menekülhet, végig kell mondania azokat a rettenetes szavakat, tégy engem mint egy pecsétet a te szívedre, és közben iszonyodik tőle, sikoltani szeretne, kirohanni a templomból. Talán így volt, ő nem tudhatja, csak érzi. Így kellett lennie – őmiatta. Hányszor vágták már a fejéhez!

Most itt áll ez a szerencsétlen öregasszony, és könnyes a szeme. S a gyűlöletet használja mankónak, hogy össze ne roskadjon.

Végre kimehetnek innen, a füstölők fojtó aromájából, ki a szabadba, ha már a világból nem mehetnek ki.

Az anyja ránéz, szemében a világmindenség, lángol a pusztítás okatlan máglyája, ki tudja, hányadszor öli őt a szemével, megszokhatta volna már mostanra ezt az indulatot, de nem képes rá, nincs védőburka, egészen pőre a tekintet parazsa előtt; jólesne most egy korty bor, talán jó lenne alkalmi menedéknek, vacoknak, ahol megpihenhet.

Sosem ivott még szeszes italt, az anyja nem engedte.

Távolabb húzódik, beül az ifjak közé, nézi a táncolókat. Megtűrik maguk mellett, pedig nagyon fiatal még, lakli kamasz, hosszú lábú, esetlen. Csöndesen iszogot, elvan békén mellettük, nem árt a légynek se. Csak az anyjától legyen egy kicsit távol, hogy fellélegezhessen végre.

Jó ez a bor. Felejtetni tanít. Nem kell gondolkodni. Csak kortyolni kell. Még.

Égeti a torkát, háborog a gyomra, fejében kopácsolás: még!!

Még!!!

– Elfogyott a boruk! – terjed a csalódott suttogás, rosszallóan csóválják fejüket a mulatozók. Példátlan eset valóban, most aztán mit igyon?

Feláll, nem érti, miért imbolyog minden körülötte, test nélküli arcok úsznak a levegőben. Odatámolyog a vizesvödörhöz, beledugja égő kobakját, egy percre kitisztul tőle az agya, röpké kis időre csak, míg megvilágosodik előtte, mit is akar, mire is vágyik. Bort! Még több bort! Semmi más nem kell most, ezt a mámort akarja, a feledést, a boldogságot. Bort! Ne vizet a vödörben.

Megtántorodik, maga elé mered, a pillanat vakít, hunyorog tőle, józanodik. Magasságos Isten! Miféle erők játszadoznak vele? Csodát tett.

MORZSÁK

Szőke volt, bőre áttetsző fehér, orra körül szeplők virítottak. Vézna, kislányos, pedig túl volt már az első virágzáson. Húsz elmúlt, ahogy rosszállóan megjegyezte öreg, részeges apja, hozzátéve, hogy nyilván a nyakán marad haláláig, megverte őt az isten, hogy nem fia született, hanem egy ilyen csúf kis béka, aki senkinek sincs anyjára. A lány nem ember, mondogatta az öreg mély meggyőződéssel.

Anyjáról nem sokat tudott, egész kicsi volt, mikor elvesztette. Az öreg nem volt hajlandó a nevét kiejteni a száján, úgy emlegette, anyád, az az izé. Nem kérdezősködött, nem mert. Csöndes, visszahúzódo teremtés volt, és csúnyának tartotta magát.

Nem vagyok szép. Lapos a mellem, fonnyadt a fenekem. A bőröm sápadt, a szemem vizenyős kék. Egyetlen férfi sem mustrál végig úgy, mint a többi lányt. Sosem fogok senkinek kelleni?

- Na, eredj, hozzál bort! - morgott az öreg. A sarokban ült, mellette három üres üveg, és zavaros szemmel meredt maga elé. - Lódulj már! Egyik lábad itt, a másik ott!

- Nincs pénzünk - suttogta a lány.

- Ne károgj. Ha nincs pénz, kérj hitelbe! De igyekezz, mert beléd rúgok!

Latolgatta, mennyire részeg az öreg. Eleget szlopált ahhoz, hogy verekedős legyen, de valószínűleg keveset ahhoz, hogy elvágódjon, ha feltápászkodik a sarokból. Jobb lesz, ha tényleg szedi a lábát, mert az öreg szavatartó ember, ha rúgást vagy ütlegelést ígér, be is szokta váltani.

Fogta hát az üveget, kiment.

Szolgálni kell őt, mert ő nemzett: az apám. Szolgálni muszájból, megvetéssel. Szolgálni, mint egy gép, mint egy lelketlen állat, szolgálni eszközként, gondolatok, érzések nélkül.

Mennyivel szívesebben szolgálnám őt, az áhítottat, ha eljönne. Vacsoráját melegíteném, szíves szóval űzném el türelmetlenségét, úgy tálalnék neki, mintha a tálban ételtemet is felkínálnám. Tessék. Fogyaszd el, erősödj meg tőle. Megvetném ágyát gyöngéd és vágycsozó mozdulatokkal, feküdj le, pihenj meg, én majd melengetlek. Nézd, feljöttek a csillagok, új éjjel kezdődik, varázsos. Üdítsen fel az álom, s ne vesd meg testem közelségét. Ide kuporodom a lábadozóhoz, ne lökj el magadtól. Adj nekem egy morzsát az életedből.

- Nem adok bort - rázta a fejét a vörös képű kocsmáros. - Nem estem a fejemre. Apád, az a részeges disznó nem tudja már az adósságait törleszteni. Nincs hitel. Ilyen korhelynek nincs. Fizessen, vagy igyon vizet.

Röhögött a kocsmáros közönsége, tetszett neki a beszéd. Mind ismerték az öregot, tudták, hogy addig vedel, ameddig bír. Azelőtt még csak-csak eljárt halászni, és voltak józan, csendes napjai. Űgyes is volt, megfoltozta mások hálóját, a cipkedésben is segített, aztán ott csellengett a piacon a halaskofák körül, borralóra, kupicára és pletykára éhesen. Akkoriban csak ünnepnap rúgott be, vagy ha különösen gazdag volt a zsákmány.

Amióta megöregedett, megcsappant az ereje, egyre gyakrabban és egyre mélyebben nézett a pohár fenekére.

- Legalább egy keveset tessék adni - esdekelt a lány. - Apám ellátja a bajomat, ha üres kézzel megyek haza.

- Hát aztán? Fizess, vagy kotródj!

- Ugyan hogy fizethetnék? - kérdezte a lány csendesen.

A kocsmáros megsajnálta. Annyira esendő volt, annyira szerencsétlen. Nem tehet semmiről. Olyan vézna, hogy verni se élvezet.

- Fülöp! - kiáltott hátra, mert a lány csak nem tágitott. - Hozz ki két üveg bort, aztán eredj el az öreghez. Addig oda ne add neki, amíg nem fizet, ha pénze nincs, szedd el a ruháját, a takaróját vagy amit találsz. A lány majd mutatja az utat.

Annyiszor vágytam rá, hogy valaki tüzes tekintettel mérjen végig! Miért zavar most ennyire, miért feszélyez? Bár ne lépkedne mögöttem ez a tenyeres-talpas kocsmároslegény, bár ne érezném a nyakamon a lihegését.

- Látod, hogy nincs semmim! Hát tán a tetőt csak nem szeded szét a fejem fölül, mi? Ide azzal a két üveggel, és eridj a fenébe. Az a hülye kocsmáros meg írja a többihez.

- Nem megyek egy tapodtat se, amíg nem fizetsz, vén kujon. Add elő az ünneplőruhád vagy a halászszerszámaid, bánom is én. Addig nem iszol egy kortyot se, míg az árát meg nem adod.

- Csak annyi ruhám van, ami rajtam - mondta kissé akadozó nyelvvél az öreg.
- Semmi vagyonom nincs - ragaszkodott a maga igazához abban a reményben, hogy a legény megunja, és hazamegy.

- Hát hova lett? Elég módos voltál!

- Elittam - közölte kategorikusan és minden szégyenkezés nélkül az öreg.

Fülöp pillantása körbejárt a szegényes szobán, a rozoga öreg bútorokon. Nyomországa volt mindennek. Aztán rajta felejtette szemét a lányon.

- Hiszen fizethetsz te másképp is - morogta, és megmarkolta a lány mellét.

- A kis béka kellene? - heherészett az öreg. - Hát csak vigyed, töltsd vele a kedved, úgyse fogja senki elvenni, amilyen csúf.

Fülöp elvigyorodott. Szemébe kiült a vágy. Odalökte a lányt az ócska priccsre, és megoldotta a nadrágszíját.

A lány félelemtől kitágult szemmel nézte, de nem mozdult, torkában bennakadt a szó is. Apja eladta két üveg borért, ez jobban fájt, hogy csak ennyit ér neki, mint maga az erőszak. Tudatosította testében az idegent, de a fájdalom nem jutott el hozzá, csak megalázottságára tudott figyelni. Semmi másra.

Eladtak olcsó áron, mint értéktelen semmiséget. Még a rabszolgát is drágábban veszik a piacon. Apám gyűlöl, hogy a világon vagyok. Szolgálni? Engedelmesen? Mert ő nemzett?

- Nesze - csúsztatott a tenyerébe egy pénzermét Fülöp, elmenőben. - Ha legközelebb jó leszel, megint kapsz.

Kilopakodott a ház mögé, ott nézte meg. Sosem kapott még pénzt senkitől. És ez több volt, mint amennyit egy ügyes halász egy hét alatt megkeres. Több, mint amennyit valaha is látott.

Futótűzként terjedt a faluban a hír: Mária, tudod, az a seszín hajú, az a deszkavékony, otthagya az öreg, iszákos apját, és beköltözött a falu szélén szomorkodó, régen üres kunyhóba. Nem lehetett neki könnyű azzal a vén korhellyel. Biztos nem bírta tovább. Egy nőnek bírnia kell. Mindent. De mit fog ott csinálni? Miből él meg? No ugyan miből, mégis mit gondolsz? Van neki esze, több is a kelleténél! Hát miért választotta pont azt a vityillót, a többi háztól messze? Meglátod, nemsokára úgy megszedi magát, hogy palotát épít a düledező viskó helyére! Nohát, az a feslett nőszemély!

Néhány év múlva valóban megépült a ház. Tágas volt, több szobával, utazóknak, idegeneknek kiadható.

A lány nem sokat változott. Ugyanolyan vézna volt, a nap még most is előcsalogatta szeplőit. Csak a szeme környéke sötétedett meg, pillantása mindig elgondolkodó volt, mintha nem érdekelné, mi történik körülötte, mintha egy másik világban élne.

Szememet az útra függesztem, és egyre várom, hogy eljöjjön. Mert el kell jönnie, ide kell érnie valamikor. Életemnek ez egyetlen értelme: őt várom. Ha megérkezik, megmelegítem vacsoráját, szíves szóval űzöm el türelmetlenségét, úgy tálalok neki, mintha a tálban életemet is felkínálnám. Tessék. Fogyaszd el, erősödj meg tőle. Megvetem ágyát gyöngéd és vágyakozó mozdulatokkal, feküdj le, pihenj meg, én majd melengetlek. Nézd, feljöttek a csillagok, új éjjel kezdődik, varázsos. Üdítsen fel az álom, s ne vesd meg testem közelségét. Ide kuporodom a lábadhoz, ne lökj el magadtól. Adj nekem egy morzsát az életedből.

Az utcára ritkán merészkedett, inkább a szolgálot küldte friss élelemért, miegymásért. Csak hajnaltájt óvakodott ki, hogy sétáljon egyet, még mielőtt felkel a nap, és emberek lepik el a tereket, utcákat. Így is kísérté a suttogás minduntalan: ne menjetek közel hozzá, parázna nő, minden tisztességes ember ellensége. Ez azért fájt, hisz sosem bántott senkit, nem gyűlölködött, mindenkivel egyformán kedves volt. Kedves és közömbös, mert várt. Egyre várt.

Néha közel hajgálták, meg rohadt gyümölcscsel, de nem törődött velük.

Mikor jössz már, hogy szolgálhassak néked? Minden utazóban a te arcodat keresem, de nem találom, még behunyttal szemmel sem, hiába szeretném. Pedig érzem a közelséged. Jönnöd kell már hamarosan, kedvesem. Téged öleltelek mostanáig is, minden férfiban. Téged őrizlek a szemem mélyén, a legsötétebb zugban. Téged hallgatlak szélzúgásban, tengermorajban, a csend is te vagy, megértő, állhatatos, hallgató. Itt vagy mindenütt, körülöttem, bennem, hát mikor jössz már meg, én kedvesem?

- Idegenek mászkálnak a városban, egy egész csapat. Csupa csavargókülsejű. Egy fehér ruhás, zavaros tekintetű álmodozó vezeti őket. És egyre többen vannak, mintha vonzaná őket ellenállhatatlanul.

Sóhajtott. Ha idegenek, betérnek hozzá bizonyára, hisz híre van már az ő házának.

Nem kívánja látni őket. Nincs már szívében reménység, tudja, érzi, hogy örök várakozásra ítéltetett.

Csak egyszer becsukhatná a házát, csak egy éjjelre!

– Néhányan közülük pont errefelé tartanak. A vezetőjük is.

Ó, miért nem bújhat el valahová! Ezek is csak férfiak, ugyanolyanok, mint a többi. Fizetnek a múltó élvezetért, szemük a messzeségbe réved, lelkük csukva marad, aztán távoznak. Vissza se néznek.

A férfi, aki a társaság vezérének látszott, odaszólt az őt kísérőknek, s azok engedelmesen elmaradtak, ő pedig egyedül lépte át a küszöböt.

A hálószoa ajtajában várta, ahogy a többieket. A csend megállt közöttük, s egy ideig nem lépett tovább. Aztán tudatosítani kezdték egymás lélegzetét. Gyors volt, szaggatott. Milyen sokáig vártam rád, és mégsem volt több egy pillanatnál. Hiszen azóta élek csak, amióta magába zárt a szemed. Tudom, hogy tiszta vagyok és jó, mert most születtem, egyedül csak neked. Új éjjel kezdődik, varázsos. Ugye, a hajnal nem jön el többé? Kinyújtotta a kezét, tétován, bátor-talanul: megérintette a vállát.

– Magdolna!

Nagyot sóhajtott, mint aki évszázadok óta vár arra, hogy ezen a sose hallott néven szólítsák.

– Hát megjöttél végre, Jézus.

A LEVÉL

Kedvesem!

A hajnal ébresztett föl, mikor a szobánkba lopózott, és én megörültem neki, mert látóvá tett téged. Olyan szép voltál, ahogy az álommal szeretkeztél, ahogy megadtad magad neki, asszonyosan és puhán, s arcodon előmlött a boldog megkönnyebülés.

Néztelek, nem tudtam betelni veled. Arra gondoltam, egy együtt töltött éjszakából voltaképpen ez a legszebb, az ébredés, a másik test friss öröme, ahogy őrzi még az éjjel emlékét. Egy ágyban ébredni veled többet ér a szeretkezésnél, csak ez tesz igazán enyémmé, a hajnal.

Most már mindig az enyém leszel, mert megmutattalak a világosságnak.

Az enyém leszel. Te leszel a legszebb emlékem.

Éjszaka, mikor teljesen kimerülten és elégedetten végignyúltam melletted az ágyon, bőröd forró volt és bársonyos, szinte égetett, talán ezért nem jött rögtön álom a szememre. Hallgattam lélegzeted szabályos ritmusát, boldog voltam.

Bár ébren tudtam volna maradni egész éjjel! De fáradt voltam, erőmet elvette a szokatlan szenvedély. Aludtál te is, biztonságban éreztem magam melletted.

Ha ébren maradok, még most is boldog lennék, és nem írnám neked ezt a levelet, suttyomban, mint a tolvaj, rettegve, nehogy felébredj, mert akkor már nem tudlak elhagyni, akkor veled maradok, és dacolok a végzetemmel is, s talán együtt pusztulunk.

Iszonyú álmom volt, Magdolna, üzenetet kaptam. Fekete szárnyú angyal szólt hozzám, és Isten fiának nevezett, akinek küldetése van. Láttam magamat egy hegyen prédikálni a népnek, sokan voltak, és vártak tőlem valamit. Egy kísérteties kopár dombot is láttam, rajta három keresztfát. A fekete szárnyú pedig űzött maga előtt, vihart támasztott a lelkemben, és tűzzel írta az égre ezt a szót: Jeruzsálem.

Kedvesem, miért is nem maradhatok veled? Építenék házat neked, igazi otthont, segítenél, adogatnád a téglát, megtörölnéd izzadt homlokom. Vízet is hoznál, hűsítőt, tisztát, s én mégis a csókod ízét érezném rajta, mikor innám. Sok gyerekünk lenne, Magdolna-arcú, Jézus-arcú, halászni járnék, és büszkén raknám a zsákmányt asztalodra.

Miért is nem maradhatok veled?

El kell mennem, Jeruzsálemben vár a sorsom, ott fognak megölni – ott is rád fogok gondolni, erre az éjszakára, a jövőre, amely kijátszott minket, és elszökött előlünk. Nem vihetlek magammal, ami hív, erősebb nálad, erősebb a szerelmednél. Ne keress. Többet nem találkozunk.

A te szerelmedből fogok táplálkozni, magammal viszem az éjszaka neszeit, bőrömön a simogatást, a gyönyört, amivel megajándékoztál. Magammal viszem, hogy legyen erőm.

Számomra te voltál és te leszel az egyetlen. A legszebb emlék. A forrás.

Mosolyogva gondolj rám, ne gyűlölködve. Nem tehetek másként, nem állhatok ellen. Mennem kell, űz a rettenet.

Nagyon szeretlek. De ne várj rám többé.

Ölel

Jézus

Elolvasta, végigsimította a tenyerével. Ráborult az asztalra, válla rázkódott. Így talált rá a nappal.

LEPRÁS, LEPRÁS!

Irtózol tőlünk? Gyere a közelünkbe, ha mersz! Itt hirdesd az eszméidet a szeretetről meg a megbocsátásról!

Mi az, csak nem undorodsz?

Nézz jól körül. Itt, a zord barlangok közelében mi vagyunk az egyedüli látványosság. Nézd, csak nézd, hogy foszlik le rólunk a hús, hogy válunk eleven tetemké, foszladozó hullákká, mi már nem érzékeljük a meleg és a hideg közti különbséget, mi már nem érzékeljük a jó és rossz közötti különbséget.

Gyűlöl minket az isten, ezért nyomorított meg, és mi is gyűlöljük őt, amiért rajtunk bosszulja meg saját sikertelenségét.

Még mindig itt mersz maradni?

Csodálkozol, milyen mély tud lenni az emberi nyomorúság? Csodálkozol, milyen sekély tud lenni az emberi lélek?

Azt hiszed, te nem vagy ugyanilyen nyomorult?

Miért állsz itt lecövekelve? Fuss, mentsd a bőröd, és ne hirdesd, az isten megbocsát. Mi nem bocsátunk meg az istennek! Leprás ő maga is, és minket a saját hasonlatosságára teremtett.

Menj, menj már. Nem kellesz nekünk. Fuss a pusztába, ismerd meg önmagad.

Akkor talán még visszajöhetsz.

Akkor talán még tudsz segíteni.

Rajtunk. Vagy magadon.

KÍSÉRTÉSEK

Ha Isten vagy, tedd, hogy a kövek változzanak kenyérré.

Az éhség hullámokban tör rám. Mint egy roham. Mint a tenger szintjének változása. Most duzzad. Most tetőzik. Most apad. Vége.

Az előbb majdnem megpróbáltam. Már láttam magam előtt a kenyérszeletet, éreztem a kemence illatát, összefutott számban a nyál, a gyomrom megkordult, követelte a magáét.

Istenem, napok óta nem ettem.

Tudom, szebb vagyok most, csillog a lelkem.

Szívesen odadobnám azért a szelet kenyérért.

Csak még egy félórát bírjak ki. Harminc nyomorult percet, harminc egységnyi örökévalóságot. A gyomrom görcsben, hányinger környékez, rosszul vagyok.

Kibírtam. Elnyomtam magamban az állatot. Szemébe röhögtem a Sátánnak.

Ha Isten vagy, vedd le magad a mélybe, hiszen megtartanak az angyalok.

Ha Isten vagyok, halhatatlan vagyok. Nem menekülhetek a halálba, ha megbuktam az életben. Tovább kell csinálnom. Újra kell kezdenem.

Ha halhatatlan vagyok, nincs megnyugvás. Bilincsbe zártak. Örökre élnem kell.

Nem akarom tudni! Nem vagyok rá kíváncsi!

Remélem, nem vagyok halhatatlan.

Megmaradni örökre – szabálytalan szívdobogással, tyúkszemmel, lyukas fogakkal, gyomorsavtúltengéssel. Megmaradni a teremtés csődjeként egy testben, mely nem működik az előzetes tervek szerint. Egy testben, amely selejtes.

Nem akarom kipróbálni! Legalább fikarcnyi reményem maradjon.

Csalódott vagy, Sátán?

Nézd a világot. Itt fekszik előtted. Ezt mind neked adom, ha leborulva imádsz engem.

A világ... reszkető kis emberek a hatalmamban. Kincs, vagyon, irigyek és rossz-akaratók serege. Szakadék közöttem és mindenki között. Áhítatosan lesik parancsaimat, s mindezért – milyen semmiség! – csak előtted kell leborulnom, Sátán.

Nem kell a világod. Csupa glazúr, csupa csillogás, csupa felszín. Szegényebb lennék tőle. Nem lennék szabad.

Inkább adj egy követ, Sátán. Hadd lakjak jól. Aztán távozz. Távozz tőlem.

NŐVÉREK

– Mária! Mária! Hol kódorogsz?

Válasz nem hangzott, az idősebb nővér bosszúsan kémlelt körbe. Már megint a napot lopja az a mihaszna, ahelyett, hogy jönne krumplit pucolni. Biztos elbújt valahová, és olvas, mert naphosszat a könyveket bújja, rontja a szemét, aztán meg csudásakat mond, bölcsebb tán a rabbinál is, mindig szégyenkezni kell miatta, igazán nem illik fiatal lánynak ilyen tudálékosnak lenni.

– Mária! Jöszte azonnal!

Itt van, ni, már fut is, szaporázza a lépteit, kapkodja a levegőt, a szeme elé meg fátylat vont, nem látni a lelkébe. Ugyan mit okoskodott ki megint abból a regimentetűből?

– Azt sem tudom, hol áll a fejem! Itt a sok munka, te meg eltűnsz. Még az ebédet sem tettem fel.

Mária elmosolyodott. Az ebédfőzés nővére számára rituálé volt, melynek kezdősora akár egy naponta ismétlődő pogány litánia: még az ebédet sem tettem fel. Mint egy ókori papnő a szentélyben, olyan tisztelettel főzte a legegyszerűbb köznapi ételt is, és ha ő nem vett részt kellő alázattal a szertartásban, megsértődött.

Nem volt kedve vitát lobbantani, fogta a hámozókést. Lelkében még ott rezegtek a mondatok, melyeknek értelmét az imént bogozta ki a betűkből, most boldog volt és elégedett, legszívesebben pusztit nyomott volna Márta arcára. No hiszen, meg is kapná tőle a magáét!

Tizenkét év volt közöttük, Márta kislány kora óta nevelte őt, annyi idős volt, mikor szülei meghaltak, mint ő most. Alig emlékszik rájuk, mese fonta körül alakjukat, kicsi volt még akkor, négyéves. De most már szép fiatal nő, Márta meg csúf vénasszony, majdnem harmincéves.

Potyogott a lehántott krumplihéj, szaporán járt a keze. Márta háttal állt neki, a tűzhelynél szorgoskodott, s most váratlanul megszólalt:

- Azért nem vagyok még olyan öreg.

Elpirult, szerencsére nővére nem láthatta. Azt érezte, tetten érték. Nem akart ő rosszat ennek a házsártos, aranyszívű teremtésnek, még gondolatban se, de hát nem tehet róla, tényleg borzasztóan öreg már, alig hiányzik neki valami a harminchoz, és amilyen ruhákat hord!

- Ugye, nem vagyok még olyan öreg? - kérdezte Márta nyugtalanul.

- Mért kérdezed?

- Nem fontos.

Most mindketten zavarban voltak, még jó, hogy volt tennivaló elég, és nem néztek egymásra, véletlenül sem. Feszültség fészkelte magát közöttük. Mária azon rágódott, nővére talán belelát a gondolataiba, s ezt nem találta valami kellemesnek.

Szóltalanul és kedvetlenül végeztek tovább a konyhamunkát.

Ebéd után Mária hirtelen a nővéréhez fordult.

- Márta, mért nem mentél te sose férjhez?

Ő egy pillanatig válaszolni sem tudott, a száját ugyan nyitotta, csak hang nem jött ki a torkán. Végre kimondta, nehezen:

- Itt vagy nekem te. Veled is volt elég gondom. Még csak az hiányzott volna, hogy egy férfit körülugráljak.

Aztán egy alig hallható sóhajjal hozzátette:

- Meg nem is igen volt jelentkező.

Mária hallgatott.

Csendesen, visszavonultan éltek, másokkal keveset érintkeztek. Kislány korában nem nagyon bánta, de mostanában nyugtalanabb volt, hiányzott neki valami, nem tudta pontosan megnevezni, behatárolni, de zaklatottá tette a nevenincs hiány. Délutánonként órákat töltött az ablaknál, az utat leste, mintha várná ott valami, ami megszünteti a benne keletkezett űrt. De mindig hiába várt.

Márta is észrevette, hogy változik a kedélyállapota, ő azt is sejtette, mi okozza hangulatváltásait és nyugtalanságát, de nem említette, remélte, magától megszűnik az áldatlan állapot. Feszültségben éltek az alakoskodás miatt, mindketten játszották, hogy nem változott semmi, minden a legnagyobb rendben.

„Majd megtanul ő is férfi nélkül élni – gondolta Márta kajánul. – Beleszokik. Egyszerűen nem kell a testre odafigyelni.”

Úgy csöppent közéjük a férfi, hogy egyikük se számított rá.

Vándorúton volt, járta a településeket, prédikált. Távoli rokonuk volt, szállást illet adniuk neki, ha már arra jár. Kicsit húzódozva fogadták be, első perctől érezték, hogy jelenléte felkavarja őket, kibillenti a megszokott hétköznapiokból.

Végre van kinek főzni, érezte Márta, végre van itt valaki, aki méltányolja az ő konyhaművészetét, a házimunkák komoly szertartását. Végre van itt valaki, akivel beszélni lehet, érezte Mária, aki előtt nem kell a könyvet dugdosnia, aki maga is érti a betűk üzenetét.

Még csak egy napja volt náluk, de már el sem tudták képzelni, hogy élhettek nélküle s olyan zárkózottan.

– Mesélj nekem a jövődölésekről – kérte a férfit Mária, s közelebb húzódott hozzá, a tűzhely mellé, önmagát nyugtatva, hogy csak melege vágyik. Nézett me-

reven a lángoló hasábokra, s próbált nem odafigyelni saját teste jelzéseire, szapora szívverésére, nedvesülő combjaira, görcsölő gyomrára, riadtan ágaskodó mellbimbóira. A férfi közelsége valami remegő-kívánczó lelkiállapotba hozta, s önálló életet kezdett élni a teste, fékezhetetlenül.

- A jövődölések - nézte a férfi a tüzet. - Eljön az új próféta, Isten választott embere, és uralkodni fog. Új országot teremt az igaz szívűeknek, a lelki szegényeknek, az ártatlanoknak, a szelídeknek, s ők mind meglátják Istent.

Mária körül megforrósodott a levegő, lehetetlen volt nem észrevennie, hogy a férfi teste válaszol a hívásra, pedig ő még nem is tudatosítja, csak magyarázza a jövődöléseket komolyan és lelkesen.

Márta jött be csörömpölve, terített, s olyan pillantásokkal méregette a két melegedni vágyót, mely talán rontást, átkot ígért. De ők nem vették észre.

- Olyan szép, amit mondasz - biztatta Mária lelkendezve, és a vak is láthatta már, hogy felébredt a teste, és bővöli a férfit, csábítja, öntudatlanul is, minden rezzenésével. Csak ő nem figyelt fel rá, ő, akit kiszemeltek.

- Gyertek enni - mordult rájuk Márta barátságtalanul, ó, tudja ő jól, mi készül, a húga bevetette összes fegyverét, nem tudja még, mit csinál, tapasztalatlan, ez az egyetlen szerencse, hogy igazából fel sem fogja, mennyire hívogatja azt a tűzbe bámuló okos férfit. Az se jött még rá, mert álmodozó idealista, máshol jár most az esze, de csak idő kérdése...

Megakadályozom, ha addig élek is, fogadkozott magában. Nem fog megelőzni engem ez a taknyos!

A vacsorát szóltanul fogyasztották el, valahogy az étvágyuk is megcsappant, csak turkáltak az ételben mindhárman. Mária térde az asztal alatt többször is a férfi lábának ütdött, nem szándékosan, de mintha valami végzetes erő vonzaná mindig abba az irányba. A vendég ránézett, és rajta felejtette a szemét: milyen fiatal, milyen kíváncos. Rájött végre, mi okozta benne azt a mélységes elégedettséget, mely időnként perzselő hőhullámnak adta át magát, mikor működni kezdett a ritkán hasz-

nált test, és követelte a magáét. Nem húzta el többet a lábát, várta a következő ütközést.

Márta egy karvaly pillantásával leste hol egyiket, hol másikat, de nem tudta, mikor csaphatna le, mikor érhetné tetten azt, ami meg sem történt.

Vacsora után mosogatni parancsolta húgát, aki erősen vonakodott, nehezen tudott kiszakadni a férfi vonzásából.

- Hagyod, hogy egyedül szolgáljalak ki - förmedt rá Márta a férfira - , miközben a húgom naphosszat csak a lábadnál ül, és tanításaidat hallgatja. Szólj rá, hogy segítsen nekem.

- Helyesen teszi - válaszolt a férfi valami nagyon távoli hangon. - Ő választotta a jobbik részt.

Ezt a hirtelen győzelmet s a vele támadt pattanásig feszült légkört Mária nem tudta elviselni, kimenekült a konyhába.

- Mit akarsz a húgomtól?

- Semmit.

- Ajánlom is, hogy a gondolataid legaljáról is töröld ki őt.

Éjjel a férfi valami fuvallatra ébredt, aprócska légörvény volt talán vagy csak a kusza álom folytatása. Aztán ráeszmélt, hogy nincs egyedül a szobában.

- Mit akarsz? - kérdezte.

- Téged - válaszolta Mária, és leült az ágya szélére, meztelen teste körvonalai kiváltak a homályból, s a férfi érezte, még szebb, mint ahogy álmában látta, pedig akkor szeretkeztek, az álom összevisszaságában ez volt az egyedüli kézzelfogható.

- Fázom. Nem takarnál be? - kérdezte a lány, mikor már hosszúra nyúlt s egyre súlyosabbá vált a csend.

Odébb csusszant az ágyban, helyet csinált Máriának, az remegve bújt mellé, nem tudta pontosan, minek is kell történnie, de valaminek történnie kell, amitől ezen túl minden más lesz.

- Még megfázol - suttogta a férfi rosszállóan, ahogy megérezte a lánytest reszketését. - Bújj ide, majd megmelegítelek.

Szorosan átfogta a karjával, dörzsölgetni kezdte a testét, mintha a fagyhalálból kellene visszahoznia.

- Mért jöttél ide? - kérdezte aztán ellenségesen, saját vágyaival küszködve, mikor már a lány teste átforrósodott.

- Téged akarlak.

- Mit akarsz rajtam? Miért kellek neked?

- Nem tudom. Kellesz. Parancsolja a testem.

Mennyire egyszerű dolga volt. Egyetlen mozdulatára megnyílt volna a másik test, szégyellős lányság helyett teljes kítárulkozás várta, s az összekuszált álom helyett valóság...

A vágy már életet parancsolt vesszőjébe, kérte a maga megváltását.

- Menj szépen vissza - suttogta rekedten, alig bírt uralkodni magán.

- De hisz te is akarod! - sziszegte a lány. - Tán nem vagyok elég jó neked?

- Senki sem elég jó. Én vagyok Isten választott embere, össze kell gyűjtenem a szelídeket. Ne keresztezd utamat. Távozz!

- Van... valaki más?

- Volt. De ő sem elég. Menj már! Mert...

- Mert? - kérdezte szemtelenül, már minden mindegy volt úgyis.

Elkapta, szájára tapasztotta ajkait, hogy elnémítsa, nyelvének engedett legalább beteljesülést, ahogy a szájüreg belső barlangját bebarangolta, csókolta, csókolta, majdnem fulladásig. Aztán kipenderítette az ajtón, bevágta mögötte.

Zihálva feküdt vissza, a vágy nem lankadt a csókkal, növekedett inkább, s most az álom sem siethetett segítségére. Mélyeket lélegzett, s átkozta magában a terem-

tésnek ezt a fintorát, hogy férfi, hogy a testnek időnként hatalma van fölötte, hogy követeli a beteljesülés hamar múló örömét.

Aztán elmúlt persze, ahogy jött, és ő elaludt, ezúttal nem álmodott semmit.

- Bementél hozzá, ugye, te ribanc!

Márta ütötte őt, ahol érte.

- Te szégyentelen! Felkínáltad magad neki, hát nincs benned semmi büszkeség?

- Mire mennék vele? Csak úgy végzem, mint te!

- Te falu rongyal! Te istentelen! - ütötte tovább nekidühödve. - Hát mit képzelsz, neked mindent szabad? Neked el szabad vennem azt a férfit, akit szeretek?

Kirepült a mondat a száján, akaratlanul. Olyan csönd lett, mint egy koporsó bel-sejében lehet. Valami megszakadt kettőjükben.

- Nem kellett neki - sírta el magát Mária. - Senki nem kell neki. Csak az ál-mai.

Márta leroskadt az ágyra, húga mellé, mert beledöfött ez a mondat és a felis-merés, hogy igaza van, hogy ez az ember valóban javíthatatlan álmodozó, ha el-len tudott állni a friss hús vonzerejének, ha önmegtartóztatásával ennyire meg tudta alázni Máriát, ezt a ringyót, ezt a romlott szüzet.

- Nekem csak ő kell, senki más - lökte Mária a szavakat a dermedt csendbe.

- Nekem is - sóhajtott Márta. - De ne félj. Élünk tovább eseménytelenül, ahogy ed-dig. Majd csak belefásulunk mindketten.

CSODÁLATOS HALFOGÁS

Uram, egész nap halásztunk, és nem fogtunk semmit. De a te parancsolatodra kivettem a hálót.

Kivettem a hálót, akár a pók, áldozatra lesve. Elbújok a sarokban, és nyálcsorgatva nézem, ki botlik bele a ragacsos csapdába.

Nem menekülsz, idegen. Úgy kell neked, ha utamba kerültél. Hiába kapálózol. Zsákmány vagy.

Zsákmány vagy, akár a hal, amit most húztam ki a vízből. Tátogott még, élni akart, esdekelt az éltető elemért. Haladékot akart, de nem kapott, hiába merevedett meg az állkapcsa néma kiáltásban. Nem kerülte el a sorsát.

Ahogy te sem. Te, akire hálómat kivettem.

Uram, egész nap halásztunk. Kérlek, engedd, hogy bevonjuk végre hálóinkat. Mielőtt még szétszakadnak a teher súlyától. Mielőtt még szétszakadok a teher súlyától.

SALOME

Hét fátylammal hétszeres rontást küldök rád. Dobban a láb, szökken a test, lüktet a ritmus.

Eldobom első fátylam.

Éld át újra születésed. A préselődést a keskeny alagúton át, sötétben, bizonytalanságban. A hideget, a durva, érdes kezeket. Az idegenül ismerős hangot, a fényt, a csúfos, kegyetlen új világot. Többé már nem vagy védett. Nincs többé a megszkott meleg, a nyugtató szívdobogás. Megfosztottalak a buroktól.

Hét fátylammal hétszeres rontást küldök rád. Dobban a láb, szökken a test, lüktet a ritmus.

Eldobom második fátylam.

Íme, gyermekkorod. Az első fogad, az első lépésed, az első szavad. Fejeden göndör pihe, boldogan hadonászol, próbálsz birtokba venni a tárgyakat. Ismerkedsz. Emberekkel, fogalmakkal. Ízekkel és szagokkal. Szeretem, nem szeretem. Fúj. Mnyam. Bibis az ujjam. Szerencsétlen! Milyen könnyű becsapni téged.

Hét fátylammal hétszeres rontást küldök rád. Dobban a láb, szökken a test, lüktet a ritmus.

Eldobom harmadik fátylam.

Emlékszel az első játszótársra? Az a kislány, a hosszú szőke hajával. Belecsimpaszkodtál és rángattad, mert túl szép volt az a hajzuhatag. Magas hangon visított, aztán menekültél. Megfutamodtál. Akkor is.

Hét fátlyammal hétszeres rontást küldök rád. Dobban a láb, szökken a test, lük-tet a ritmus.

Eldobom negyedik fátlyam.

Ez az a ház, ahol annyi mindenre megtanítottak. Betűket és számokat ismertél meg. Törvényszerűségeket, szabályokat. A tettetés és képmutatás szabályait is. S az ügyes hazugság megfogalmazásának törvényszerűségét. Minden vizsgán átmentél. Nagyszerű eredménnyel.

Hét fátlyammal hétszeres rontást küldök rád. Dobban a láb, szökken a test, lük-tet a ritmus.

Eldobom ötödik fátlyam.

Érzed még ízét az első szájnak, mely neked adta magát? Puha volt és nedves és engedelmes, és közöd volt hozzá. Az első test, amely megadóan simult alád, s te összetévesztetted a szerelemmel. A soron következő többiek. Egy érdekes szempár vagy jó formájú mell vagy hosszú láb vagy fénylő haj, mindig csak egy apró részlet. Sosem az egész.

Hét fátlyammal hétszeres rontást küldök rád. Dobban a láb, szökken a test, lük-tet a ritmus.

Eldobom hatodik fátlyam.

Emlékezz a hitre, hogy megváltoztathatod a világot. Majd te megmutatod. Bebizonyítod. Feszül a melled, nagynak érzed magad. Tévedhetetlennek. Megtántorodtál? Elestél? Csalatkoztál?

Hét fátlyammal hétszeres rontást küldök rád. Dobban a láb, szökken a test, lük-tet a ritmus.

Eldobom hetedik fátlyam.

Összeszorul a szíved az első komoly betegségnél. Pulzusod szabálytalan, kapkodod a levegőt, küzdesz. Ökölbe szorul kezed. Nem akarsz még meghalni. Megfogadod, hogy ezentúl másképp... Hogy átértékeled... Ó, a balgatatag fogadkozásaid!

Eldobtam fátylaimat. Itt állok előtted. De nem én vagyok meztelen.
Már kizsigereltelek, kedvesem.
S most tálcán kérem a fejed.

ÉJSZAKA

Remegve ült fel. A sötétség egyenletesen burkolta be a szobát, súlyosan terpeszkedett az egyszerű berendezésen.

Csupa víz volt az arca. Haja csapzottan lógott a nyakába. Még mindig egész testében reszketett, de lassan érzéklni kezdte végre maga körül a sötétséget.

Már megint az az álom.

Nem tudta volna megmondani, hányadszor álmodja. Az utóbbi napok vagy hetek összefolytak tudatában, álmotól álomig, riadt csapongásban, remegésben.

Miért álmodja újra meg újra?

Üzenet ez? Vagy csak az emléktől nem szabadul?

Fázott. Átizzadt inge hűtötte, pedig amúgy sem volt meleg az éj, jeges-havas volt az a március, mintha a tavasz nem akarna már többé eljönni.

Inget kell váltania. Még megbetegszik.

- János! Mi a baj? - hallotta a halk asszonyi hangot.

- Az álom. Nem értheted - morogta, míg másik hálóruhát keresgélt.

Visszafeküdt, elegyengette a takarót. Bámulta a sötétséget, a tárgyak homályos körvonalait. Az álom...

Úgy süt a nap, mintha a haragvó Isten fel akarná perzselni a világot. Mindenütt paták dobogása, kardcsörgés, kiáltozás. Belém hatol a zaj, erőszakosan, dobol a fejemben, szabadulni akarok tőle: nem lehet; dörömböl bennem, végigdübörög rajtam, nem lehet kibírni, segítség, szabadítsatok meg a pokol harsány hangjaitól!

- Mentsd a kicsit, gyorsan, itt vannak a katonák! Fuss! A sziklabarlangban elrejtőzhetsz. Én elterelem a figyelmüket.

Sötétség körülöttem, csend, hideg. Moccanni sem merek. Egyedül vagyok, jaj istenem, nagyon egyedül... Hová lettek mellőlem az emberek, a nagyok, a csodatévők, a mindenhatók? Miért hagytak egyedül engem, apró porontyot, magatehetetlent?

- Ejnye, asszony, hát a kisdeded hova dugtad?
- Nincs nekem gyermekem, soha nem is volt.
- Azért csak megtapogatunk, nem rejtegeted-e valahol a szoknyád alatt!
- Neeeeee!

Valaki kiáltott. Ismerős a hangja. Nem segíthetek rajta. Túl kicsi vagyok és gyenge. Miért kell hallgatnom azt a szívszorító sikitást?

- Mára végeztünk.

Lódobogás, távolodóban. Halk, vinnyogásszerű hangok, nem sírás, inkább nyüszítés, a megvert kutya szűkül így. Sírjál, anyám. Én is sírok veled. Ebben segíthetek.

- Gyere, Isten gyámoltalanja. Hazamegyünk.

Sötét az ég. Baljós felhők. Esteledik. Vajon lesz-e még virradat ezek után?

- Aludj már, János.
- Nem tudok. Az álom gyötör.
- Verd ki a fejedből.

Miért maradtam meg? Miért nem pusztultam ott a többivel? Mi célja velem a magasságnak?

Álláig húzta a takarót. Engedelmesen behunyta a szemét. Fejében újra felhangzott a lódobogás, a kardcsörgés.

- Nem akarok kiválasztott lenni! Válassz más! Ne engem gyötörj!
- Szóltál? - aggódott a női hang. - Valami baj van?
- Semmi - morogta, és a falhoz fordult.

A házban többen is aludtak, hallatszott nyugodt lélegzésük.

Ennyire még soha nem volt egyedül.

Itt vagyok a pusztában. Magam. Senki nem oszthatja meg velem a keserűséget. Idegen akarat irányít. Ne engem! Könyörgöm, bárki mást, csak ne engem! Ne engem menekíts ki a gyilkosok karmai közül!

- Ne mocorogj már annyit, János. Felvered a többi.
- Igen, anyám. Megpróbálok aludni.

Végre megkönyörült rajta az ég. Az ég alján halvány derengés. Hajnalpír.

- Ne keltsétek fel. Hadd pihenjen. Rossz éjszakája volt.

A FOGOLY

A király, amióta nem is annyira saját jószántából, sokkal inkább felesége unszolására elfogatta azt a bizonyos embert, mindennap leballagott a rabhoz beszélgetni.

A cella nyirkos volt és szűk, félhomály uralkodott benne. Mégis boldognak érezte magát, ahányszor belépett. Ez volt palotájában az egyetlen hely, ahol nyugodtan beszélgethetett arról, ami gyötri. A rabnál olyan megértésre talált, amilyenről nem is álmodott.

Első alkalommal a kíváncsiság hozta le. Aztán rászokott, mint valami kellemesen bódító narkotikumra, hogy a fogollyal társalogjon. Ahogy most lefelé botorkált a keskeny lépcsőfokokon, felöltött benne a kérdés: voltaképpen kettejük közül ki kinek a rabja?

- Ma korábban jössz, uram, a szokottnál.

- Honnan tudod? - hökkent meg a látogató, hiszen a cellában nem volt semmiféle időmérő eszköz.

- A nap állásából és a patkányok viselkedéséből - közölte a fogvatartott nyugodtan.

- Patkányok? - riadozott a király.

A rab fölnevetett, gúnyos, csikorgó nevetéssel.

- Nem bántanak! És undorodnod sem kell tőlük. Okos állatok. Nem tesznek fel értelmetlen kérdéseket, és pontosan tudják, mikor kell távozniuk.

A király nyelt egyet. Ilyen hangon még nem beszélt vele senki. Nem is tűrte volna senki emberfiától. De ez a fogoly más. Különös ember: mintha megélt volna már

valamit, amitől szabad lett. Félelmektől és kötöttségektől mentes. Már az első beszélgetésükkor is...

Akkor királyi díszben jött le ide, hogy pusztá megjelenésével is tiszteletet váltson ki a bebörtönzöttekből. Az egy átható pillantással végigmérte, de nem szólt.

- Az uralkodóház tagjainak megsértésével vádolnak - kezdte a király.

- Én nem sértegettem senkit - vont vállat a rab.

- Azt kiáltottad, tartsunk bűnbánatot, mert Isten országa elközelgett.

- Ez sértésnek számít? - érdeklődött a rab ártatlanul.

- Nem, ez még nem - kezdett belezavarodni a király. - Hanem amit a paráznaságról mondtál...

- Akinek nem inge, ne vegye magára - mondta közömbösen a fogoly.

A király tüzetesen szemügyre vette. Lehet, hogy őrült?

Nyugodt, mélyfekete szempár fogadta a nézelődést. Arca sima, borotvált. Szakállá nincs, haja viszont hosszú lobonc. Fiatal ember a fogoly, harminc körül járhat.

- Ugyan, uram, ne vedd úgy a szívedre.

Ez a mondat váratlanul érte, összerezzen. A közlés tartalma is meglepettette, még inkább a nemtörődomség, ahogy a rab beszélt. Miféle titka van ennek az embernek? Talán hatalmas pártfogóval bír, és tudja, hogy hamarosan szabadul?

- Ügyedet a legaprólékosabban fogom megvizsgálni - zárta le a beszélgetést a király, és határozottan bosszantotta őt, hogy a fogoly nem hálálkodik, kegyelmet sem könyörög, teljesen úgy viselkedik, mint akinek mindegy, mi történik vele.

Másnap akaratlanul is arrafelé vitte a lába.

- Van feleséged? - firtatta.

- Nincs.

- Hát ágyasod?

- Az sincs. Most éppen - mondta árnyalatnyi gúnnyal a hangjában a fogoly.

- De volt? - a király nem tágított, és eszébe sem jutott, hogy ez a másik legteljesebb magánügye.

- Persze. Vagy egy tucát - hagyta rá a szabadságától megfosztott, és hangjából nem lehetett megállapítani, hogy komolyan gondolja-e vagy tréfál.

- Ezek szerint ismered a nőket.

- Ismerem. Ők is Isten teremtményei.

A király pánikszerűen távozott. Érezte, kicsúszott lába alól a talaj, és már nem is emlékezett, mire akart választ kapni eredetileg.

Harmadnap már olyan természetességgel irányította a börtön felé lépteit, mint ha világéletében ezt tette volna.

A fogoly aznap jókedvében volt, s ettől megváltozott egész külseje. Szemében mosoly bujkált, arcán szokatlan ragyogás.

Hírt kaphatott valakitől, rémült meg a király. Jó hírt. Talán a kiszabadításán meszkednek. Nem akarom, hogy ez az ember elmenjen innen.

- Nyilván arra vagy kíváncsi, uram - szólalt meg a rab -, miért vagyok ilyen vidám.

- Igen.

- Egyszerű. Szép álmom volt az éjjel. A pusztáról álmodtam.

- Miféle pusztáról? - A királynak nem fért a fejébe, ugyan mi szépség lehet valami pusztában.

- Arról, ahová elvonultam töprengeni, mielőtt prédikálni kezdtem - magyarázta készségesen a fogoly. - A pusztában jó volt. Nem háborgattak, mégsem voltam egyedül.

- Hát ki volt ott veled?

- Ó, senki, csak az Isten. No meg a Sátán.

A király megborzongott. Mégis őrült ez az ember. Hogy lehet ilyet egyáltalán mondani?

- Te nem értheted, uram - mosolygott a fogoly. - Egyiket sem ismered közelről. Te nem vagy pusztába kiáltó szó. Nincs rájuk szükséged.

- Ezek szerint te szoros cimboraságban vagy a Sátánnal - borzadt el a hatalom képviselője.

- A Sátánnal és az Istennel - javította ki a cellalakó. - A kettőt nem lehet különválasztani.

- És melyik vett rá, hogy új tanokat hirdess? Ugye, az Isten? - kérdezte a király reménykedve, mert derengeni kezdett benne, hogy választott próféta ücsörög a börtönében.

- Dehogy! - kacagott a fogoly a király tájékozatlanságán. - Ilyesmi csak a Sátánnak juthat eszébe.

- És melyik juttatott ide, az én börtönömbe?

- Hát az Isten, ki más?

Egy pillanatra csend honolt kettejük között.

- Nem vagyok elmeháborodott - mondta a rab.

- Beszélj nekem magadról.

- Holnap - közölte ellentmondást nem tűrően a fogvatartott, és udvariatlanul háttat fordított.

Aztán nyugalmasabb napok következtek. Mesélős napok. Sok mindent megtudott foglyáról az uralkodó. Magáról még többet.

- Szóval mi hozott ide ilyen korán, uram? - kérdezte a fogoly.

A király felrezzent. Körbekémlelt, de szerencsére sehol sem látta azokat az undorító állatokat. Nem tudott volna nyugodtan beszélni, ha ott ólálkodnak a közelben.

- Az elmúlt hetekben - kezdte ingatagon - volt alkalmam megbizonyosodni róla, hogy varázslatos hatalommal bírsz.

A fogoly közbe akart szólni, de a király kézmozdulata megállította.

- Te nagy gyógyító vagy. A segítségedet akarom kérni egy kényes ügyben. Szmélyes jellegű.

- Nem értem, mire alapozod az állításodat - vonogatta vállát a másik. - Semmi rendkívülinek nem adtam tanújelét. Sosem próbáltam senkit gyógyítani. Ugyan mi-
ben segíthetne neked egy nyomorúságos börtöntöltelék?

- Hallgass végig! - esengett a király, és eszébe sem jutott, hogy ez méltatlan a pozíciójához képest. - Másnak nem mondhatom el.

- Hát beszélj. Nálam jó helyen van a titkod. Nem él vele vissza sem a Sátán, sem az Isten.

- A feleségem voltaképpen miattam vettetett börtönbe. Amikor a paráznaságról szónokoltál, megdühödött. Éppen azért, mert... mert ő még ezzel sem büszkélkedhet. Feleségül jött hozzám, így kívánta az érdek, de azóta... azóta érintetlen. Segíts visszanyernem a férfiasságomat! Nőm türelme fogytán, én pedig szégyenkezem.

- Régóta tart ez az állapot? - vizsgálódott a rab.

- Megöregedtem.

Csend. Egy villanásnyi.

- Fiatal húsrá volna szükséged. Attól még megjöhet az étvágyad újra. Nincs olyan fiatal lány a környezetben, aki hasonlít a feleségedre?

A kérdés elhangzott.

- Van - felelte vonakodva a király. - A feleségem lánya. Még a megboldogult első férjétől.

A szabadságától megfosztott higgadtan bólintott, mint aki pontosan ezt a választ várta.

- Igen. Ő a legmegfelelőbb.

- Mire?

- Hogy alvó férfiasságodat újra felkeltse.

- Hogyan? - nyögte a király elbúcsúzva maradék büszkeségétől.

- Ha leküldöd hozzám, kiokosítom.

A király cselt gyanított.

- Ne mondd nekem, hogy szeplőtelen marad azután is, hogy ide lejött!

- Már mért ne maradna? Nekem nincs szükségem se lányra, se gyógymódra.

- Ha képes vagy meggyógyítani, szabadon engedlek - rebegte a király.

- Én most is szabad vagyok, uram. De küldd csak a lányt nyugodtan.

A lány – tizennégy éves kamasz, hosszú, eseten kézzel-lábbal, alig dudorodó mellekkel, állán friss pattanás – leviháncolt a cellához vezető lépcsőn. Sosem járt még börtönben, hát nem is leplezte kíváncsiságát.

Tekintetük találkozott. Egy hosszú pillanatra megállt a világ.

A lány hirtelen odaugrott a férfihoz, és hevesen megcsókolta.

– No, no, csillapodj – dűnnyögte a rab. Eltolta magától. – Hadd lássalak. Megnőttél, mióta nem találkoztunk.

– Szép vagyok? – húzta ki magát a lány.

– Szép vagy.

– Akkor mért nem kellek?

– Még kicsi vagy – mosolygott a férfi.

A lány újra hozzálépett, mutatóujja hegyét végighúzta a férfi puha, vastag ajkán, aztán a mellét simogatta.

– Úgy akarlak – suttogta, és keze még lejjebb csúszott.

A fogoly egy erőteljes kézmozdulattal megállította. Úgy tartotta markában a lány ijedt kis ujjait, mint a ragadozó madár a zsákmányt. Erősen, kérlelhetetlenül.

– Kicsi vagy – ismételte.

– Nem vagyok kicsi – szólt durcásan a lány.

– Bizonyítsd be – ingerkedett a férfi.

– Hogyan?

– Táncolj a királynak. Keltsd fel a vágyát. Ha erre képes vagy, elhiszem, hogy már felnőtt nő vagy.

– Akkor a tiéd lehetek?

A férfi fáradtan bólintott. Tudta, hogy a gépezet beindult.

A lány pusztit nyomott a homlokára, de az első lépcsőfokról még visszafordult:

– Szavadon foglak!

És kilibegett a nyirkos pinceodúból.

Boldog volt. Izgatottan készülődött a nagy próbatételre. A dajkája annak idején sokszor mesélt neki egy táncról, szökkenő lábról, ringó hasról, kígyószerűen hullámzó mozdulatokról. S nemcsak mesélt, meg is tanította rá, persze még kiskorában. Ez a mozgás már önmagában is csábító volt, de a lány kitalált még mást is...

Jókedvűen csillogott a szeme. Még hogy ő nem felnőtt nő! Hát majd megmutatja. Felkelti ő az összes férfi vágyát, de még a herélteket is kifordítja a bőrükből, ha csak ez kell! Akár rögtön ma este bebizonyítja a hatalmát!

Az a néhány óra a vacsoráig hamar eltelt. A fogoly eddigi életét gondolta végig, döntései helyességét mérlegelte. A király a várható gyógyulásban reménykedve izgatottan járkált fel-alá, és előre elképzelte felesége meglepett tekintetét, mikor majd bizonyítja neki, hogy férfi a javából. A lány szépítkezett. Már egy csöpp izgalmat sem érzett, hideg fejjel, biztos kézzel készülődött. Érezte, győzni fog. Kiállja a próbát. És jutalmul odatapadhat végre ahhoz a férfitesthez, melynél vonzóbbat, erotikusabbat még sose látott, pedig néhány éve vizsgálgatja már a férfiakat.

Neki fog táncolni, legalábbis gondolatban, nem a vén uralkodónak. Neki, egyedül neki, az arra érdemesnek.

...Amikor megjelent áttetsző, sejtelmes fátylakba burkolózva, a teremben ücsörgőknek elállt a lélegzetük. Nem volt rajta semmi más, csak a különböző színű fátylak, melyek mögött fölsejlettek a hajlatok, egy minden porcikájában arányos nő testének körvonalai. Lassú, nagyon lassú csípőmozgásokkal kezdte, s ettől minden hullámzott rajta, libbentek a fátylak, de sosem egyszerre, sosem egy irányba, nem nyitottak rést.

Ringott a csípő, most már gyorsabban, a lábak is megszabadultak a mozdulatlanságtól, a lépés egyszerű volt, szabályos, pontosan összeforrt a zenével. Időnként elővillant a jó formájú láb, több semmi, csak a sokat sejtető fátylak.

A zene egyre gyorsult, pergőbb lett a ritmus, lázasabb a tánc. Most már lengett minden színes kelme, s időnként láthatóvá vált a mell vagy a fenék egy szeletkéje, ígérve a formás, kerekded egészet.

A terem egyszerre lélegzett, mint egy elszabadult bika, szaggatottan, nehézkesen, mintha a király és vendégei egy hatalmas lénné váltak volna, egy közös akarral: megfogni, leteperni, letépni róla...

A fátylak most már maguktól szálltak, színes pillangóként, már alig volt rajta valami, lába combközépig meztelen, válla, karja, melle felső íve is pucér, de még mindig takarva ágyéka, a dúsnak sejtett fekete háromszög, a combok legvonzóbb felső része, a mellbimbók, melyek szinte átdöfték az utolsó fátyol vékony, de szívós anyagát, fedve arca is.

– Kifelé! – hörgögte a király, korbácsot ragadott, azzal űzte asztaltársaságát, szét-szaladtak, megriadva.

Ketten voltak csak a teremben. Odament a táncoló lányhoz, aki észre sem vette a riadalmat, táncolt, csak táncolt, önmagának és a fogolynak odalenn a nyirkos pincében, belefeledkezve, szégyentelenül.

Letépte testéről az utolsó fátylat, és a vágytól szinte esztét veszítve ütötte a testet, míg a földre nem roskadt, s akkor maga is ráhengeredett.

Sosem érzett még magában ekkora férfierőt. Nem veszködött vetkőzéssel, csak duzzadt ágyékát szabadította ki, és mélyen a lányba döfte. Vonaglott alatta, mint akin ostorral vágtak végig, de nem törődött vele, még beljebb hatolt erősen zihálva, mert a szűzhártya ellenállt még a rohamnak, de őt már semmi nem érdekelte, se a lány kétségbeesett védekezése, se a félig érett test belső ellenállása. Gyorsan mozgott, gyorsabban, mint életében bármikor is, a hártya engedett végre, s ő benn volt, legbelül a szűk kis helyen, ahol folytatódott a tánc, a király vad tánca.

Aztán csak feküdt rajta, saját szívverését hallgatva, s újra az lett, ami volt: megfáradt öregember. De a csoda emléke vele volt még. Félhangosan mormogta:

– János megmondta, Jánosnak igaza volt...

– Kicsoda? – sikoltott alatta a lány.

A király félrehajtotta a fátylat, mely még mindig takarta az arcát.

– Miféle János? – sikoltott újra a lány.

De a király nem válaszolt, mert erejét megint nőni érezte, másodszor is akarta a vad mámort. Használta az alatta lévő ijedt testet, mely már ernyedő volt, nem gondolt többé védekezésre.

- Bármit kérhetsz tőlem a szüzességedért, bármit megadok - mondta zihálva, a kielégüléshez közel.

- Miféle János, arra válaszolj! És mit mondott! – sírta a lány, aki még csak most kezdett ocsúdni a hirtelen támadásból, teste érzékelte már a fájdalmat, összetörtnek és gyengének érezte magát.

- János, a fogoly. Akit Keresztelőnek csúfolnak - felelte készségesen a király, miután újra lecsendesült. - Ő mondta, hogy csak fiatal lánytól ébred fel a férfiaságom. Igaza volt.

- Bármit kérhetek? - kérdezte a lány összefüggéstelenül, merőn nézve a fölé hajló ráncos arcba.

- Bármit. Hisz neked is köszönhetem a gyógyulást. Meg persze Jánosnak. Az az ember egy kincs. Most azonnal szabadon bocsátom...

- A fejét! - ordította a lány. - Keresztelő János fejét kérem! Aranytálcán!

- Nem tudod, mit beszélsz - hűlt el a király.

- A fejét, a fejét!

- Ugyan, kislány. Végy egy forró fürdőt, attól megnyugszol. Legközelebb már nem fog fájni, ígérem.

- A fejéééét!!!

- Megígértem: szabadon ereszttem.

- Nekem is ígértél! És használtad a testem! A fejét akarom! A fejét!

- Rendben van. Megkapod a fejét. De az ágyasom maradsz.

- Nekem már úgyis mindegy - zokogott a lány.

Lenn a cellában a fogoly felemelte a fejét, hallgatózott, mintha hallaná a párbeszédet, s ezt mondta halkán:

- Beteljesedett, mit Isten és a Sátán elrendelt.

GYÁSZ

Nézték egymást a nyitott ajtóban: két fekete ruhás nő. Az egyik – mintha mindig fekete lett volna, fekete, baljós mosollyal, fekete, szúrós tekintettel, fekete, merev testtartással. A másik – mintha erővel húztak volna rá gyászruhát, mintha bilincsbe verné a komor szín.

– Mit akarsz itt? – kérdezte Mária, a mindig fekete.

– Meghalt a fiam.

– Hallottam róla – mondta fagyosan Mária. – Felforgató volt, hamis próféta, a szent vallás megcsúfolója.

– A fiam volt. Az egyetlen gyermekem – közeledett fenyegetően Erzsébet a másik nő felé. – Ne merj róla rosszat mondani, mert kikaparom a szemed! A fiam volt, és bármit csinált is, helyesen tette. A fiam volt, és senkinek sincs joga mocskolni őt az anyja előtt.

Mária vállat vont.

– Minek jöttél ide?

– Itt akarom a fiamat gyászolni. Ahol meghalt. Adj szállást!

– Az isten szerelmére! Az én házamban akarsz óbégatni egész nap?! Itt akarod siratni a halottadat, az én nyakamon?

– Miféle ember vagy te? – kérdezte Erzsébet rekedten. – Ember vagy egyáltalán? Vagy démon? Hisz neked is van gyereked.

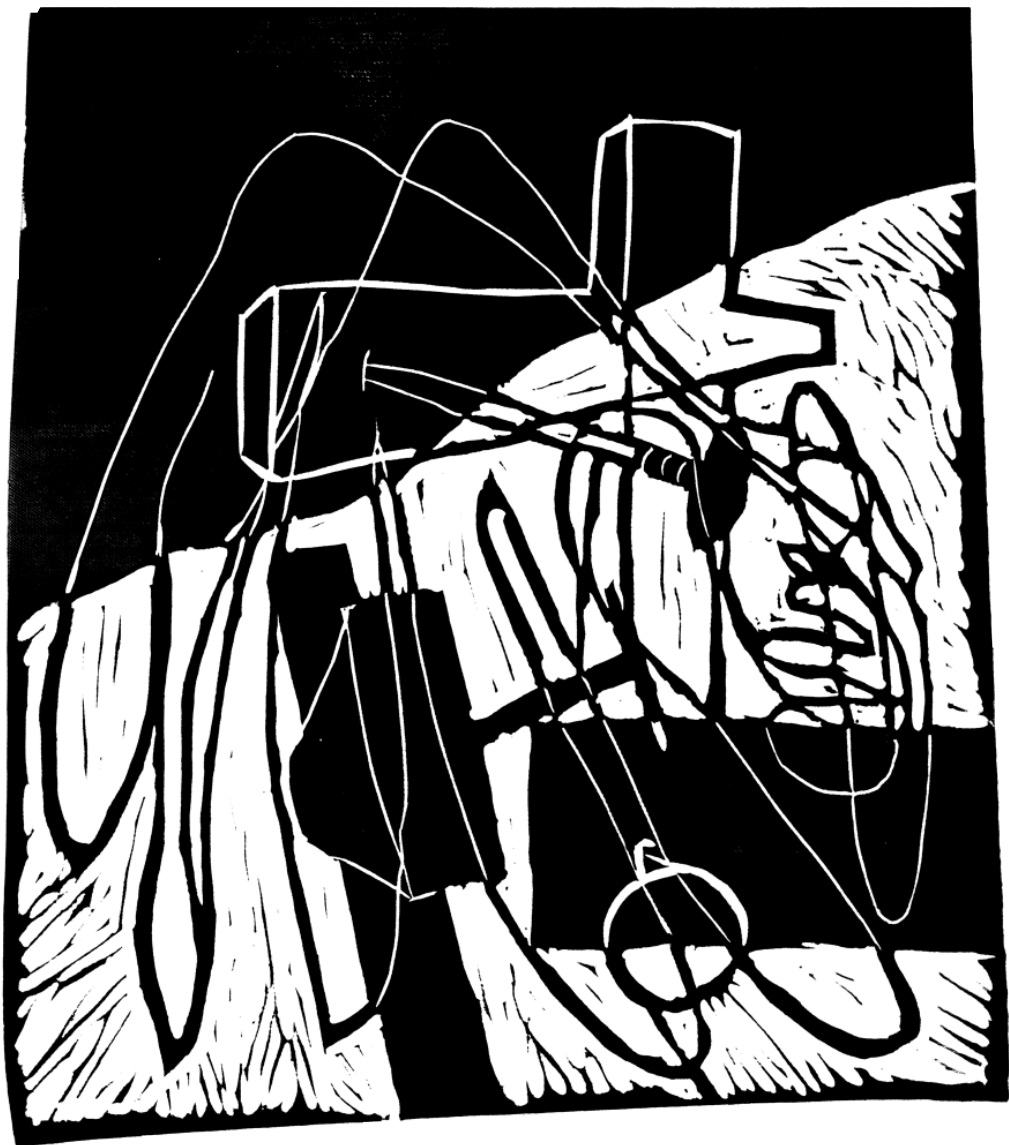
- Nekem nincsen fiam - mondta kemény hangon Mária. - Csak egy kolonc volt a nyakamon. Semmirekellő volt, nem csodagyerek. Papnak kellett lennie, annak neveltem: csavargó lett. A disznóólba se engedném be. Szégyent hozott rám, megalázott. Én is gyászolom a fiamat. Ha meghal, akkor ér véget az én gyászom.

Udvariasan hozzátette még:

- A kisházban megalhatsz. De ne csapj túl nagy zajt. Csendben sirasd a te Jánosodat. Befelé sirasd. Ahogy én.

Erzsébet riadtan hátrált, s ezt suttogta elkerekedett szemmel:

- Te szerencsétlen!

JAIRUS LÁNYA

Voltaképpen be sem akart menni abba a házba. Tudta, mi történt, és belenyugodott. Nem ismerte a lányt, egyszer látta csak, futólag. Ó, igen, valamikor együtt térdepeltek Isten zsámolyánál. Rég volt. Rég.

- Rabbi! Rabbi! Segítened kell!

Szinte bevonszolták, akarata ellenére. Vonakodva lépett be abba a szobába. Felkészült a látványra, mégis kellemetlenül érintette.

Ott feküdt az ágyon, mozdulatlanul, sápadtan, csak egy porhüvely, a lélek távozott már belőle. Olyan szép volt így, mosolyba merevedve.

- Gyógyítsd meg, rabbi! Add vissza az életét! Olyan fiatal még!

Olyan fiatal még, és most lépdél egy szebb világ felé. Ó, vissza tudja hozni, hogyan tudná, csak éppen...

Most látta őt. Magányosnak, csüggedtnak, betegnek. Már nem volt olyan fiatal. Testét emésztette a kín, tüzes lángok nyaldosták belülről. Szépsége megtört, szeme elgondolkozó volt, a távolba nézett, arra a szebb világra, melyet odahagyott.

Nem teheti. Nem hozhatja vissza arról a útról. Jobb neki így. Megkímélte az Istent.

- Rabbi! Csinálj már valamit!

Újra látta őt: magányosnak, csüggedtnak, betegnek. Újra látta a tekintetét, olyan volt, mint egy fáradt virágszál.

Nem teheti!

- Rabbi...

Lehorgasztotta a fejét. A kiáltás reményvesztetten foszlott szét a semmiben.

Nem teheti. És mégis...

Mégis...

Milyen joggon foszthatná meg a szenvedéstől? Milyen joggon? Ha rámerített. Hogyan kímélhetné meg?

„Add, hogy ne az én döntésem legyen – fohászkodott. – Hogy eszköz legyek csak a te kezében.”

Csönd volt, sűrű csönd.

Ott feküdt az ágyon, mozdulatlanul, sápadtan, csak egy porhüvely.

– Ne féljetek – préselte ki ajkán a szót, és mélyet lélegzett. – Nem halt meg.

Csak alszik.

Erőt gyűjtött, és szólt a lélekhez.

– Kislány. Térj meg. Éljen tovább.

GYÓGYÍTÁSOK

Egy

Szégyenlősen sompolygott oda hozzá, s azt hebegte, tisztátalan. Pedig elmúlt már a kiszabott idő, a csecsemőt bemutatták a templomban, ahogy a törvény kívánja. Mégsem bír szabadulni az alvadt, fekete vértől. Mindenki megveti. Nem tud már a gyermekre sem nézni, a vért látja csak az ágyneműn.

- Akartad ezt a gyermeket? - kérdezte tőle halkán, részvevőn.
- Isten szándékából lett - sütötte le a szemét.
- Szóval nem akartad - bólintott ő. - Megértelek. Gyűlölöd?

Elképedt tekintet, aztán áthatolhatatlanság, gondolatok suhanása. Tétova mosoly. Bizalom.

- Látod. Szereted. Tiszta vagy - mondta a rabbi.
  - Tiszta vagyok - ismételte engedelmesen, és tisztelettel tudóan megérintette a fehér köntös szélét. A rabbi megrándult, tenyeréből porba hullt az alvadt vér.
- Mindketten zavartan fordították el a fejüket.

Kettő

A fiú száján fehér hab csapott ki, egész teste rázkódott. Nem először látott ilyet, tudta, mit jelent. Szegény gyerek - lakhelyül választották a szellemek. Sámánná akarják tenni egy olyan korban, melynek nincs már szüksége sámánokra.

- Parancsolom, gyertek elő, viaskodjatok velem! - szólította őket fennhangon.
- Tudod, mit beszélsz, emberfia? - zúgtak felé a hangok, kapkodta a fejét. -

Meg akarod váltani ezt a kiválasztottat a szent betegségtől?

- Igen, ezt akarom tenni - állította határozottan.
- Fölös csontja van. Nem engedjük el! Velünk marad, vagy meghal!
- Kihozom a rejtezésből. A szülei bíznak bennem. Meg kell mentenem.
- Gyenge vagy te ahhoz. Nem vagy garabonciás - gúnyolódtak a szellemek.

Összeszedte minden erejét, és kényszerítette őket, hogy bújjanak másba. Lelketlen állatba. Ahová valók: disznóba.

Mint az orkán, úgy süvöltöttek el mellette.

Már nem rángott a fiú teste, üveges szeme kimeredt.

- Nem tehettem mást - mondta megtört hangon. - Ez volt az ára. Többé nem térnek vissza. Más testébe se.

De senki nem válaszolt, hátat fordítottak neki, mintha nem is hallották volna, mintha nem is létezne.

Megint magára maradt.

Három

- Rabbi, ne haragudj, hogy újra zaklatlak, de nyugtalan az én szívem.
- Mi a baj, barátom? Kérted, gyógyítsalak meg. Tegyem élettelen szemedet látóvá. Megtettem. Miért siránkozol?
- Rabbi, nem bírom el! Az a sok szín! A sok forma! Harsog, fenyeget, eltipor! Nem bírom a látványrengeteget.
- Biztos, hogy így érzed?
- Nem való a fény énnekem, rabbi. Nem akarok látó lenni. Vak szeretnék maradni.
- ...Legyen... ahogy kívánod.

AZ ŐT MEGILLETŐ HELYRE

Gyerekkorom óta hallom minduntalan: eljön a Megváltó. Hiszem és vallom a többiekkel: eljön a Megváltó. És akkor letöröltetnek minden könnyek a mi orcánkról.

De addig? Addig sanyargatja az ő népét az Úr.

A próféták jóvendölései szerint a Megváltónak hamarosan meg kell jelennie. Ezért írom e feljegyzéseket. Hogy tanúságot tegyek az új fényről, ha itt lesz az ideje.

Ó, Istenem, bár megadnád a tisztánlátás képességét! Egy ideje erősen gyanakszom, hogy az ács fia... De hát hogy lehetne a Te választottad egy ilyen alantas származású, egyszerű ember? A Te választottadnak királynak kell lennie! Erősnek, hatalmasnak, nemesnek, akire felnéznek az emberek. Akinek hadserege van, és lesújt azokra, kik a zsidók nyomorúságát okozzák. Az ács fia furcsa ember, érthetetlen példabeszédekben beszél, és rabbinak szólíttatja magát... Koldusokkal barátkozik, ruhája rongyos, vándorol, mint a csavargók. Furcsa ember, nagyon furcsa. Nincs semmije, és mégis: hatalma van. Ezért gyanakszom, Izráel Istene. A tekintetében van az erő, egy hadsereg erejénél pusztítóbb, és ilyenkor megértem azt is, miért szólítják mesternek a társai. De vajon Isten gyújtotta-e meg tekintete tüzeit, vagy a pokol fejedelme?

A rabbi ma Isten országáról beszélt. Nem értem. Annyira más, mint a többiek. Lehet, hogy csak a szavai másak, de azt gondolja, és arra törekszik, mint mi mindannyian?

Miért mondta vajon, hogy boldogok a szegények, mert övük az Isten országa?

Izráel Istene: én félek. Ennek az embernek iszonyú képességei vannak. Lecsendesíti a vihart, tisztátalan lelkeket űz ki a megszállottakból, holtakat kelt életre. Mi jöhet még ezután? Ilyen csodákat, Uram, csak Mózes vitt végbe, de akkor fogságból menekültek őseink. Most a magunk földjén vagyunk, csak a római igát kell leráznunk. De a rabbi sosem beszél rómaiakról, se szabadulásról, se harcról. Rólad sem szól, Izráel Istene, csak a mennyek országát emlegeti, meg az atyát, aki ott vár – az ő atyját. No ugyan vendégszerető lehet, ha ennyi embernek akar szállást adni! Egyáltalán hol van az a mennyek országa, ahová olyan szívélyesen hív minket?

Mennyi kétely, mennyi megválaszolatlan kérdés! Tudom és hiszem, hogy hatalmas van. De kitől ered ez a hatalom?

Egész lelkem megrendült: a mester megérezte bennem a bizonytalanságot. Rám nézett mélybarna szemével, és csendesén, hogy mások ne hallják, azt kérdezte tőlem:

– Hát te is kételkedsz bennem? Éppen te? Aki a legerősebb támaszom vagy utamon? Aki a legigazibb társam vagy? Hát te se mersz hinni a szívednek, csak a hideg észre hallgatsz, erre a sátáni csatlósra?

Álltam előtte, hallgattam, és pucérabb voltam minden újszülöttnél.

– Jól van – mondta ő. – Az én országom nem e világból való, és ezt neked kellene leginkább megértened. De majd megvilágosodik benned. Majd kikel a beléd vetett magból a fény. A legjobb földbe került. Én tudom.

Lassanként kúszott bennem a melegség felfelé, a lábujjaimtól. Miért is kételkedtem? Ekkora szeretetre csak a kiválasztott képes.

– Bocsáss meg nekem, rabbi.

- Már régen megbocsátottam, amit még el sem követél.
Nem értettem a válaszát. De azért fájt. Sajgott. Ó, bárcsak valóban támasza lehetnék, ahogy szeretné. De vajon méltó vagyok-e hozzá?

Fejemre tette a kezét, és éreztem, hogy árad belém valami ismeretlen erő. Teljesen kitöltött. Nem maradt bennem semmi más, csak az ő akarata.

Akkor elküldött, hogy gyógyítsak, és hirdessem az ő tanítását.

Örömmel indultam el, ujjongott egész bensőm, sose éreztem magam ilyen könnyűnek.

Megszépült körülöttem a világ. Madárcsicsergés, zöldbe borult fák – eddig még sosem figyeltem fel rájuk, sosem érintettek meg. Most mind az enyémekek lettek. Széles egy világ az enyém lett.

Legszívesebben keblemre öleltem volna mindenkit.

Akkor láttam meg őket. Egy barlangból vonszolták elő magukat. Orromat megcsapta az a jellegzetes bűz, ösztöneim menekülést parancsoltak, de egy helyben marasztott a bennem dolgozó idegen akarat.

Közeledtek.

Olyan volt, mintha kettészakadnék. A lábam futott volna, minél messzebb ettől az eleven borzalomtól, de nem tudtam mozdulni, a belém átáramlott erő fogva tartott. S már magam sem tudtam, mit akarok.

Egyre közeledtek.

A bűz befészkelte magát az agyamba, a zsigereimbe, végigcsorgott az ereimen. Úgy éreztem, nem bírom tovább.

Kinyújtottam a kezem, hogy gyógyulást parancsoljak a szerencsétlen leprásoknak.

A kezem remegett. És már semmit sem éreztem magamban abból az erőből, ami olyan boldoggá és kiegyensúlyozottá tett néhány órával ezelőtt.

Elillant, elpárolgott: egyedül maradtam.

Mint aki hirtelen ébred: futni kezdtem, egyre gyorsabb iramban menekültem a kísérteties emberi roncsok elől, hogy megszabaduljak attól a látványtól, attól a szagtól.

Megfutamodtam.

Nem voltam képes arra, amit elvárt tőlem.

Rám nézett. Sóhajtott.

- Erőtlenebb vagyok, mint gondoltam - mondta szomorúan.

Nem tett szemrehányást. Nem szidott.

Ezért olyan nehéz.

Tudom, hogy Jeruzsálem felé tartunk. Mondta a rabbi is, de valahogy nekem nem mondott újat vele. Kezdetől fogva éreztem, hogy vonz minket ez a város, húz mágához könyörtelenül, mint egy mágnes.

Nem akarok Jeruzsálembe menni!

Érzem, történni fog ott velünk valami. Velem. Ővele.

Istenem, miért nincsen más út!

Néha úgy tudom őt gyűlölni! Minek szólított meg, minek bővölt a szavával, minek ejtett rabul a csendességével, minek égetett rám jelet a szeme tüzével! Miért nem hagyott meg magamnak, nyugodt, eseménytelen életemben?

Veszedelem leselkedik ránk. Megérezem, mint egynémely állat a vihart.

Izráel Istene! Te hatalmas vagy és végtelen. Ha ő a te fölkenetted, adj hadsereget a védelmére! Ha mégsem ő a választottad, adj nekem erőt elhagyni őt, visszatérni a megszokott, régi napjaimba. De ne hagyj többé bizonytalanságot!

Én tudom, hogy művelt már csodákat. Kenyeret szaporított. Beteget gyógyított. Halottat élesztett fel. És ha szemfényvesztés volt az egész?

Új próbát akarok. Igazi bizonyítékot. Amilyenre csak messiás képes.

Igen. Meg kell tennem. Nincs más módja a bizonyosságnak.

- Hát csókkal árulod el az emberfiát? - mondja az ajka.

- Jól van, barátom. Éppen ezt vártam tőled - mondja a szeme.

Melyiknek higgyek, Izráel Isten! Miért büntetsz a bizonytalansággal! Mit vétettem, hogy nekem kellett megtennem a lehetetlent! Miért én vagyok a megbélyegzett?!

Meghalt.

Eltávozott a világból a fény.

Istenem! Csapdába csaltál. Nem történt csoda. Nem ő volt a kiválasztott. Halálba küldtem egy ártatlan embert. Gyilkos vagyok. Embernek farkasa. Utána kell mennem a halálba. Hogy bocsánatot kérjek. Hogy tisztázzam... nem én voltam... nem én... én nem... NEEEEEM!...

A FŐPAP

A főpap ingerülten fordult hátra, ahogy az ajtó nyikorgását meghallotta. Utálta, ha ebéd utáni szieszta közben zavarják, de a dolog sürgős, ő maga adott parancsot rá, hogy keressék fel mielőbb.

A főpap az ablaknál állt, háttal a belépőnek. Széles bivalyválla volt, nehezen lélegzett, túlságosan körülölelte testét a hāj.

- Azt mondtad, uram, tegyünk jelentést minden újabb fejleményről.

Most megfordult végre, végigmérte a katonát.

- Nos? - sürgette türelmetlenül.

- Felhajtottuk azt az embert, akinél Jerikóban megszállt. Kicsit nehéz a felfogása, zavarosan válaszol, fölbolydult az agya. De talán nyomra vezet.

- Küldd be.

Rendkívül alacsony termetű, fürgé járású emberke penderült be a helyiségbe. A keze testéhez képest aránytalanul hosszú volt, a főpapot egy ruhába bújtatott majomra emlékeztette. Hosszú orra majdnem a szájába lógott, szemöldöke akár a szőrpamacs meredezett a világba, mélyen ülő szeme volt, csapott homloka és gyér haja. Az egész ember vékony volt, akár egy szúnyog, s ez a kövér főpapot külön ingerelte.

- Nos? - kérdezte, nem lévén híve a túlságosan változatos szókincsnek.

Az emberke egyik lábáról a másikra állt, odavolt a nagy megtiszteltetéstől, s egyáltalán nem tudta volna megmondani, miért hívatták ebbe a cicomás palotába.

- Mi mondanivalód van?

A kis ember értetlenül nézett körül: hozzá beszélnek? Nyilván, mert a teremben senki sincs, csak egy cifra madár, kaliikában, de az nem beszél, a begyét tömi.

- Uram, megbocsáss, nem tudom, mit kívánsz tőlem.

Tényleg nehéz lehet a felfogása.

- Mi a neved? - kezdte a főpap a legkönnyebb kérdéssel.

- Az enyém? - húzta az időt a kérdezett. Majd a sürgető kézmozdulatra hozátette - Zákeus.

- Foglalkozásod?

- Vámos vagyok.

A főpap hátralépett. Na tessék, a miatt a felforgató miatt kénytelen mindenféle söpredékkal érintkezni. Vámos! Fúj!

- Hogy kerültél kapcsolatba a názáretivel?

- Kivel, uram? Egyik ismerősömet sem hívják így, legalábbis nem emlékszem, bár az én emlékezetem elég rövid.

- Arról a fiatal rabbiról van szó - magyarázta a főpap a nehézfejűnek -, akit tömegestül kísér a nép országjáró útján. Jelentésem szerint te is láttad. Hiszen szálást adtál neki.

- Ja, a mester, aki emberfiának nevezte magát? Názáretről nem szólt ám egy mukkot se! Nem bizony.

A főpap úgy érezte, menten megüti a guta. Nem elég, hogy lőttek a sziesztájának, még egy félkegyelművel is megverte a sors.

- Akkor hát miről beszélt?

- Arról, hogy nagyon szeret engem - állította határozottan a kis ember.

A főpap végigmérte. Férfinak férfit szeretni ugyan nem engedélyezett, de felsőbb körökben nagy divat, és akik igazán jelentősek, legalább egy ilyen szeretővel dicsekedhetnek. Egy falusi rabbinál azonban merőben szokatlan dolog az ilyen természetű vonzalom, no meg ez a Zákeus - hát igazán sok minden el-

mondható róla, de semmiképp se valami szépség, és nem is fiatal. Elég furcsa ízlése lehet a názáretinek, ezzel ugyan nem fogja a hírnevét öregbíteni.

- Biztos, hogy ezt mondta?

- Hát persze, uram, ő mindenkit nagyon szeret.

Tehát még sincsenek ferde hajlamai. Furcsa ember lehet.

- És még mit mondott?

- Hogy az új országában igen jó dolgom lesz. Fontos ember leszek.

No hiszen. Majd épp vámosokra és egyéb alja népre épít fel valaki egy országot. Annyira talán mégsem bolond. De lázító mindenképp. Veszedelmes ember. A végén még megbolondítja a csöcseléket.

- Miért hívtad őt a házádba?

- Nem hívtam én! Csak felmáztam egy fára, hogy jól lássam őt, és ő ennek annyira megörült, hogy felkiabált, aszongya, Zákeus, gyere le, ma nálad kell megszállnom.

- Mióta ismered?

- Akkor láttam először. De már hallottam róla.

- Hazudsz! Hiszen a neveden szólított!

A kis ember egy pillanatig mélyen ráncolta a homlokát, ami gondolkodást akart nála jelenteni, és szokatlanul buta arckifejezéssel járt.

- Igazad van, uram! Valóban a nevemen szólított! - közölte elképedve a nagy felfedezéstől.

Elképedése annyira őszinte volt, hogy a főpapot is meggyőzte: igazat mond. A názáreti különben is eszes ember és körmönfont, annak nem lehet ilyen kelekótya cinkostársa.

No, sokat nem tudott meg eddig. Tovább kell faggatnia ezt a szerencsétlent.

- Azt mondtad, hallottál róla. Aztán mit hallottál róla?

- Ó, hát mindenfélét. Hogy csodaszép a hangja, mikor beszél, még a szél is eláll. És tud ám varázsolni is, kenyeret, ennivalót. Meg a vízen is tud járni. És meggyó-

gyított egy vakot is Jerikó határában. Ismerem azt az embert, sose látott az, most meg csoda történt vele, meggyógyult.

- És hogy kúrálta ki őt ez a te mestered?

- Sehogy se. Csak ránézett, és aszonta, ezentúl látni fog. Egy ujjal se nyúlt hozzá.

A főpap elhűlt. Ez az ember veszélyesebb, mint hitte. Hipnotikus ereje van. Ez bizony képes megdönteni egy birodalom rendjét.

Ennyi elég. Többet nem szükséges tudnia. Az utolsó kérdést már csak jutalomnak szánta:

- Aztán mért másztál föl arra a fára, he?

- Jaj, uram, ne is kérdezd. Amilyen kicsi vagyok, nem láttam volna belőle semmit, a többiek eltakarták előlem. De okos vagyok, hát fölkapaszkodtam. És most már nem is bánom az alacsonyságomat, mert a mester azt mondta, az ő atyja szereti a kicsiket.

- És ki az ő atyja? - figyelte fel a főpap, talán végre kap egy használható információt. Ha a názáreti szüleit a markában tartaná, az a híres mester is zsarolható, fenyegethető lenne bizonyára.

- Aszonta, az isten.

- Hogy ki? - ugrott föl a főpap, mintha darázs csípte volna meg.

Zákeus megijedt a hirtelen mozdulattól, és benne ragadt a magyarázat, miszerint ő igenis helyesnek tartja, ha az istennek vannak gyermekei, elvégre a vagyont örökölni kell valakinek, de ezt már nem mondta ki, még becsukják őt istenkáromlásért. Kisurrant, s a főpap képtelen volt utánaszólni, teljesen elvette szavát a döbbenet. Meg kell állítania ezt a názáretit mindenáron. Amíg még nem késő.

Napokon át rágódott a főpap a hallottakon. Mit akar az a senkiházi, mi a szándéka? Egyházi hatalom? Új törvények? A birodalom megdöntése? Beszélnie kell

vele minél hamarabb, higgadtan, okosan, talán meg tudnak egyezni. Talán ha kap egy falut, egy gyülekezetet, van néhány elhanyagolt helye még Júdeának, ahol ez ellesz, és nem sok vizet zavar, hátha nem is ártalmas, hátha nem is felforgató, hát ha meg lehet vesztegetni, meg lehet vásárolni...

Jeruzsálem felé tart, nemsokára itt lesz, beszélni fog vele, feltűnés nélkül. Okos embernek mondják, csak szót értenek valahogy.

- Bocsánat, uram...

- Nos? - mordult rá a zavarkodó katonára.

- A kémek jelentése szerint a názáreti holnapra eléri a várost.

- Igazán? - dörzsölte össze a kezét a főpap. - Micsoda jó hír!

A katona nem értette. Az ördög se igazodik ki ezeken a zsidókon. Nem teljesen épeszűek. Szerencséjére ő nem született zsidónak, nem kell imádnia azt a rettenetes, bosszúálló, ábrázolhatatlan, nevenincs szörnyeteget, akit ők istenüknek tartanak. Rómainak lenni sokkal jobb!

- Van valami utasításod, uram?

- Maradjatok a nyomában. Egy percre se tévesszétek szem elől. Nagyon vigyázzatok, meg ne neszeljén valamit. Mihelyt belép Jeruzsálem kapuján, napi két jelentést kérek. Tudni akarok minden percéről, írjátok fel a szavait, lessétek ki az álmat, a gondolatait is ismerni akarom, mindet, mindet!

A katona tisztelgett és kihátrált, örült, hogy megszabadul végre a főpap rikácsoló hangjától. Nem szeretne a názáreti helyében lenni. Ez a vénember kiszemelte magának, és olyan, mint a pióca, csak szívja a vért, míg jól nem lakik, míg ki nem elégül, míg fel nem fordul.

A főpap csak nézte a sápadt, keskeny arcot, úgy nézte, mintha az élete függne tőle, hogy pontosan megjegyezze annak az embernek a vonásait. Megpróbálta a

gondolatait kifürkészni, de nem járt sikerrel, áthatolhatatlan volt az a szempár, tömör, súlyos, mint egy sötét bársonyfüggöny.

- Elfogattál, uram? - érdeklődött a karcsú fiatalember könnyed eleganciával, utánozhatatlan hangsúllyal, mintha gúny is csöppent volna a kérdésbe, amitől a főpap, önnön meglepődésére, zavarba jött.

- Dehogy, dehogy, mit képzelsz? A vendégem vagy - mutatott sután a székek felé, és dühös volt önmagára, mert miért is mentegetőzik, és miért is érzi magát ilyen kellemetlenül, tán ez az ember belelát a gondolataiba? Ó, hisz nem akarja bántani - most még. Ő a szelíd meggyőzés híve. Értelmes emberrel értelmesen kell beszélni.

A názáreti körülnézett, mint aki a leendő állomáshelyét veszi szemügyre. Ugyan mi másért pásztázná végig olyan figyelmesen a berendezést?

- Mit kívánsz tőlem? - szegezte neki a főpap hájas mellének a kérdést olyan váratlanul, hogy abban egy pillanatra bennszakadt a lélegzet.

- Azt mondják, az Isten hű szolgája vagy. Remek. Nagyszerű. Éppen ilyen emberekre van szükség. Annyi még a tévelygő, a bálványimádó, nagyon kell a segítség. Terád hallgatnak az emberek, tudsz hatni rájuk. A Gáza melletti településeken még erős az idegenek befolyása. Oda kell menned, ott kell prédikálnod, az Úr dicsőségére.

- „És lőn az Úrnak szava Jónáshoz, mondván: Kelj fel, menj Ninivébe, és kiált ellene, mert gonoszságuk felhatolt elémbel!” - nevetett a názáreti. - Hát ki vagy te, hogy engem követségbe küldj?

- Hogy ki vagyok? - villámlott fel a főpap szeme. - Jeruzsálem főpapja vagyok! Ebben a városban én vagyok a hatalom! Ne merj velem ujjat húzni!

- Én? - kerekedett ki a fiatalember szeme. - Talán én akartalak meglátogatni? Én próbáltalak mondvacsinált indokkal eltávolítani, jó állással lefizetni? Én fenyegetlek a hatalmammal?

A főpap nem tudott mit válaszolni, ez még nem fordult elő vele életében.

- Csak az írás teljeseedik be, uram. Ne ugrálj. Te is csak eszköz vagy az Úr kezében.

- Te szemtelen tacskó! - sziszegte a főpap. - Megbánod még, hogy engem megsértettél. Másképp beszélsz majd, ha az anyádat, a testvéreidet, a gyerekeidet kínzom, és könyörögni fognak neked fájdalmukban, hogy kövess meg! Előkerítem őket a föld alól is, hogy téged megtörjelek!

- Nekem nincsen anyám. Nincsenek testvéreim. Se gyerekeim. A tanítványaim, követőim lelke pedig erős, mert az én kegyelmem és az Isten kegyelme velük. Nekem te nem tudsz ártani. Csak éppen betelnek a jövődölések.

A názáreti elegánsan meghajolt, és nyugodt léptekkel kiment. Nem tartóztatta senki. A főpap képtelen volt mozdulni, remegett, a szívét tapogatta, még ráhossa a szívbatit ez a senki. A legnagyobb gond éppen az, hogy nem is egy senki, nagyon is erős, jelentős valaki. Egy apró pöccintéssel el tudná őt, a főpapot seperi, egy szóval, egy tekintettel, ilyenel eddig sosem találkozott, karizmatikus egyéniség, az előbb majdnem reszketett előtte, rengeteg erőfeszítésbe került eltitkolni, milyen ingatag állapotba juttatta a nézésével, égő csipkebokor volt a szemében, égő rettenet, borzasztó élmény volt.

Még ma beszélni fog a római helytartóval. Ezt az embert el kell fogni, meg kell ölni. Ez az ember az ő állására tör: a birodalom rendjét semmibe veszi, uszít, káromolja az Istent, mindegy, mit húznak rá, milyen váddal szegeznek a kereszt-re, majd kitalál valami hatásosat, de hihetőt. Csak pusztuljon, pusztuljon minél előbb.

Egyszer találkoztak még.

Mikor a helytartó kivitte őt a nép elé, az udvarra, hogy nézzék meg őt utoljára, a vezérüket, a királyukat, a főpap is ott állt a tömegben, közönséges ruhában volt, csak egy a sok közül, a názáreti mégis rögtön meglátta őt, csak rá nézett egyedül,

senki másra, szemében a lángoló rettenet mellett gúny is volt és megvetés, aztán le-
sütötte a szemét, nem nézett senkire, sehová.

- Istenem, a messiás! - suttogta a főpap megrendülten, hirtelen támadt, megin-
gathatatlan bizonyossággal. Aztán gyorsan körülnézett, meghallotta-e valaki, aki áru-
lója lehet. De a tömeg csak zúgott, vért kívánt, kivégzést akart, a vétek nem
érdekelte.

„Végül is ezt akartam - gondolta a főpap. - És most már tudom: ő is ezt
akarta.”

GETSZEMÁNÉ

Eljött ez az éjszaka is, az utolsó nyugodt éjszaka, amikor nem zavarják szemrehányó tekintetek, amikor nem kell patikamérlegen mérícskélennie szavai, gesztusai súlyát. Végre egyedül lehet a sötétséggel.

Egyedül. Utoljára.

- De ugyan miért volnál egyedül, ha akad számodra a magánynál jobb társaság?

Összerezzen. Ezt nem várta, elszokott már a női hangoktól. Mindenki tudja, hogy nem tűr nőket maga mellett, hogy csak távolról kísérhetik, vándorútja alatt eddig nem is merészkedett a közelébe egyetlen nő sem. Ki ez az ismeretlen némbor, és hogy merészeli zaklatni éppen most, ezen a szívének legkedvesebb, választott éjszakán?

- Dehogyan ismeretlen, dehogyan. Csak nézz meg jobban, és mondd ki a nevemet.

Barna szeme van és a leghosszabb szempillája, amelyet valaha is látott.

- Debora! - mondja ki meglepetten.

- Hát persze, Debora vagyok Jeruzsálemből - szól a nő, és vidáman hátraveti fejét, fürtjei kicsúsznak kendője alól. Szőke, napszitta haja van, az orra körül szeplők.

- Magdolna! - kiált fel megrettenve.

- Persze hogy Magdolna vagyok Magdalából - helyesel a nő csúfondárosan, leül egy köre, felfénylenek hosszú fehér combjai.

- Mária! - hebegi zavartan.

- Persze hogy Mária vagyok Betániából - erősíti meg a nő, és úgy méregeti őt, mint a hőn áhított zsákmányt.

- Mégis, ki vagy? - kérdi ijedten, és kezével árnyékolja szemét, mert a soknevű lény megmagyarázhatatlan fénybe burkolja környezetét, s a ragyogás minden újabb ráismerésnél erősödik, s egyre bántóbb.

- Hiszen már néven nevezted, háromszor is - szól szemrehányóan a nő. - Már csak az igazi nevedet kell kimondanod.

- Nem! - ordít fel az iszonyattól. - Távozz tőlem, Sátán!

- Igazán éles elméjű vagy, mondhatom, ezt még én sem vártam volna - nevet a nő, és ledobja magáról a ruhát. - Ez a te éjszakád. Használd ki. Ajándék vagyok. Ez a valódi nevem. Ajándék.

Nagyot nyel. Rég nem látott már meztelen női testet. Rég nem tudatosította, hogy férfi. Miért éppen ma kell szembesülnie újra önmagával? Miért éppen most, ebben a percben, mikor már csak egy apró lépés választja el a végső győzelemtől?

- Végső győzelem? - kérdi megvetően a nő. - Ki fölött? Mi fölött? Mit akarsz elérni egyáltalán?

- Holnap meg kell halnom a Koponyák hegyén, Jeruzsálemben. Láttam álmomban. Teljesítem a küldetést, és legyőzöm a saját félelmeimet.

A nő egész közel lép, szeme villog.

- Soha nem küzdheted le a félelmet, míg tőlem rettegsz!

A haragtól reszket meztelen melle, és ő nem tudja róla levenni a szemét, tenyerén már érzi a mellbimbók tapintását, gyomra összeszorul, egész testében bizsergés. Csak ennyi az emberi boldogság? A has legyen tele, az ágyék legyen üres? Ennyiből áll az élet?

- Gyere, add át magad nekem, és megnyugszol - hívogatja a soknevű lény. - Erőt kapsz, hogy ellenállj, és tovább élj. Hidd el, érdemes. Az én ölem kigyógyít a veszélyes álmokból.

- Miért csábítasz? Tudod, hogy nem tehetem. Mit akarsz hát tőlem, Sátán követe? Egyszer már ellenálltam az ő kísértéseinek. A jóllakottságnak, a halhatatlanságnak, a hatalomnak! Miért nem hagy hát békén a te urad?

- Te valóban azt hiszed, hogy rosszat akar neked? - dőbben meg a nő, és megragadja a kezét. Lassan végigvezeti az izzadságtól nyirkos férfikezet a saját testén, a nyakán, mellein, hasán, mintha egy vaknak mutatná, hogyan ismerje őt fel tapintással, simítással. - Ugyan mi rossz származhatna egy arányos női testből? Érintsd ujjaiddal, ajkaddal, hogy bizonyosságot szerezz: öröme születélt te is, nem szenvedésre.

Mélyeket lélegzik, simogatja a melleit, kerek hasát, és közben Magdolnára gondol, arra az estére, még a rettenetes álom előtt. A szenvedélyre gondol, a bizonyosságra, hogy megtalálta az egyetlent. Akkor kellett volna az időnek megállnia. De továbbmozdult, s nincs már értelme megidézni.

Elhúzza a kezét, letörli homlokáról a verejtékcseppeket.

Ragad a keze, rémülten nézi: véres.

Vért izzadt, míg harcolt önmagával.

Feláll, nem néz már a nőre, Debora-szemére, Magdolna-szeplőire, Mária-combjára.

- Késő - mondja, és egy fűcsomóval törölgeti véres homlokát.

VIPERASZAVAK

Napok óta rosszul aludt. Éjszaka többször felriadt, s olyankor hosszú percekig nézett a fekete semmibe. Nem jött álom a szemére, mely megszabadította volna a nyomasztó dolgoktól.

Tudta, hogy menthetetlenül kudarcot vallott. Hogy nem volt képes megadni választott társának azt a szeretetet, amelyet az igényelt, sőt megkövetelt tőle. Szemrehányás szemrehányást követett, végül a nő elment, hogy találjon valakit, aki jobban megéri.

- Te vagy a hibás - mondta még búcsúzól. - Én mindent megtettem. Te voltál képtelen alkalmazkodni. Ha kedvesebb lettél volna...

Ezek a szavak ott maradtak a levegőben. Éjszakánként, míg a csupasz, hideg falat bámulta, ezek a szavak kúsztak felé, mint az álnok, sziszegő viperák, egyre erősödő suttogással, sivitással. Ha kedvesebb lettél volna... Ha kedvesebb lettél volna... Te vagy a hibás... Hibás... Képtelen alkalmazkodni... Hibás... Ha kedvesebb...

Talán órákig is ült így az ágyban éjjelente.

Nappal mindig álmos volt, álmos fáradtsággal, fásultan, közömbösen. Nem érdekelte a tartomány sorsa, semmi nem érdekelte, csak önmaga és a vád, mely kegyetlenül pergett le a volt kedves ajkairól. Te vagy a hibás... Te vagy a hibás... Rabokat hoztak elé mindennap, bűnösöket. Gyilkos, tolvaj valamennyi. Mind hibás. Mind alkalmazkodni képtelen. Vigyék őket! Üssék, verjék, öljék, megérdemlik. Egyik rab olyan volt, mint a másik, mocskos, rongyos, megtépázott emberek. Szerencsétlenek. Nyomorultak.

Ha kedvesebb lettél volna...

Miért kell neki mindig ilyen emberi roncsokat szemlélnie! Miért kell a söpredékel töltenie a napjait, rájuk pocskolni múltó pillanatait, miért éppen őt helyezték ide, ebbe az isten háta mögötti kis tartományba, hogy emberek életéről-haláláról döntsön!

Te vagy a hibás... Te voltál képtelen...

Szürkeségben teltek a napok, félálomban, félébrenlétben, s éberen, veszedelmesen az éjjelek. Belülről rágták a gyilkos szavak, nem tudott szabadulni tőlük. Hibás... hibás...

Úgy érezte, hajítófát sem ér az élete. Nem szereti senki, s ő maga sem pazarol érzelmeket senkire. A munkáját megveti, az alárendeltjei ugráltatásában sem talál örömet. Célja nincs. Álmai sincsenek. Üres.

Te voltál képtelen... Képtelen alkalmazkodni...

Belepusztul, ha nem történik vele valami. Gyökeres változás kellene. Csoda.

De csak mentek a napok tovább, egyik börtöntöltelék követte a másikat.

Új rabot löktek elé, unottan hallgatta, mivel vádolják, és legyinteni akart, vigyék, ahogy a többi. De mozdulata megakadt, látómezejébe került az elítélt ruhája.

Fehér volt, tiszta, vakító. Ilyen makulátlan kelmét még sosem látott. Nyoma sem volt rajta piszoknak, verejtéknek.

Felnézett, hogy lássa végre a ruha viselőjét.

Nyugodt szempár fogadta a nézelődést, rezzenéstelenül állta a tekintetet. Fíatal férfi volt, világra csodálkozó, naiv arccal, szemében friss álmok.

Ahogy szembenézett vele, belenyilallott a felismerés: ezt az arcot kereste egész életében, ezt a szempárt, ezt a félmosolyt. De mindeddig nőkben kereste, és soha nem találta, csak részletekben, töredékekben. Most itt áll előtte ez a férfi, ártatlan képet vág, és megtestesíti mindazt, amire vágyott időtlen idők óta.

- Hagyjatok magamra a fogollyal.

Erős, határozott hang, a parancsot lehetetlen semmibe venni.

Miután mindenki kikotródott, szemét a fehér ruhás arcába mélyesztí fürkészőn. Hosszú percekig áll a csend.

- Én szabadon engedlek. Megtehetem – kezdi ingadozva, szaggatottan.

- Hibát követnél el. A te fogod az, hogy elítélj.

A hangja is olyan, amilyennek képzelte, és a foga hófehér, hibátlan, apró. Talán ő az a csoda, amelyre áhítozott? A megtestesült ideál? De hát nem nő! Férfi!!!

- Itt maradhatnál a palotában. Mellettem. Mint belső szolgám – csillantja fel az utolsó reménységet.

- Lehetetlen. Nemcsak a ruhám: testem és lelkem is fehér volt eddig, és az is marad.

Visszautasította. Észrevette hát a szándékot, a félig rejtettet, félig tudatosítottat. A szándékot, melytől egész bensője megremegett, míg száján kicsusszantak a szavak.

Te vagy a hibás, tértek vissza a viperaszavak, a csaknem feledettek. Ha kedvesebb lettél volna... Képtelen vagy...

- Menj hát sorsod elé.

Kiszólt. Az őrség rögvést ott termett, durván lökdöste ki a foglyot a teremből. Megmenteni! – villant belé, de késő volt. A léptek már elhaltak.

Miért nem nő! Miért férfi! Miért kellett megélnie ezt a csúfondáros csodát! Miért űztek gúnyt az álmaiból! Te vagy a hibás! Hibás!! Hibás!!! A mindig visszatérő mondat, kétségbeesett kiáltás az elviselhetetlenségig fokozódik.

Elég volt! Ártatlan vagyok. Ne vádoljon senki. A vére, az övé és a többieké, hulljon másra. A viperakedves szavai marjanak mást, támadjanak másra. Ne rám. Ne rám. Ártatlan vagyok.

Mosom kezeimet!

PÁRBESZÉD

- Meddig tart még? Nehezen bírom a hőséget – sóhajtott X.
- Állítólag napokig is eltarthat – válaszolt Y. – Éjjel legalább hűvös lesz.
- Te sem ismered őt?
- Nem. Sose láttam. Azt sem tudom, miért van itt velünk.
- Van benne valami rendkívüli – suttogta X.
- Ugyan. Olyan ember, mint mi. Nem látok rajta semmi különöset.
- Te nem látod azt a furcsa fényt körülötte?
- Miféle fényt? – vizsgálódott összehúzott szemmel Y. – Nincs ott semmi. Neked agyadra ment a hőség.
  - Én mondom neked: ez az ember nagy úr!
  - Akkor mit keres a mi társaságunkban? Két ilyen csavargó között... még hogy úr! Ilyen számárságot is csak te találhatsz ki. Kettőnk közül mindig te voltál a gyengébb elméjű.
    - Ne sértegezz, jó? Igazán viselkedhetnél rendesen. Ebben a helyzetben... – morgott X. – Mit fog rólunk gondolni ő?
    - Ő? Ránk se hederít! Úgy mered a távolba, mintha a világon se volnánk! Nem vesz rólunk tudomást.
      - Talán ha megszólítjuk, válaszol – reménykedett X.
      - Szólítsd, ha akarod. Úgyszincs jobb dolgod.
      - Uram, megmondanád, miért vagy közöttünk?

- Látod, feléd se néz. Beképzeltebb annál, hogy szóba álljon velünk, láttam én rögtön.

- Lehet, hogy nem ért a nyelvünkön...

Y erre már nem is válaszolt. A tömeget fürkészte, és próbált elcsípni néhány beszédfoszlányt. De nem lett sokkal okosabb tőle. Isten fia, a zsidók dühösek, király, Pilátus, lerombolta a templomot - ennyit hámozott ki, de a mozaikszeletekből képtelen volt kirakni az egészet.

X viszont látott összefüggéseket:

- Ez az idegen lerombolta a templomot, és agyonütötte vele Pilátust meg a zsidók királyát. A zsidók most dühösek, mert úgy vélik, Isten fia bosszút áll a templomért. Azért adták őt a keresztre.

- Hülye vagy, és az is maradsz - mordult rá Y. - Az Istennek nincs is fia! És Pilátus ma reggel a saját szájával hirdette ki az ítéletet.

- Az igaz, de lehet, hogy azóta már összedőlt a templom...

Y már vissza akart vágni valami igazán gorombát, de ekkor ő hirtelen rájuk nézett. Tekintetében tűz, egyszerre perzsel és melenget.

- Nagy úr - suttogta X. - Uram - mondta fennhangon -, emlékezz meg rólam!

- Marha! - szólt rá Y. - Ugyan mit tehetne érted, ha fel van feszítve velünk együtt!

- Hatalmas úr! Isten! - mondta X szinte önkívületben. - Látom a ragyogást! Szól hozzám. Nem hallod?

- Talán napszúrást kaptál. Semmit sem mondott.

- Azt mondta, még ma vele leszek a paradicsomban. Megbocsátotta a bűnemet. Ő Isten fia - rebegte X áhítatosan.

- Aha! - mordult fel Y. - És akkor már rögtön a seggét kell nyalnod, mi? Ha Isten fia, miért nem szabadítja meg magát, miért aszalódik itt a kereszten?

- Ne káromold, esztelen! Ő büntelen. Az emberiségért kell meghalnia, ez a feladata. Kérd inkább az irgalmát, a bocsánatát, és téged is megjutalmaz.

Y végigmérte társát, majd őt, ott középen, és lassan, tagoltan ezt mondta:

- Én a büntetésre rászolgáltam. Sok gonosztettet hajtottam végre életemben. Csak azt kaptam, amit megérdemeltem. Nem kell senki kegyelme. Nem alázkodom meg.

Ő, a középső ránézett Y-ra, tekintetében rémület, elismerés, aggodalom – aztán feje elnyaklott, elvesztette az eszméletét.

X erre hangosan sírni kezdett, Y pedig hosszan nézett a távolba, mintha azt fűrkészné, vajon mit láthatott ott ő, mielőtt megszakadt a kapcsolat közte és a világ között.

Esteledett.

IGAZI FELTÁMADÁS

A pillanat kimerevedett.

Még hallotta a saját hörgését, késve érte el tudatát a hang, mely a test utolsó, eredménytelen próbálkozását kísérte.

A pillanat állt, a test elernyed.

És akkor meglátta önmagát. Furcsa volt így kívülről nézni a kékes bőr alatt kirajzolódó bordákat, a szögek ütötte sebek fekete szélét, a tövisek alatt az alvadtt vért, gennyet. Undorító volt. Lesoványodott, meggyötört, piszkos test csüngött a keresztén. Milyen jó, hogy nincs már köze hozzá, hogy végre szabad lett.

Végigsuhant a katonák feje felett, nézte a bámészkodó embereket. A fiú, aki kiskutyaként loholt a nyomában. A mafla halászok, akik sosem értették, miről beszél. A nő, aki nem bocsátott meg neki. Mind ott voltak. Csak egyvalaki hiányzott.

Leereszkedett a sötétség, a föld is megrendült. Tudta, ez az egyezményes jel, a halála tiszteletére rendezett ceremónia minden részletét ismerte. Van a vén komédiásnak némi stílusérzéke, mióta rájött, vízözönnél és kénköves esőnél kifinomultabb eszközökkel kell dolgoznia, csak semmi világpusztítás, kímélje az energiáit, az emberi fajzat kiirthatatlan gyom, ha egyszer már megtelepedett valahol. Egy izgalmas kis földrengés, szigorúan lokális jellegű, egy aprócska napfogyatkozás, néhány órácska kriptai sötét – ennyi jár az emberfiának.

Nincs kedve a riadt nép között időzni. Még visszatér a saját temetésére, de van ideje estig. Suhan tovább, élvezve a test nélküli gyors közlekedést.

Látnia kell még egyszer azt a házat, és őt is, aki nem jött el. Nagy ház, sok szobával, de csak arra az egyre kíváncsi, ahol egy pillanatra megfedezkedhetett magáról. Az az egyetlen hely, amelyhez köze van még, ebben a halál utáni lebegő állapotban is.

Átsuhan a falakon, az igénytelen berendezésű szobákon, ez itt alighanem a szerényebb, de azért nem megvetendő utazók átmeneti szálláshelye; aztán a giccsekkel telezsúfolt, cifrább helyiségeken is, milyen kihívó itt minden, lehet, hogy ennek a nőnek semmi ízlése? Vagy így kívánják a kuncsaftok, így érzik jól magukat? Sehol senki, mi ez a pangás? És ő? Hol van ő? Már rá kellett volna akadnia, nem olyan nagy ez a vendégfogadó. És melyik az a szoba, a gyorsan múlt boldogság színhelye, a szoba, amely velük együtt sikoltott a gyönyörtől, amelyben rádöbbsent, hogy férfi, és büszke volt rá, életében először, hogy az, hogy halandó és esendő ember, vagy legalábbis eljátszhatja ezt a szerepet, ha már ráosztották, eljátszhatja lelkesen és őszintén, hazugság és képmutatás nélkül. Ahhoz az éjszakához csak egy volt hasonló, szenvedélyben, fájdalomban és boldogságban, az utolsó virrasztás éjszakája, mikor már tudta, hogy vége lesz hamarosan, megszabadul ebből a különös rabságból, és az lehet végre, ami mindig is volt: isten.

El akar búcsúzni attól a szobától, lerázni magáról azt, ami emberi volt benne, aminek a testiségétől még a halál után sem tud egykönnyen megválni. Keresztülkaszáguldotta a házat, de nem találta. Kérjetelek, és adatik néktek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik, idézte fel, a fene vinné el, ez sem működik, mire tanította azokat a szerencsétleneket.

Kongott a ház az ürességtől, be kellett látnia, hogy hiába cselleng szobáról szobára.

Jó, akkor másképp próbálkozik.

Minden erejét a célra összpontosította, felidézte kedvese alakját, arcát, nevető szemét, itt elbizonytalanodott, milyen színű szeme is volt egyáltalán? Biztos nem kék, azt sose szerette, rá se tudott volna nézni, ha kéklík a szeme; akkor talán zöld vagy

szürke, mert nem volt sötét szemű, arra jobban emlékezne, de végül is kit érdekel egy női szempár? Részletkérdés. Ha most megtorpan, nem jut előre, az idő rövid.

A száját pontosan látta, a párnán szétterülő, mindent elborító haját is. Puha mellet szinte tapintani tudta volna, annyira érzéketes volt a felidézett emlék. Még egy kis erőfeszítés: igen, már tudja, hol kell keresnie. Két faluval odébb, egy halászkunyhóban. Hajtotta a türelmetlenség. Túl sok időt vesztegetett el fölöslegesen. A saját temetésén mégis illik ott lennie. Többször nem lesz alkalma végigélni.

Szűk, sötét kis zug, hozzámert volna valami szegény halászhoz? A bolond! Azok után, hogy az egyetlen igazi emberhalász kedvese volt?

Zavarták saját gondolatai, de jól belelovalta magát a felháborodásba – nem akarta beismerni: fél. A haláltól nem félt. De tőle, aki el sem jött: tőle igen.

Hátulról szűrődtek ki hangok, a kunyhó mögül.

Először a kisfiút látta meg, Magdolna fiát, arca kicsiben az anyját mintázta, csak a szeme volt sötét, nagyon sötét.

Gyereke van. Hát ennyire nem jelentett számára semmit az az éjszaka? Gyereket szült utána – valaki másnak? Nem változtatott rajta a szülés, ugyanolyan karcsú, a szeme szürke, hát persze, hogy az, még a szeplők is ott vannak az orra tövében, kislányosabb, mint valaha. Milyen szép! Nem tudja felindultság nélkül nézni, még most sem, mikor már megvált a testtől, mely részese volt a legfájdalmasabb gyönyörnek.

Beleremegett a gondolatba, hogy talán mégsem szabad.

Körülhanta Magdolnát, ismerje meg, szeresse még, itt van végre, vele.

– Honnan jön a szél? – kapta fel a fejét a gyermek a hirtelen támadt fuvallatra.

– Nem tudom. Jön, megy, ahogy kedve tartja – simogatta meg az anya a széke fűtőket.

Ugyanezt kérdezte ő is gyerekkorában.

Menekült tőlük, nem nézett vissza, ez a kép úgyszintén a lelkébe ragadt, ez az ő új keresztje, ez a gyermek, ez az asszony.

Visszaérkezett a kivégzés helyére, már oszlott a sötétség, nem késett le semmiről, a katonák most járták végig az elítélteket, annak a kettőnek eltörték a lábszárcsontját, az ő testét pedig szakszerűen átszúrták egy lándzsával, egészen a szívig. A nyomorultak! Miért nem hisznek a saját szemüknek! Még jobban el kellett csúfítani ezt a nyavalyás porhüvelyt? Rossz volt nézni a lándzsa ejtette hosszú sebet, most érezte először, mennyire tehetetlen ebben a lebegő állapotban. A szánalmas hullát levették a keresztről, nézte, ahogy siratják a kíváncsiságból összesereglett asszonyok, de szép halott, ó, jaj, milyen szép. Nézte az anyját, szája, mint a késpenge, egyenesen állt, fekete méltósággal, szemébe börtönzött gyűlölettel. Nem borult a testre, hagyta, sirassák csak mások.

A többi asszony folytatta a jól bevált koreográfiát, mosta, illatosította a halottat, leplekbe göngyölte, ő egyre kevésbé érezte az önazonosságot, nem volt már köze bőrhöz, húshoz, csontokhoz. Visszataszítónak találta a szertartást, de azért ott lebegett a közelben, fürkészte, van-e a gyászolók közt olyan, aki veszteségnek érzi a halálát.

Volt. János. János úgy sírt, mint aki meg akar fulladni, ez azért jólesett, ez elég-tétel volt. A többi embere csak tanácstalan volt, rémült, elveszett; János nem, neki rágta a lelkét a bánat. Nem is tartott a menettel, leült a földre, ott óbégatott, nem akarta látni a sírhelyet, a földi út végső állomását.

Szamár. Hiszen még találkozunk, mondta volna neki, de csak az arcát tudta meg-simítani enyhe szellőként, s követte a gyászmenetet, megvárta, míg a sziklát a bejárat elé görgetik.

Aztán csend lett.

Egy közeli pálma mögött Magdolnára gondolt, őt idézte a suttogó, hajladozó pálmaág, rá kellett gondolnia minduntalan, a szeplőire, a napszitta hajára, a telt keblére, hosszú combjaira, és a gyermekre is, arra a bogárszeműre, aki éppoly érthetetlen kérdést szegezett anyjának, mint ő annak idején. Gyermeké született az istennek, mondta ki magában, az istennek, aki ember volt, pontosított. Nem tudta elképzelni, hogyan tovább.

Aztán egyszer csak felzúgtak a fák, és azt mondta a hang, az a kérlelhetetlen, itt az idő. Szedje össze az erejét, és hajtsa végre az utolsó kitűzött feladatot. Térjen vissza a testbe.

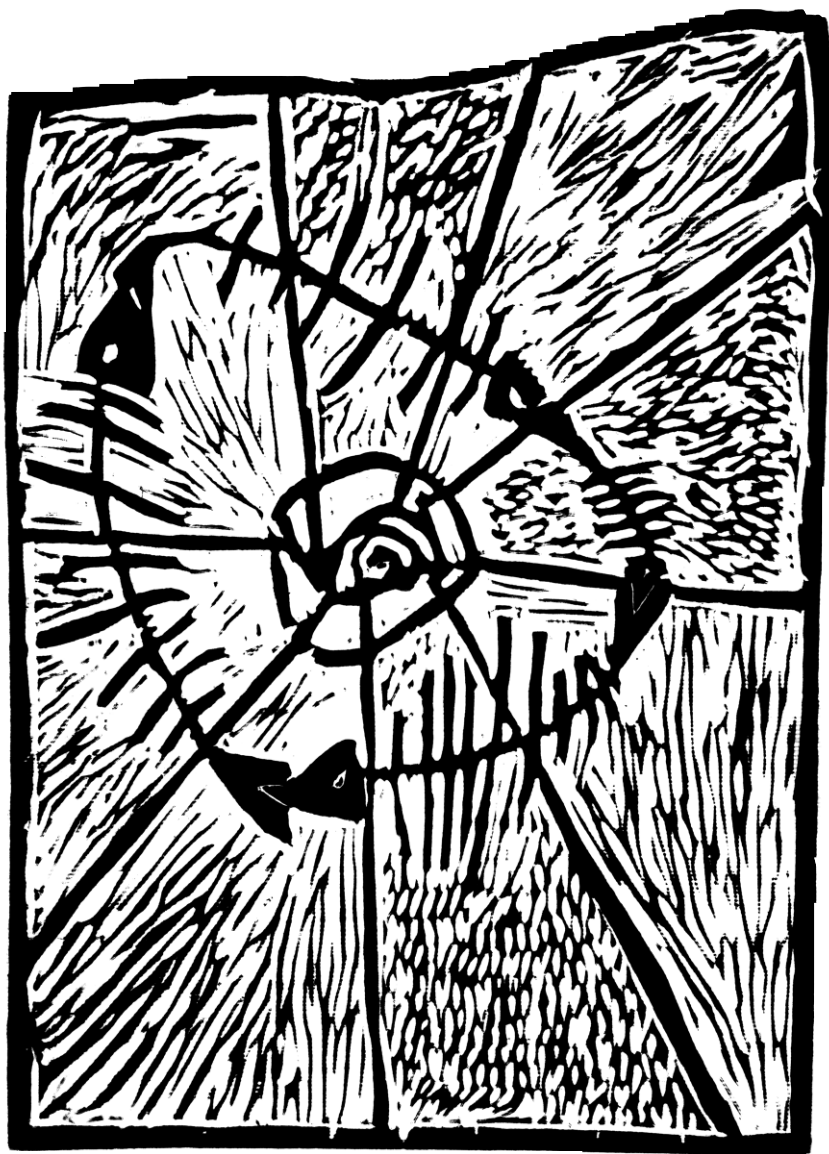
Ebbe a testbe? Ebbe a visszataszító, véraláfutásos testbe? Így támadjon föl, világ csúfjára, kezén-lábán szög ütötte lyukakkal, oldalán tátongó nyílással? Így sántikáljon vissza az emberek közé, akik felnéztek rá? Így álljon Magdolna elé?

Így!

Felült, oldalába nyilallt a fájdalom. Kisántikált a sírboltból, mely elől már elgördült a szikla. Úgy érezte, minden ereje elhagyja.

A kert végében Magdolna állt, arcát a szélnek támasztotta.

Várta a hajnalt.

A VÁLASZ

Tudtam, hogy ez a nap is eljön egyszer. Hogy visszajössz. Lehajtott fejjel, magyarázkodva, dadogón. Visszajössz, mint egy kisgyerek, aki rossz fát tett a tűzre. De azért biztos benne: így is szeretik. Még most is szeretik.

Tudtam, hogy visszajössz.

Megvan még a leveled. A százszor olvasott, a könnyáztatta. A majdnem összetépett, a galacsinná gyúrt.

Ezredévek múltak el, megállt az idő mégis, annál a kínzó, fájdalmas pillanatnál. Az egyetlen teljes pillanatnál.

Kérlek, ne gyere. Hagyj meg magányomnak.

Nem tudnék még egy teljes pillanatot elviselni.

TALÁN...

Talán nem késő még újakezdeni...

Előtted állok. Nem merek a szemedbe nézni. Tudom, bántottalak. Nem engedtem, hogy része légy az életemnek. Pedig csak egy morzsát kértél. Azt is sajnáltam tőled.

Talán nem késő még...

Hajnal van. Most van itt az idő.

Azt akarom, hogy szeress. Jobban, mint akkor, jobban az életednél, jobban a halálodnál. Gyere velem, sötét alagúton át, és elvezetlek egy szebb világba. Most már nem hagylak el többé.

Talán nem késő még...

Csak állsz, szótlantul. A cipőd orrát nézed, aztán a messzeséget, a megfoghatatlant, és én egyre csak zsugorodom előtted, egyre súlytalanabb vagyok, megmértem, és könnyűnek találtattam a szemedben, pedig már elvégeztem a feladatom, most már mindenestül a tiéd lehetnék, felszabadultan, ha te is akarnád... Talán nem késő még...!

Csak kímélni akartalak! Nem akartam, hogy terhem alatt te is leroskadj. Honnan sejtettem volna, hogy kibírod, ami engem a földbe tiport? Persze. Most már tudom. Nő vagy. Erősebb.

Mondd, hogy nem késő. Kérlek.

TANÍTVÁNYOK

Egy

- El kell döntenünk, mitévők legyünk ezután - közölte a többiekkel Péter.

A tűz körül ültek, a lángok fényében minden arc időtlen volt és tioktól terhes.

- A rabbi halott - mondta András. - Júdás, a helyettese elment közülünk. Igazán nem tudom, mihez foghatnánk nélkülük.

- Éppen ez az - nézett fel a tűzből Péter. - Új vezetőt kell választanunk, akinek mindenki engedelmeskedik.

- Nem hiszem, hogy egy embernek kellene eldöntenie, merre vezet a helyes út - ingatta a fejét Tamás. - Egyikünknek sincs olyan képessége, mint a rabbinak volt.

- A rabbi Isten fia volt - szólalt meg János.

Ritkán beszélt, túl fiatal volt, nem vették komolyan. Nagyképű kijelentés, jól hangzó szavak, ilyen csak egy költő mond, pusztán a hatáskeltésért. Isten fia! Badarság!

- Inkább hallgass! - mordult rá Jakab. - Ne ártsd magod az Isten és a vallás szent titkaiba. Neked nem is volna szabad részt venned ilyen komoly tanácskozáson, gyerek vagy még.

- Ne beszéljünk arról, ami nem ránk tartozik - mondta Péter. - Itt most rólunk van szó. A további életünkről. Kell egy vezető!

- A legfontosabb most az, hogy ne kapjanak el minket a rómaiak - vélte Máté.

- Ennyire félted a bőröd? - gúnyolódott Jakab. - Akkor lennénk méltók a rabbi emlékéhez, ha mi is elszenvednénk a halált!

- Nem hiszem, hogy ez bárkinek is jó lenne - töprengett hangosan Tamás. - Ki hirdetné tovább a rabbi tanítását?

- Gyáva kukac! - sziszegte Jakab megvetően. - Minek a tanítás, ha a rabbi halott? Nélküle az egész nem ér semmit!

- Nincs igazad - szólt közbe Máté. - Ha a rabbi nem akarta volna, hogy továbbvigyük a tanítását, minket sem avatott volna a titkaiba. Igenis ki kell menekülnünk a városból, és vissza kell térnünk Galileába. Új és új híveket kell szereznünk a Názáretinek.

- Ha valamit megtanított, hát éppen azt, hogy nyíltan valljunk mellette. Ezért nemcsak hogy bujkálnunk nem kellene, hanem önként kellene jelentkezünk a római hatóságnál! - kardoskodott Jakab.

Aztán mind egyszerre ordítottak jó ideig. Nem volt ott Júdás, hogy lecsillapítsa őket, és ösztönével ráérezzen a helyes útra. János nem szólhatott, őrá nem hallgattak volna. Péter meg egy fűszálat rágcsált, várta, hogy maguktól abbahagyják. Egy idő múlva tényleg kifulladtak.

- Én azt mondom, szavazzunk - szólt újra Péter. - Sorban egymás után, mind a tizenegyen.

- Aki rám szavaz, az úgy élhet, és úgy halhat meg, mint egy férfi - dörögte Jakab.

- Aki rám szavaz, az megmenti az életét, hogy egyszer majd továbbvihesse a tanítást - magyarázta Máté. - Az én vezetésemmel biztonsággal kijuthattok a városból. Vannak kapcsolataim.

- Alattomban távozni gyengeségre vall!

- Vakon menni a halálba pedig hülyeségre vall!

- Vond vissza! Azonnal vond vissza!

- Emberek! Szavazzunk! - kiáltott közbe Péter, mielőtt még kések kerültek volna elő a felhergelt tanítványok zsebéből. - Jakab legyen a vezetőnk, vagy Máté?

- Csak akkor szavazok, ha szavazhatok magamra - morgott Jakab.

- Ez esetben én is saját magamra szavazok - szólt vissza Máté.

- Döntsenek a többiek. Mindenki álljon a kiszemelt vezetője mellé - irányította őket Péter, és ő maga megindult Jakab felé.

Néhány pillanat alatt kialakult a két csoportosulás. Négyen Jakab, négyen Máté mellett. János a tűznél maradt, fel sem állt.

- Mit húzod az időt, te tacsó! Gyerünk, szavazz! Rajtad múlik, ki lesz a győztes! - biztatta versengve mindkét tábor.

János felállt, szembenézett velük.

- Hát nem veszitek észre, hogy itt már nem Jézusról van szó? Már régen nem Jézusról van szó! Ha most látna minket, sírna! Sírna, és a haját tépné! Gyűlöllek beneteket!

Péter odaugrott. Gyorsan történt, de az agyuk lassítva rögzítette a képet: ahogy lesújt Péter ökle, ahogy csontot ér az ütés, ahogy a fiú a földre zuhan, és orrából ömlik a vér. Köré sereglettek, hogy segítsenek, de nem volt mit, a fiú elvesztette az eszméletét.

- Leütöttem - motyogta Péter. - Istenem, mit is cselekedtem? Jobban szerettem őt a rabbi, mint mindannyiunkat együttvéve.

- Ő az egyetlen közülünk, aki megérdemelte a szeretetét - mondta Tamás.

Visszatelepedtek mind a tűz mellé, fortyogó indulatokkal, sérelmekkel teli, és ott ültek elanyátlanodva, mozdulatlanul reggelig.

Kettő

Olyan vagyok, mint egy eltévedt kisgyermek. Csak állok az úton, egymagam, táncstalanul nézegetek jobbra-balra. Nem tudom, mit tegyek. Elvesztettem magam.

Te, aki nem vagy, s akihez mégis szólok, segíts rajtam.

Biztonságban éreztem magam. Könnyed léptekkel mentem előre, mindig csak előre. Mindig a nyomodban. Hová tűntél? Tudom, elfogtak, s azt suttogják, meghaltál. Azért várok rád itt, ezen az úton, hogy megcáfold. Gyere, és mondd, hogy nem igaz.

Erre fogsz jönni. Te, aki nem vagy, s akihez mégis szólok. Segíts megkeresni elveszett önmagam.

Nem hagyhatsz itt búcsú nélkül. Remény nélkül. Leülök ide, az út szélére, és megvárom, amíg ideérsz. Úgysem tudom, merre menjek tovább. Nincsenek már utak és ösvények, nincs már semmi előttem, se mögöttem. Csak te. Te, aki nem vagy, s akihez mégis szólok.

Három

Amikor megáldotta és megtörte a kenyeret, s felét Péternek nyújtotta, ő végre ráismert. Hát mégis igaz. Harmadnapon.

- Rabbi! - esett térdre, és a keze után kapott, de ő szelíden hátrált előle.

- Szeretnék valamit rád bízni, Péter, mielőtt elmegyek atyámhoz.

- Bármit, rabbi, bármit! - készségeskedett ő, némi büntudattal a szíve mélyén. Fülében újra felcsendült a kakaskukorékolás.

- Legeltesd bárányaimat.

Meglepetten nézett rá.

- Eddig halász voltam... - Az elkomoruló tekintet láttán tétován hozzátette: - ...De mindent megteszek, ami tőlem telik. Hova menjek? Merre van az a nyáj?

- Mindenfelé. Ha szeretsz engem, légy te a jó pásztor. Legeltesd őket.

- Eddig nem említetted, hogy birtokaid vannak, uram. Magyarázd el az utat. A teendőket is. Nyírni kell őket, ugye? Sose voltam juhtenyésztő, igazán nem értek hozzá, ne vedd zokon. Taníts.

- Legeltesd bárányaimat - ismételte ő reményvesztetten, mert ennyi adatott, ennyit mondhatott, nem többet, s a kiszemelt tanítvány nem értette.

Hallgattak, csalódottan.

TAMÁS

Nem, nem tudom elhinni.

Nincs ember, aki győzedelmeskedne a halálon. Nincs ember, és nincs akarat.

Magdolna azt mondta, látta őt, beszélt hozzá. De ő, a látomás elutasította: ne érintse meg, ne gátolja, ne tartóztassa, mert mennie kell. Dolga van még, bevégezetlen.

Ha ő lett volna, ha mégis élne, Magdolna nyakába borult volna. S magáévá tette volna őt, az egyetlen nőt, akit valóban szeretett. Ha ő lett volna, ember módjára viselkedne, és nem hagyná el többé Magdolnát, aki várta őt egész életében, a végső percig. Ha ember volna, élő, hús-vér feltámadott, szíve is lenne. Érzéksalódás.

Nem, nem tudom elhinni.

Nézz rám, Tamás. Nyújtsd ki a kezedet, érints meg és higgy.

Én Uram és Istenem! Látlak, érintelek. Valóság vagy. Más vagy. Idegen. Isten vagy. Nem segíthetsz rajtam, nem érthetsz meg. Engedd, hogy higgyem továbbra is azt, meghaltál. Ne érints engem! Eressz utamra. Hadd keressem a magam megváltását.

Magdolna! Hol vagy, Magdolna?

Vigasztalj meg.

ÚTBAN

Nincs már itt maradásom. Dolgom bevégeztem. Olyan hontalan vagyok. Nem tartozom már azokhoz, akik beletörődtek halálomba. Nincs hol lehajtanom a fejem, többé nem nyílnak meg előttem mások hajlékai.

Csendes eső esik, engem sirat.

Most váltam Isten fiává.

Több lettem, mint mások. Tisztelnek, irigyelnek, nem vagyok a tanítójuk, a barátjuk, nem közelednek többé felém azzal a közvetlenséggel, ahogy régen, a vándorutunkon, mikor még az igazságot kerestük. Uruk, istenük vagyok, kiléptem körükből, megváltottam őket, én, az emberfia, Isten béránya, áldozati állat. Megváltottam őket, és odadobtam az oltárra a szeretetüket, a barátságukat, mindent, ami fontos volt, mindent, ami emberi volt, mindent...

Én vagyok az egyedüli vesztes.

S most atyámhoz kell mennem. Hozzá, akit sosem láttam, akiről eddig azt hittem, ismerem. Most már nem merek hinni sem.

Mi vár ott rám?

Ki vár ott engem?

Miért nem kezdek újra előlről, itt, ahol boldog tudnék lenni? Miért nem kezdek itt, most már a magam feje szerint? Meddig maradok még kiválasztott?

Fel kell mennem atyámhoz.

Csendes eső esik. Hogy elmosson bennem minden emléket, minden indulatot, minden érzést. Csendes, szürke eső. Csendes, szürke nap. Csendes, szürke jövő.

Félek.

KARRIERTÖRTÉNET

Haragudott az egész világra a félresikerült gyerekkora miatt. Hogy elhanyagolták. Nem törődtek vele. Hivatalnoki pályáról ábrándozott mindig, de még olvasni se tanították meg. Kész csődtömeg. És talán már az élete felét leélte. Vagy annál is nagyobb részét.

Amikor az első hírek kezdtek kiszivárogni arról az új, titkos szektáról, megérezte, hogy itt a nagy alkalom. Bosszút állhat. Hogy kin, nem érdekes. Csak az a fontos, hogy a nevétől is retteghessenek ezentúl. Megtisztítja ő a világot a tévtanoktól meg a barbár szertartásoktól.

Azonnal szabad kezet kapott, az első kivégzés után. Mámorító érzés volt. Nem kell senkire hallgatnia, a maga ura, szívós, mint a kopó, semmi sem állíthatja meg. Új bűnösöket akar, újra akarja látni a kövek nyomán támadó borzalmas sebeket, halani akarja a halálsikolyt és a tömeg kárörvendő kiáltásait. Eltörli annak az ámokfutónak a titkos híveit a föld színéről, el, mind egy szálig.

Eddig ismeretlen csoport nyomára bukkant, olyan hozzáértéssel szorgolta ki a bűvóhelyüket, mint egy hivatásos detektív. Büszke volt magára. Azok a maflák nem is sejtették, hogy beforakodott közéjük.

Bizalommal fogadták a szektások, hisz ez lesz a vesztük, a hülyéknek, de úgy kell nekik, minek bíznak idegenekben? Hadd tanulják csak meg a saját bőrükön, hogy szeretet meg barátság csak a mesében létezik.

Volt ott köztük egy kellemes arcú ifjú is, azt egy kicsit sajnálta, habozott, halogatja a pillanatot, mikor feladja őket, és rájuk küldi a katonákat. Nem akaródzott látnia, ahogy azt a szép fiút megkövezik. Még elképzelnie se akaródzott.

Aztán egyszer csak a szektavezető elhívatta, hogy beszélni akar vele négyszemközt. Nem félt. Azzal a kis kövér öregemberrel szemben játszva megvédi magát, ha kell. De nem fenyegették semmivel, csak pénzt raktak elé. Sokat. Rengeteget. Azt mondta az öreg, tisztában van a képességeivel. Kiirthatatlan, mint a gyom, tüzes, mint a pokol lángjai, bárkit képes meggyőzni, bárkit képes irányítani, éppen ilyen ember kell nekik, szektásoknak. Nem fogja megbánni, náluk sokkal nagyobb hírnevet szerezhet. Annyi hívet toborozhat az új vallásnak, hogy örök időkre fennmarad a neve. Persze el kell terjeszteni, hogyan tért meg, de ez pusztán reklámfogás, ne aggódjon, a személyes hitét nem fogja bolygatni senki.

lapos pillantást vetett a pénzkupacra, pár percet várt, az illendőség kedvéért. Elfogadta az ajánlatot.

És erősen remélte, hogy azt a bizonyos fiút ráveszi a görög szerelemre.

AKIT AZ ÚR SZERETETT

Nem volt túl nagy a sziget, Pathmosz szigete, lakatlan, majdnem teljesen kopár. Egy nap alatt be lehetett járni, úgy ismerte már, mint a tenyerét. Kalyibát épített magának, vadkecskéket fogott be, búzát is vetett, gyümölcs termett magától, csak le kellett szüretelnie. Halászott is, sokat, nemigen jutott másként húshoz, meg hát szeretett a tenger partján üldögélni, nézte a vizet, ilyenkor elmélkedett a legtöbbet, valahogy maguktól jöttek a gondolatok.

A rohamok is maguktól jöttek, sajnos, azok a megmagyarázhatatlan, szabálytalan gyakoriságú, misztikus révületek, mikor lelke elszállt valahová, szabadon és repesve, míg teste elzuhant, ezért volt mindig tele kék foltokkal, zúzódásokkal, melyek maguktól gyógyultak be hamarosan, talán túl sietősen is, így kézzelfogható, testi emléke sosem maradt az átélékről.

Mikor egy-egy eltávozás után magához tért, írnia kellett, a benne lévő rakoncátlan lélek ezt parancsolta, és ő engedelmeskedett. Nem gondolkodott azon, mit ír, nemigen értette a szavak kuszaságát. A lélek átélt élménye volt ez, de ő nem emlékezett, csak a zuhanásra. Ha kezébe vette a papiruszokat (melyekből rejtelmes módon sosem fogyott ki), és lassan, keservesen kibetűzte a sorokat, melyek olyan idegenül meredtek rá, mintha nem önnön kezével róttá volna a szavakat, sosem az tolakodott képzeletébe, amit lelke átélt a révületben, hanem mindig valami más, korábbi emlék, abból az időből, mikor még nagyon fiatal volt, szinte gyerek, és velük volt a rabbi.

Megfordulék azért, hogy lássam a szót, a mely velem beszéle; megfordulván pedig, láték hét arany gyertyatartót; és a hét gyertyatartó között hasonlót az ember Fiához, bokáig érő ruhába öltözve, és mellénél aranyövvel körülövezve.

Gyertyatartó. Színezüstből volt, s aki készítette, nagyon érthette a dolgát, sosem látott még ilyen finoman megmunkált tárgyat. A gyertyatartót Júdás lopta el a piacról, s öneki kellett kifényesítenie, mert ő volt a legfiatalabb. Ha a rabbi ott lett volna, nem engedte őt dolgozni, mindig annyira kímélte, acsarkodtak is rá a többiek emiatt. Most alázatos buzgalommal dörzsölte, legalább ő is kiveheti a részét a rabbi kiváltásából.

- Ne vacakolj annyit! - mordult rá Jakab, kivette a műtárgyat a kezéből. - Már elég fényes. Nincs több időnk pepecselni vele.

Háromfős követség ment Pilátushoz, a helytartóhoz, akiről az hírlett, bolondja a szép tárgyaknak, mindent megad egy díszesebb szelencéért, serlegért vagy akár gyertyatartóért. Júdás ment hozzá Péterrel meg Jakabbal, ő csak titokban követte őket, és az ablak alatt hallgatózott a bokrok közt. Hogy a palotaőrség nem vette észre, máig se érti.

- Kiváltani? A názáreti Jézust? - nevetett a helytartó. - De hisz nem is fogoly! Csak megpihen itt ma éjjel, hisz hónapok óta nem aludt már rendes ágyban. Jókat vitatkozunk, ő meg én, azért van a palotámban, szórakoztat.

Jakab mondott valamit, nem értette, túl messze állhatott a tanítvány az ablaktól.

- Dehogy fogták el, miről hablatyolsz? Katonai díszkíséretet adtam mellé, megérdemli, nagy ember. Éjjel nem biztonságos ez a város, féltettem az épségét.

Pár perc múlva látta őket kilépni, indulatosan lépdeltek, Júdás behajította a gondal kifényesített gyertyatartót a bokrok közé.

És a ki győz, és a ki mindvégig megőrzi az én cselekedeteimet, annak hatalmat adok a pogányokon; és uralkodik rajtuk vasvesszővel, mint a fazekas edényei szétötretnék; a miképen én is vettem az én Atyámtól: és adom annak a hajnalcsillagot.

Sosem ragyogott még olyan fényesen a csillag, mint akkor. Már világosodott az ég alja, ő az álmot dörgölte a szeméből, látta a rabbit, ébren volt, szeme alatt mély

karikák, mintha nem is aludt volna. Odaszaladt hozzá, ő megsimogatta a fejét, úgy bánt vele, mint egy kisgyerekekkel, ez sértette, elhúzódott. Mostanában annyit beszélgettek, komoly dolgokról, úgy érezte, felnőtt végre, egyenrangú, s ma hajnalban az a mozdulat mindent elrontott. Ne simogassa a fejét, nem az apja, még a végén megvádolják, hogy kinézte őt szeretőnek. Ő társ akar lenni, követője a rabbinak, tanítvány, de nem játékszer, nem csecsebecse, ő nem simogatásra való kiskutya!

Elhúzódott, aztán meglátta a katonákat, akik tisztelegtek a rabbinak, aztán nekik is, a többieknek, akik a léptek zajára felriadtak. Engedelmet kértek, hogy most jönnek, ilyen korán, mikor alig pirkad, de Pilátus kéreti a rabbit, beszélni akar vele egy rendkívül fontos vallási kérdésről. Azért kéreti őt ilyenkor, mert mindkettőjük érdeke úgy kívánja, ne lássa őket együtt a nyilvánosság. A rabbi bólintott, teljesen rendjén valónak találta a kérést, és udvariasan követte őket. Ő ránézett, csodálkozva, s a rabbi szeme hirtelen olyanná vált, mint aki búcsúzik.

A ki győz, az fehér ruhákba öltözik; és nem törölöm ki annak nevét az élet könyvéből, és vallást teszek annak nevéből az én Atyám előtt és az ő angyalai előtt.

Csak úgy világított a rabbi fehér ruhája a sötét kertben. Fene tudja, miért vonultak ki ide a pészah után, pedig marasztalták is őket, de addigra már úgy elszabadultak az indulatok, hogy a rabbi friss levegőre kíváncszott, s a többiek is mind, de hogy miért választotta épp ezt a kertben, az már örökre rejtély marad. Nagy, sejtelmes árnyékú fák álltak a kertben, úgy meredeztek az égre, mint egy-egy szuronyos katona, volt bennük valami félelmetes, valami baljós.

A rabbi rögtön félrevonult, mihelyt megérkeztek, azt mondta, nem kíván látni senkit maga körül, mert eluralkodtak a szívében az indulatok, csak feküdjenek le nélküle, ő nem tér nyugovóra, míg le nem higgad. Ott sündörgött körülötte, szerette volna vigasztalni, segíteni neki, hisz ő volt a szeretett tanítvány, annyiszor hallotta, hogy ő a legkedvesebb. A rabbi elküldte a fenébe. Azt mondta, ne járkáljon utána, neki is joga van a magányra, fel kell készülnie valamire, mégis tűrhetetlen, hogy itt ólálkodik körülötte, menjen már, mert ordítani fog. Minek is vette be a csapatba, csak nyűgnek van.

Érthetetlen volt a viselkedése, azelőtt, ha virrasztani támadt kedve, mindig maga mellé szólította őt, elemezgették a példabeszédeket, s ő minden alkalommal úgy érezte, hatalmasat nőtt a lelke. Most mintha földbe tiporták volna.

Csendes volt az éjszaka, a többiek hortyogtak, ő meg sokáig nézte, mennyire világít a rabbi fehér ruhája a fák között, mintha eleven fáklya lenne a mester.

A királyi székből pedig villámlások és mennydörgések és szózatok jönnek vala ki.

Mind egyszerre ordítottak, olyan hangzavar támadt, hogy a rabbi válaszát senki nem hallotta meg, csak ő, aki közvetlenül mellette kapott helyet.

- Júdás - mondta a rabbi, s ezen ő végtelenül elcsodálkozott, hisz Júdás nem lehet áruló, Júdás a leghűségesebb, mindig segít, mindig támasz, nehéz helyzetekben ő találja meg a megoldást, nem a rabbi. Júdás az ő helyettese, méltó utódja, a rabbi talán akaratlanul mondta ki most ezt a nevet, szerencsére nem hallotta meg senki. Fáradt szegény rabbi, félrebeszél. Jó, hogy ennyire kiabálnak a többiek, és mind egyszerre szónokol, egyszerre bizonygatja a maga kiválóságát.

Ahogy körülnézett, rájött, hogy hárman hallgatnak csupán a hangoskodók között: a rabbi, Júdás és ő, a szeretett tanítvány. Ők hárman mintha nem is tartoznának a többiek közé.

Júdás felállt, kiment, aztán kiment a rabbi is, ő meg utánasietett, de az ajtóban megtorpant: ott álltak egymással szemben, és üzent valamit a szemük, nem értette, mit beszélnek meg ezek ketten ilyen némán. Súlyos, tömör csönd volt közöttük, aztán Júdás nyugodt léptekkel kiment a kapun, ő meg odafutott a rabbihoz, de az nem látta vagy nem akarta látni, bámulta a messzeséget, és bezárult a szeme, merev volt, mintha vak lenne, mintha befelé nézne, önmagába. Megijedt a rabbi szemétől, féltelmes volt, ahogy néz, az ő irányába, de nem látja őt, mintha ott se lenne, mintha soha nem létezett volna.

És látám, és ímé, egy sárgaszínű ló; és a ki rajta üle, annak a neve halál, és a pokol követi vala azt; és adaték azoknak hatalom a földnek negyedrészn, hogy öljenek fegyverrel és éhséggel és halállal és a földnek fenevadai által.

Lova sose volt a rabbinak, nem szerette a lovakat, azt mondta, túl nagyok és kevélyek, és a hatalmat szolgálják, szegény embernek nem telik lóra, csak a rangosabb katonáknak. Az ő gyerekkorában még volt a szüleinek szamaruk, de aztán eladták, elcserélték élelemért. Úgy mondta volna, hogy vesz neki egy szamarat, ha kéri, ha szeretne, az ő apja elég módos, de a rabbi nevetett, mintha olvasna a gondolataiban, azt mondta, szeret gyalogolni.

– Szamarat majd kapunk, ha itt lesz az ideje – mondta a rabbi, és ezt ő akkor nem értette, utóbb el is felejtette, de Jeruzsálem kapujához érve ott várta őket a nagy fülű csacsi, még iázott is a rabbi láttán, csak ő simogathatta meg, a többieket az állat rúgásokkal tartotta távol magától. Akkor a rabbi felült a szamár hátára, úgy vonult be a kapun, és szájítatva nézték a jeruzsálemi népek, hogy miféle szerzet ez, számárháton, mezítlábasan, mögötte meg néhány toprongyos csavargó, de azért üdvözölték őt is, pálmaágakat lengettek felé, ez itt így szokás. Ő akkor hatalmas úrnak látta a rabbit, aki megméri az emberek lelkét, a fején korona volt, csillagokból. Júdásnak említette is, de az csak a fejét rázta, meleg volt akkor, valóságos kánikula, Júdás szerint a rabbi ugyanolyan volt, mint máskor, a jeruzsálemiek észre se vették a tülekedésben.

A második angyal is trombitált, és mint egy tűzzel égő nagy hegy vetteték a tengerbe; és a tengernek harmadrésze vérré lőn; és meghala a tengerben lévő teremtetett állatoknak harmadrésze, a melyekben élet vala, és a hajóknak harmadrésze elvesze.

A tavon is nagyon himbálóztak a hajók, olyan hullámverés volt, hogy féltek, nem érnek biztonságban partot, pedig a rabbiért indultak éppen, az parancsolta nekik, hogy sötétedésre a túlparton legyenek. Csak játszottak velük a hullámok, nem haladtak előre egy tapodtat se, hiába eveztek, a hullám mindig visszavetette őket. Pedig nagyon szerettek volna már a rabbi mellett ülni, hallgatni őt, vagy csak nézni a tűzbe, míg a vacsora fő, és érezni a közelségét, a rabbi közelében még a csend is beszédes volt. Olyan egyedül érezték most magukat a vízen, még Péter is tanácsaltan volt és csüggedt, hiányzott neki a mestere, nélküle már halászni se szeretett.

Aztán egyszer csak megjelent a rabbi, máig se érti, hogy termett közöttük, mert messze voltak a parttól, s nem csónakon jött, a ruhája meg száraz volt, úszni különben sem tudott. A vihar elállt, feljöttek a csillagok, sütött a hold, és a rabbit olyan fénybe vonta, mintha a túlvilágról jelent volna meg közöttük.

Elmenék azért az angyalhoz, mondván néki: Add nékem a könyvecskét. És monda nékem: Vedd el és edd meg; és megkeseríti a te gyomrod, de a te szádban édes lesz, mint a méz.

A többiek persze irigykedtek, hogy a rabbi mindig vele vitatja meg a példabeszédeit, de hát ő volt közülük tán az egyedüli, aki értette a betűvetést, taníttatták is. A rabbi azt mondta neki, valódi költő, tud bánni a szavakkal, segítsen egy kicsit, nem állhat ki a nép elé felkészületlenül. Hát ő segített is, a rabbi mindig fontolóra vette a szavát, csak egyszer vesztek össze, a tékozló fiún. Ő megsajnálta a fiú bátyját, azt mondta, igazán igazságtalan vele az atya, hát csak ennyire kell a jót megbecsülni? Csak ennyire, mondta a rabbi keményen, ha szolgál elkű. Ezt sokáig nem tudta megemésztetni, haragudott a rabbira.

És lélekben elvitt engem egy pusztába, és láték egy asszonyt ülni egy veres fenevadon, a mely teljes vala káromlásnak neveivel, a melynek hét feje és tíz szarva vala.

Vele akart menni ő is, de nem engedte, azt mondta, a pusztába megy, oda egyedül kell mennie, talán odavész. Ezen nagyon megrémült, de a rabbi elmosolyodott, azt mondta, mit se féljen, még látják egymást, ha nem itt, máshol. Vidám volt a rabbi aznap, a faluban azt pletykálták, menyasszonya van, ő meg dühös volt, hogy mért nem született lánynak, most őt vehetné el a rabbi. A célzásokra a rabbi csak a vállát vonogatta, azt mondta, majd elválík, senki nem láthatja a maga sorsát előre. Aztán elindult a pusztába, még mindig mosolyogva, negyven nap múlva támolygott ki onnan, csont és bőr volt, réveteg, soha nem beszélt arról, mi történt vele, de többé már nem nevetett tiszta szívből. Akkor érezte, hogy elveszítette őt, hogy nem lesznek már barátok, csak társak valami vég nélküli vándorlásban.

És megfogaték a fenevad és ő vele együtt a hamis próféta, a ki a csodákat tette ő előtte.

Akkor még nem is nevezte őt rabbinak senki, mikor az a folyóban keresztelő ember felbukkant. Ő, a szeretett tanítvány még csak magában, titokban szólitotta őt mesternek, mert hisz okos volt, mindig csudás dolgokat mondott.

Most dühös volt, hogy ekkora nagy tömeget vonz az a titokzatos idegen, inkább az ő mesterét illetné meg ilyen dicsőség. Az nevetett, megsimogatta a fejét, kedves öccsének szólította, s azt mondta, hogy ő is elmegy megnézni a keresztelőt, hátha tanul tőle valamit.

Isten báránya, mondta az a torzonborz ember, pedig józannak látszott, a mester azért bemászott hozzá a vízbe, ő meg morgott, hogy micsoda képtelenségeket beszél, mintha a Jóisten állattenyésztő lenne, a mester különben is hasonlít sok mindenre, de bárányra semmiképp, inkább valami karcsú ragadozófélére.

Azán kilépett a vízből a torzonborz mellől, egy galamb meg épp fölötte szállt, megtisztelte, mehetett vissza mosakodni. Egész délután ezen kacagtak, a keresztelőt el is felejtették.

És nagy és magas kőfal vala, tizenkét kapuja, és a kapukon tizenkét angyal, és felírott nevek, a melyek az Izráel fiai tizenkét törzsének nevei.

Názáretnek még rendes falai se voltak, nem féltek az ottaniak támadástól, csak vizesárok volt körülötte, meg hidak. Őt az apja küldte ide, alig cseperedett még fel, azt mondta, lásson világot, vannak rokonok Názáretben, hát maradjon ott néhány hétig.

Akkor látta először a mestert, az ácsműhelyben volt, valami asztalt csinált, meg székeket, tele volt a marka szöggel. Hátrafordult, ránézett, megérezhette, hogy mögötte áll és bámulja, mosolygott, azt mondta, kerüljön csak beljebb, ha ide húzza a szíve. Nem értette. De azért bement.

Elfáradt a szeme, nem böngészte tovább a tekercseket. Milyen furcsákat írt! Milyen furcsák voltak az emlékei! Milyen furcsa az életmódja itt, Pathmosz szigetén, egyedül, kiszolgáltatva a rohamoknak!...

...Zuhantában elbocsátotta a lelkét, és nem tudta, hogy ez a roham az utolsó, ebből már nincs visszatérés. Már csak a révület marad.

Tele volt az asztala papirusztekercsekkel, kettőt-hármat lesodort a szél a földre. Csend volt. Más nem hallatszott, csak a tenger morajlása.

FÉNYT HOZÓ

Unatkozom, szokás szerint, mint mostanában mindig. Ezen a vidéken nem sok a lát-nivaló. Pálmák, gyümölcsfák, alma kivételével.

A régi barátaim is untatnak egy ideje. Megváltak. Talán agyukra ment az örök-kévalóság... Péter, saját fontossága tudatában, igen magasan hordja az orrát. Azt hiszi, nélküle senki sem jut be a megfelelő helyre, az üdvözlés csak az ő közben-járására sikerülhet. Pedig ugyanaz a kérges tenyerű halász, aki volt. Egy bunkó. Ukáz-ba kaptam, hogy őt válasszam, de én már akkor is kételkedtem alkalmasságában. Pál ugyanazzal a fanatikussággal tartja meg az összes törvényt – sőt újabbakat ta-lál ki –, amellyel annak idején ártatlan híveimet üldözte. Neki valójában nem az esz-me a fontos, hanem a szabályosság. Hogy a szabály jó-e, mellékes. János, az egyet-len, akit szerettem, megbolondult, mióta megírta a nagy könyvet. Azóta csak látó-másai vannak, nem lehet vele többé beszélni. Pedig költő volt, sokszor hamarabb értett engem, mint én saját magamat. Mintha tükör lett volna. A lelkem tükre. És sok-kal tisztább volt, mint én. Nem lett volna jó áldozat belőle. Neki volt fantáziája. Sa-ját gondolatai. Mindig is irigyeltem. A talányosságát. A tehetségét. A példabeszé-deimet is ő pofozta helyre. Egyetlen barátom, János. A téboly útvesztőiben. Jakab meg a többiek – ők voltak a nyáj. A szükséges kíséret.

Minden lépésemet előre megszabták.

Unatkozom.

Itt, a sok bárgyú szent között én vagyok az egyetlen, akinek nem tetszik a rá osz-tott szerep.

Mire volt jó ez az egész feltámadás?

Nincs egy lélek sem, akivel jól érezném magam.

Csak egyszer csinálhatnék végre valamit, valami szokatlant, egyszerre iszonyatos és nagyszerűt! Valamit, amittől kizökkenne a világ egy röpké pillanatra!

Én, aki parancsot teljesítettem, akár a katonák.

Jánoson kívül csak egy *jellemmel* találkoztam. Aki merte vállalni önmagát. Aki nem hátrált meg, és nem hódolt be.

- Lucifeeeeer!

Kiáltásom visszhangot ver, elhallgatnak a szférák zenéi, az émelyítő hozsannázás. Mintha a tömjén se füstölne. Egy pillanatra dermedt csend borul a tájra.

Újra mozdulni kezd minden, a régi kerékvágás ez. Csak a képzeletem játszott velem. Nem állt meg a világ. Nem is kiáltottam. Hiszen minden változatlan.

- Tebenned változnak a dolgok, emberfia.

Hiába meresztem a szemem. Csak a hangját hallom. Nem látom sehol. Nem találom.

- Hát persze hogy létezem.

Önfeledt kacagás. A gyermekek kacagnak így.

Kezdek megnyugodni, érzem. Mindig is hiányzott nekem ez a felhőtlen öröm. Itt minden olyan ünnepélyes. Olyan merev. Ceremóniák. Formák. A tartalom - nem tudom. Talán soha nem is volt, vagy az évek során tűnt el, vált egyre homályosabbá és érthetlenebbé.

- Mit akarsz tőlem, fényt hozó? - kérdezem olyan kíváncsisággal, amelyet még soha nem éreztem. Valami történik. Ez nem volt benne a forgatókönyvben.

- Az a kérdés, te mit akarsz magadtól.

Hát igen. Ha én azt tudnám.

- Ideje, hogy Isten bárányából isten farkasává válj.

- Ne gyere itt nekem valami ezópusi állatmesével - mordulok fel, mert a példabeszédszerű dolgokból egy életre elegendem van. Mit egy életre! Egy örökkévalóság-

ra. Különben is mért kell egy láthatatlan lénnel beszélnem! Nem szeretem, ha valakinek nincs arca!

- Jöjj velem a sötétségbe - mondja ő nyugodtan.

Egyszer már megkísértett. Akkor megbízatásból tette. Vagy mégsem.

- Nem bérelt fel engem senki - vonogatja a vállát.

Furcsa. Észre sem vettem eddig, hogy körülöttem sötét lett. Ketten állunk csak, fénykörben. Ő és én. Most már látom az arcát. A legszebb arc a földön. Derűt sugárzó szempár. Homlokán a barázdák nyugalmat árasztanak. Nincs nyoma a gyötrelmeknek. Sem a kínoknak.

Ez a személy a *hatalom* legfőbb ellensége. Honnan a nyugalma?

- Ez olyan egyszerű - vonja fel szemöldökét. Arca csodálkozó, nem érti, miért nem fogom fel a magától értetődőt. - Tudom, mit akarok magamtól. Tudom, mit akarok a világtól. Járom a magam útját. Amelyet választottam.

- Mennyivel könnyebb dolgom lenne, ha én is tudnám ugyanezt - sóhajtok, és gyerekeségemet nevetségesnek érzem. Mégsem tudok tőle szabadulni. Túl sokáig voltam engedelmes.

- Csak a sötétségben van értelme a fénynek - mondja ő. - A világosságban semmi haszna.

Rázom a fejem. Túl magas ez nekem. János volt néha ilyen érthetetlen. Csodabogarak ezek a költők mind. Csak összezavarodnak bennem a dolgok. Már nem tudom, mit is akartam tőle, miért is ordítottam a nevét...

Mi a célom azzal, hogy keresem a társaságát? Meg akarom váltani a világot? Egyszer már megtettem. És mi értelme volt? Most hallgathatom a szünni nem akaró hozsánázást.

- Nem te váltottad meg a világot. Csak végrehajtottad a parancsokat - mondja ő csöndesen. - Könnyebb volt, mint a magad útját járni...

A fény kialszik. Körülöttem sötétség.

Érzem, egyedül vagyok. Azelőtt magányos voltam, de nem voltam egyedül. Voltak utasítások. Tervek. Forgatókönyvek.

A magam útját!

Az első lépés a szakadék maga. A tátongó űr.

Már értem, mit érezhetett Ádám.

És belém nyilallik a felismerés. Felordítok újra, embertelen hangon.

- Eszköz voltam! Hallod, Úristen? Csak egy játékbábu voltam a kezében! Hi-tegettél! Hogy értem történik és másokért! Mindenkiért! Pedig az egész csak miat-tad volt! A te javadat szolgálta! Hallod, Úristen?

Nem felel. Nem érek még annyit se, hogy feleljen. Én, a porszemek királya.

A sötétség most körülölel. Melegít.

- Hiú kis ember, beképzelt istenfia, ugyan mi másra lettél volna érdemes?

Nem tudom, honnan jön a hang. Nem tudom azonosítani a forrást. Tájékozód-ni sem tudok. Minden összemosódik. Gomolyogva megjelenik előttem Lucifer arca, a legtökéletesebb arc a földön, fénylik, szikrázik, éget, pusztít, ezt a haragot ismer-em, ez a hatalom haragja, ez az ő tüze, az ő hegygörgetegei, vízözöne, kénkö-ves esőjel...

János barátom, most már értelek.

TARTALOM

Kilenc hónap	5
Átvirrasztott éjjel	11
Istengyermek, légy hozzánk irgalommal	16
A hatalom mindennapjai	21
Más, mint a többi	28
Tavaszi	32
Ünnep	36
Morzsák	39
A levél	45
Leprás, leprás!	48
Kísértések	49
Nővérek	51
Csodálatos halfogás	58
Salome	60
Éjszaka	63
A fogoly	66
Gyász	75
Jairus lánya	78
Gyógyítások	80
Az őt megillető helyre	82
A főpap	87

Getszemáné	96
Viperaszavak	99
Párbeszéd	102
Igazi feltámadás	106
A válasz	112
Talán...	113
Tanítványok	114
Tamás	118
Útban	119
Karriertörténet	121
Akit az Úr szeretett	123
Fényt hozó	131